

การศึกษาองค์ประกอบของต้นตระกูลในพิธีกรรมบูชาของกาลิกาปุราณะ

โดย
นางสาวธนัช เจริญปิ่นธน์

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาสันสกฤต แผน ข

ภาควิชาภาษาตะวันออก

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2567

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

การศึกษาองค์ประกอบของต้นตระกูลในพิธีกรรมบูชาของกาลิกาปุราณะ

โดย
นางสาวรัชช เจริญปิ่นธน์

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาสันสกฤต แผน ข

ภาควิชาภาษาตะวันออก

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2567

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

TANTRIC ELEMENTS IN PŪJĀ METHODS OF KĀLIKĀ PURĀṆA

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for Master of Arts Sanskrit

Department of Oriental Languages

Academic Year 2024

Copyright of Silpakorn University

หัวข้อ	การศึกษาองค์ประกอบของต้นตระกูลในพิธีกรรมบูชาของกาลิกา
	ปุราณะ
โดย	นางสาวธนัช เจริญปิ่นรัตน์
สาขาวิชา	ภาษาสันสกฤต แผนก ข
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมบัติ มั่งมีสุขศิริ

คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

	คณบดีคณะโบราณคดี
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดำรงพล อินทร์จันทร์)	
พิจารณาเห็นชอบโดย	
	ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชัยณรงค์ กลิ่นน้อย)	
	อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมบัติ มั่งมีสุขศิริ)	
	ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จิรพัฒน์ ประพันธ์วิทยา)	
	ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(รองศาสตราจารย์ ดร. โกวิทย์ พิมพวง)	

640320011 : ภาษาสันสกฤต แผน ข

คำสำคัญ : กาลิกาปุราณะ, อิทธิพลตันตระในกาลิกาปุราณะ

นางสาว ธนัช เจริญปิลันธน์: การศึกษาองค์ประกอบของตันตระในพิธีกรรมบูชาของกาลิกาปุราณะ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมบัติ มั่งมีสุขศิริ

การค้นคว้าอิสระนี้ศึกษาเรื่องการศึกษาองค์ประกอบของตันตระในพิธีกรรมบูชาของกาลิกาปุราณะ ใน อธิบายที่ 35, 53, 54, 52, 55, 56, 57, 61, 63, 64, 65, 66, 67, 70, 74, 75, 76, 79, 80 และ 86 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาให้เห็นถึงองค์ประกอบของตันตระที่ปรากฏในกาลิกาปุราณะ และศึกษาถึงอิทธิพลของตันตระที่มีต่อกาลิกาปุราณะ

ผลการศึกษาที่ได้ : พบว่ามีองค์ประกอบของตันตระที่ปรากฏในกาลิกาปุราณะ มีการกล่าวถึงการบูชาด้วยสัตว์และเลื้อยอย่างละเอียดในอธิบายที่ 67 ว่าด้วยการบูชาด้วยสัตว์ หรือ ได้แก่ มางสะ อันเป็น 1 ในปัญจมาระ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในพิธีบูชาแบบตันตระ นอกจากนี้ยังมีสัญลักษณ์บางประการที่นิยมใช้ในลัทธิตันตระได้ปรากฏในพิธีกรรมของกาลิกาปุราณะด้วย ได้แก่ ยันตระ อันเป็นสัญลักษณ์ทางภาพซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบทางเรขาคณิตเพื่อสื่อแทนความหมายบางอย่างตามความประสงค์ของผู้ออกแบบ และ มันตระ อันเป็นสัญลักษณ์ทางเสียงซึ่งประกอบด้วยแบบแผนในการเปล่งเสียงออกมาเพื่อบรรลุความมุ่งหมายบางประการ และ พิชมันตระ อันเป็นมันตระพยางค์เดี่ยวที่มักถูกเชื่อมโยงกับการปฏิบัติในทางตันตระ เหล่านี้ล้วนพบในคำบรรยายพิธีกรรมในกาลิกาทั้งสิ้น

ในยุคสมัยที่นิกายสามารถมีอิทธิพลมาก ผู้แต่งคัมภีร์ผู้เป็นสาวกนิกายนี้ซึ่งควรยึดถือเพียงคัมภีร์ศรุตและสมฤติเท่านั้นแต่กลับได้อ้างอิงถึงตันตระบางเล่มในการแต่งปัทมตีเกี่ยวกับการบูชาทูลคาของตน แสดงให้เห็นว่าตันตระสามารถเข้ามามีบทบาทและส่งอิทธิพลต่อสังคมได้มากเพียงใด เมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบของตันตระที่ค้นพบในพิธีกรรมของกาลิกาดังกล่าวแล้ว และเหตุผลที่ว่านักวิชาการเชื่อว่าตันตระอาจถือกำเนิดในเบงกอลซึ่งเป็นพื้นที่ใกล้เคียงกับดินแดนกามรูปที่เชื่อได้ว่าเป็นแหล่งกำเนิดของกาลิกาปุราณะ จึงสรุปได้ว่ากาลิกาปุราณะที่เขียนขึ้นในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 9 - 10 อาจได้รับอิทธิพลจากลัทธิตันตระที่เริ่มเป็นที่นิยมและกำลังเฟื่องฟูในขณะนั้นและแผ่ขยายเข้ามามีอิทธิพลในดินแดนกามรูป

640320011 : Major Sanskrit

Keyword : Kālikā Purāṇa, Tantra elements in Kālikā Purāṇa

MISS Dhanaj DHIANPILAN : TANTRIC ELEMENTS IN PŪJĀ METHODS OF KĀLIKĀ PURĀṆA Thesis advisor : Assistant Professor Dr. Sombat Mangmeesuksiri

This study aims to explore Tantric elements that appear in the Kālikā Purāṇa text by studying a brief history of Tantra and its elements and studying the Tantric elements in puja methods which appear through the Kālikā Purāṇa to indicate Tantric influence on the text.

The study showed that there are numerous Tantric elements throughout the Kālikā purāṇa chapters about rituals and related shlokas of which are presented and translated in this study. The most noticeable element, Maṁsa, one of Pañcamakāra used especially in Tantra, profusely founded in Chapter 67 of the Kālikā purāṇa which narrates in details of animal sacrifice. Additionally some other elements which favoured by the tantras also appear in Kalika, For instance, Yantra, the geometry patterns meant for acquiring some specific objectives, Mantra, the sacred utterance, Bīja Mantra, monosyllabic mantra or seed mantra and yoni mudra, the mudra found in various places in Tantric texts. Numerous Tantric elements found in Kalika Purana may indicate that the Kālikā Purana has absorbed some Tantric influence to some extent.

In the period when the Smārta tradition was widely influential in the Bengal society, a prolific Sanskrit scholar from this sect, who should have only accepted Shruti and Smriti, referred to Tantric text as his source for composing paddhati about Durga Puja. This implies how tantra once played an important role and became much influential in the society. According to the study, many scholars believe that Tantra has its origin in Bengal which is the neighborhood area of Kāmarupa the believed-to-be origin home of the Kālikā Purāṇa. We can indicate from the study that the Kālikā Purāṇa had acquired some Tantra influence.

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความช่วยเหลือจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมบัติ มั่งมีสุขศิริ อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ที่กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบ และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในการค้นคว้าอิสระนี้ ตั้งแต่เริ่มต้นดำเนินการจนเสร็จสิ้นลงด้วยดี อาจารย์ ดร. นิพัทธ์ แยมเดช ผู้ช่วยตอบปัญหาและให้คำแนะนำต่างๆ ผู้ค้นคว้าขอกราบขอบพระคุณอาจารย์มา ณ โอกาสนี้ ขอขอบคุณสมาชิกในครอบครัวที่คอยสนับสนุนและให้กำลังใจตลอดมา

ธนัช เจริญปิ่นธน์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การศึกษา.....	4
สมมติฐานการศึกษา	5
ขอบเขตการศึกษา	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
บทที่ 2 ต้นตระกูล.....	6
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับต้นตระกูล	6
ศัพท์มูลวิทยาของศัพท์ต้นตระกูล	8
องค์ประกอบของลัทธิต้นตระกูล.....	12
แหล่งกำเนิดของต้นตระกูล.....	15
ความเก่าแก่ของต้นตระกูล	16
วรรณกรรมต้นตระกูล.....	20
บทที่ 3 การบูชา.....	24
ศัพท์มูลวิทยาของศัพท์บูชา และ ยัญ (yajña).....	24
การบูชาในแนวทางพระเวท.....	25
การบูชาแบบใช้สิ่งทดแทน	27

การบูชาอัญและตันตระ	27
ความแตกต่างระหว่างการบูชาอัญแบบพระเวทและตันตระ	29
การบูชาอัญในปัจจุบัน	29
พิธีกรรมบูชาอัญในกาลิกาปุราณะ.....	31
วามาจารย์	55
บทที่ 4 ยันตระ.....	59
ศัพทมูลวิทยาของศัพท์ยันตระ	59
ลักษณะทั่วไปของยันตระ.....	59
ยันตระในกาลิกาปุราณะ	60
บทที่ 5 มันตระ.....	67
ศัพทมูลวิทยาของศัพท์มันตระ	67
พีชมันตระ (Bījamantra).....	69
มันตระในกาลิกาปุราณะ.....	75
บทที่ 6 โยนิมูทรา.....	90
โยนิมูทราในกาลิกาปุราณะ	90
บทที่ 7 สรุปลการศีกษา.....	98
รายการอ้างอิง	100
ภาคผนวก.....	106
ประวัติผู้เขียน	107

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปุราณะเป็นประเภทหนึ่งของวรรณคดีสันสกฤตซึ่งจัดอยู่ในหมวดคัมภีร์สมฤติ คำว่าปุราณะเป็นภาษาสันสกฤตแปลว่า โบราณ คัมภีร์ปุราณะจึงเป็นคัมภีร์ที่บรรจุเรื่องราวโบราณที่ถ่ายทอดสืบเนื่องกันมาตามประเพณี มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า อติหาสะ หากแต่ อติหาสะ นั้นเป็นเรื่องราวประวัติความเป็นมาของวีรบุรุษผู้เป็นมนุษย์ แม้ในภายหลังมนุษย์ผู้นั้นจะถูกยกให้เป็นเทพก็ตาม แต่ปุราณะเป็นเรื่องราวและตำนานของเทพเจ้าเท่านั้น นอกจากตำนานเทพเจ้าแล้วปุราณะยังได้บรรจุข้อมูลทางประวัติศาสตร์หลากหลาย แม้ปุราณะเล่มหนึ่ง ๆ จะไม่ได้ครอบคลุมทั้งหมดทุกหัวข้อ แต่จะมีเนื้อหาเกี่ยวกับบางเรื่องที่แตกต่างกันบ้างหรือคล้ายกันบ้าง บางเล่มมีขอบเขตเนื้อหากว้างมาก บางเล่มมีขอบเขตที่แคบแต่มีรายละเอียดลึกซึ้ง จึงอาจเรียกปุราณะโดยรวมได้ว่าเป็นสารานุกรมเกี่ยวกับฮินดูยุคโบราณและยุคกลาง ครอบคลุมทั้งด้านศาสนา พิธีกรรม ธรรมเนียมปฏิบัติ ปรัชญา ประวัติศาสตร์ เรื่องส่วนบุคคล สังคม และการเมือง ในฉานโทคยะ อุปนิษัท (Chāndogya upaniṣad) ปุราณะถูกเรียกว่าเป็นพระเวทที่ 5 แสดงให้เห็นว่าปุราณะเป็นวรรณกรรมที่มีความสำคัญเกือบเทียบเท่าพระเวททีเดียว

โดยปกติ ปุราณะ ถูกแบ่งเป็น 2 ระดับ ได้แก่ มหาปุราณะ และ อุปปุราณะ แต่ละระดับประกอบด้วย 18 เล่ม อุปปุราณะหรือเรียกว่า minor purāṇa ถือว่าเป็นงานในชั้นหลังและมีสถานะต่ำกว่าปุราณะ นักวิชาการบางท่านมีความเห็นว่าอุปปุราณะมีคุณค่าทางประวัติน้อยมาก แต่ดูเหมือนว่า R.C. Hazra จะไม่เห็นด้วยในข้อนี้ โดยเขากล่าวว่า อุปปุราณะนั้นอุดมไปด้วยเนื้อหาที่มากกว่าและบ้างก็เก่าแก่กว่ามหาปุราณะ และมีความสำคัญไม่เพียงในแง่การศึกษาเกี่ยวกับสังคมและศาสนาฮินดูตั้งแต่ยุคก่อนคุปตะเป็นต้นมาเท่านั้น แต่ยังมีข้อมูลทางด้วยวรรณกรรม ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และวัฒนธรรมอีกด้วย (Hazra, 1940, as cited in Prapandvidya, 1975) M. Winternitz มีความเห็นว่าอุปปุราณะมีลักษณะโดยทั่วไปไม่ได้แตกต่างจากมหาปุราณะ ยกเว้นในข้อที่ว่า อุปปุราณะได้ถูกปรับเพื่อให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของลัทธิท้องถิ่นและความต้องการด้านศาสนาของแต่ละลัทธิหรือนิกาย ดังนั้นการศึกษาอุปปุราณะจึงอาจช่วยให้เห็นมุมมองทางด้านสังคมและวัฒนธรรมของพื้นที่ที่ปุราณะนั้นถือกำเนิดและรับใช้สังคมในบริบทนั้น ๆ (Winternitz, 1927, as cited in Prapandvidya, 1975)

กาลิกา เป็นปุราณะที่ถูกจัดอยู่ในกลุ่มศากตะ - อุปปุราณะ (Shastri, 1994) เป็น 1 ใน 18 อุปปุราณะ มีเนื้อหาสำคัญเกี่ยวกับตำนานและการบูชาเทวีกาลี (ศักติ) ที่เป็นโยคะนิทรา (Yoganidrā)

และ มายา (Māyā) ของวิษณุ (Viṣṇu) ผู้เป็นศักติและประกฤติของจักรวาล ผู้ปรากฏรูปในหลายปาง เช่น มหามายา (Mahāmāyā) กามาขยา (Kāmākhyā) ทูรคา (Durgā) ภัทรากาลี (Badrākālī) อุครจันหา (Ugracaṇḍrā) อุมา (Umā) ความศักดิ์สิทธิ์ของการบูชาพระเทวีเหล่านี้ถูกพรรณนาไว้ในกาลิกาโดยเฉพาะกามาขยาแห่งเมืองคุวาหาฏี (Guwāhātī) ในรัฐอัสสัม (Assam) ปัจจุบันซึ่งกาลิกายกย่องให้เป็นปางหลัก (มูลมูรติ) แห่งมหามายา และยกย่องให้ดินแดนของพระนางเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์เหนือกว่าที่อื่นใดรวมทั้งพาราณสีอีกด้วย (Hazra, 1963) จากข้อมูลดังกล่าวแล้ว รวมทั้งเนื้อหาในกาลิกาที่มีการพรรณนามิประเทศในบริเวณกามรูอย่างละเอียด รวมไปถึงประเพณีท้องถิ่น ชื่อผลไม้ ต้นไม้ อาหาร เครื่องดื่ม เครื่องแต่งกายที่เป็นของท้องถิ่น ทำให้นักวิชาการเชื่อว่ากาลิกาเป็นผลผลิตของดินแดนกามรูหรือบริเวณที่เป็นรัฐ อัสสัมในปัจจุบันนั่นเอง (Dahal, 2022)

การจัดกลุ่มของอุปฺราณะ 18 เล่มเกิดขึ้นในช่วง ค.ศ. 650 - 800 ซึ่งมีชื่อกาลิกาหรือกาลิปุราณะรวมอยู่ด้วย R.C. Hazra เชื่อกาลิกาที่อยู่ในรายชื่อดังกล่าวเป็นกาลิกาปุราณะฉบับดั้งเดิมที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาดังกล่าวซึ่งมีเนื้อหาที่แตกต่างจากกาลิกฉบับปัจจุบันอย่างมาก กาลิกฉบับเดิมนั้นสูญหายไปแล้วจึงไม่อาจทราบได้ว่ากาลิกฉบับนั้นมีเนื้อหาทั้งหมดอย่างไรบ้าง มีเพียงข้อสันนิษฐานว่าจากหลักฐานที่กาลิกาปุราณะหรือกาลิปุราณะถูกอ้างอิงในงานเขียนสมฤติร่วมสมัยในขณะนั้นซึ่งพบว่ามีบางโคลงที่ถูกกล่าวถึงแต่ไม่พบในกาลิกฉบับปัจจุบันแต่อย่างใด Hazra ใช้เหตุผลนี้ในการสันนิษฐานว่าอาจมีกาลิกอีกฉบับหนึ่งซึ่งเก่าแก่กว่าและสูญหายไปแล้ว อย่างไรก็ตามยังสันนิษฐานได้ว่ากาลิกฉบับเดิมนั้นไม่มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับต้นตระกูล โดยอ้างอิงจากการที่กาลิกาไม่ถูกวิพากษ์วิจารณ์โดย Vallalasena (Ballal Sen) ผู้ปกครองราชวงศ์เสนะแห่งเบงกอลและป็นนักประพันธ์ผู้ต่อต้านต้นตระกูลโดยได้เขียนแสดงความเห็นปฏิเสธคัมภีร์ที่มีเนื้อหาเจือปนด้วยต้นตระกูล แต่เขาไม่ได้กระทำเช่นนั้นกับกาลิกา ในทางกลับกันเขาได้อ้างอิงบางโคลงจากกาลิกาด้วย ย่อมแสดงว่าเขารับรู้ถึงการมีอยู่ของกาลิกาเป็นอย่างดี (Hazra, 1963) โดย Hazra เชื่อว่าเมื่อสังคมถูกรอบงำโดยอิทธิพลของต้นตระกูลซึ่งกำลังแพร่หลายในขณะนั้น กาลิกฉบับเดิมไม่สามารถตอบสนองความต้องการของคนในยุคสมัยนั้น ปุราณะฉบับใหม่ที่ได้รับอิทธิพลจากต้นตระกูลจึงถือกำเนิดขึ้น อย่างไรก็ตามการมีอยู่ของกาลิกฉบับเดิมนั้นถูกคัดค้านโดย B.N. Shastri โดยเขากล่าวว่า “กาลิกาปุราณะที่หลงเหลือในปัจจุบัน คือฉบับเดียวเท่านั้นในโลกของนักวิชาการ” โคลงที่ถูกอ้างอิงโดยงานสมฤติที่ไม่พบในกาลิกฉบับปัจจุบันอาจเกิดจากความสับสนในการอ้างอิงชื่อก็เป็นได้ ดังเช่นนักเขียนนิพนธ์บางคนที่ได้อ้างอิงถึงภควตีปุราณะ โดยเรียกว่ากาลิปุราณะ (Shastri, 1994)

ในด้านความเก่าแก่ของกาลิกาปุราณะ นักวิชาการมีข้อสันนิษฐานที่หลากหลาย P.K. Code ใช้หลักฐานที่ นานยเทพ (Nānyadeva) ได้อ้างอิงถึงกาลิกาในราวคริสต์ศตวรรษที่ 11 เป็นบรรทัดฐาน จึงสันนิษฐานว่ากาลิกาอาจถูกเขียนขึ้นในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 10 แต่ Hazra แม้เชื่อว่ากาลิกา

นายนะเทพกล่าวถึงนั้นเป็นกาลิกฉบับเก่าก็ตาม แต่เขาก็ตั้งข้อสันนิษฐานว่ากาลิกน่าจะถูกแต่งขึ้นในช่วงไม่เร็วกว่าค.ศ.750 โดยเหตุผลว่ากาลิกาได้รับแนวคิดจาก กุมารสัมภวะ (Kumarasambhava) ของกาลิทาส (Kālidasa) และศิคุปาลวะระ (Śiśupālavadha) ของมาฆะ (Māgha) (คริสต์ศตวรรษที่ 7-8) และน่าจะถูกแต่งไม่เข้าไปกว่าช่วงครึ่งแรกของคริสต์ศตวรรษที่ 11 (Shastri, 1994) อย่างไรก็ตามมีข้อสังเกตที่น่าสนใจข้อหนึ่งคือ กาลิกาได้บรรยายถึงวัดและสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ในกาทรูปอย่างละเอียด เว้นแต่วิหารสำคัญแห่งหนึ่งคือ เหตุกสุลิน (Hetukasulin) ซึ่งได้รับการบูรณะในรัชสมัยของ วณมาละ (Vanamāla) ตามที่บันทึกในแผ่นจารึกเตซปุระ - พรพติยา (Tezpur - Parvatiyā) ที่ไม่ปรากฏชื่อในกาลิกา จึงอาจสันนิษฐานได้ว่ากาลิกาถูกรวบรวมแต่งขึ้นก่อนการบูรณะวิหารดังกล่าวในช่วงกลางคริสต์ศตวรรษที่ 9 (Dahal, 2022)

แม้เป็นเพียงอุปุราณะแต่กาลิกาก็ได้รับศักดิ์และสิทธิ์เหมือนมหาปุราณะและถึงขั้นมีหลักฐานว่ามีแนวคิดที่จะยกย่องกาลิกาเป็นมหาปุราณะ ตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 13 เป็นต้นมา กาลิกาได้รับการอ้างอิงมากมายโดยผู้เขียนสมฤตนิพนธ์ และใช้มันเป็นเกณฑ์ในการแก้ไขข้อขัดแย้งเกี่ยวกับกิจวัตรประจำวัน การประกอบพิธีทางศาสนาโดยเฉพาะการบูชาเทวี แสดงถึงความสำคัญและเป็นที่ยกย่องอย่างมากของปุราณะฉบับนี้ Hazra กล่าวว่า แม้กาลิกาจะมีบางส่วนของทิววนและออกนอกประเด็น แต่โดยรวมเป็นงานเขียนที่มีความเป็นเอกภาพ โดยมีความเกี่ยวพันและการอ้างอิงข้ามอธียา (adhyāya) มีความสม่ำเสมอในการใช้ศัพท์ “นจิร” ในความหมายของ “อจิร” ทำให้ Hazra เชื่อว่ากาลิกาเป็นงานที่เขียนเสร็จสมบูรณ์ในคราวเดียว ไม่ได้เป็นการนำคัมภีร์เก่าที่มีอยู่เดิมมาเขียนเพิ่มเติมตามที่นักวิชาการบางท่านเชื่อ (Shastri, 1994; Hazra, 1963) กาลิกาปุราณะนอกจากจะมีความสำคัญทางด้านปรัชญาในศาสนาฮินดูนิกายคักติแล้ว ยังมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ สภาพสังคม การเมืองการปกครองในอดีตของบริเวณที่เป็นอัสสัมในปัจจุบัน

ในปัจจุบันศัพท์ ดันตระ มักเป็นที่เข้าใจในบริบทสังคมโลกว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับกลุ่มลัทธิที่มีพิธีกรรมหลักคือประกอบกิจกรรมทางเพศเพื่อให้ได้ผลทางจิตวิญญาณ (“Neotantra”, 2024) ซึ่งเป็นผลจากการตีความพิธีกรรมตันตระตามแนวคิดของลัทธินิวเอจ (New Age) ลัทธิทางจิตวิญญาณซึ่งถือกำเนิดช่วงทศวรรษที่ 1970 (“New Age”, 2024) โดยในขณะนั้นสังคมตะวันตกกำลังหันมาให้ความสนใจและไขว่คว้าทางจิตวิญญาณเนื่องจากความรู้สึกเบื่อหน่ายจากผลของสงคราม ขบวนการดังกล่าวถูกเรียกว่าตันตระใหม่ (Neo Tantra) แม้จะมีความเกี่ยวโยงอยู่บ้างกับพิธีกรรมตันตระแต่ขบวนการดังกล่าวเป็นเพียงความเคลื่อนไหวทางความเชื่อหนึ่งของชาวตะวันตกซึ่งไม่ได้สะท้อนให้เห็นกระบวนการและแนวคิดทั้งหมดของประเพณีตันตระ

ตันตระเป็นพระเพณีทางจิตวิญญาณและศาสนาที่ถือกำเนิดในอินเดีย โดยเป็นระบบหนึ่งของคัมภีร์ ทฤษฎี ระบบ วิธีการ อุปกรณ์ เทคนิคการปฏิบัติ และการประกอบพิธีบูชาที่มีลักษณะไม่ใช่พระ

เวท (Non-vedic) ซึ่งเป็นประเพณีทางศาสนาคุชานที่มีอยู่ก่อน มีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับทางจิตวิญญาณ สำนวนเกี่ยวกับความจริงของชีวิต และการหลุดพ้นทางจิตวิญญาณ โดยในทางปฏิบัติมีการใช้ พิษมันตระ มณฑล (maṇḍala) มุทรา (mudrā) นยาสะ (nayāsa) เป็นอุปกรณ์ในการกำหนดตำแหน่งบนร่างกายซึ่งเป็นระดับจุลภาคให้เชื่อมโยงกับจักรวาลในระดับมหภาค และมีการปฏิบัติธยานะ (dhayāna) พิธีบูชา ทิภา (dīkṣā) เป็นต้น ลักษณะดังกล่าวเป็นเพียงลักษณะโดยทั่วไปของตันตระ การให้คำนิยามที่ชัดเจนเกี่ยวกับประเพณีตันตระเป็นสิ่งที่ยากลำบาก เนื่องจากมีความหลากหลายและซับซ้อน อันที่จริงคำศัพท์ ‘ประเพณีตันตระ’ (Tantrism) นั้นเพิ่งถือกำเนิดขึ้นโดยนักภารตวิทยาชาวตะวันตกในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 19 เพื่อใช้เรียกประเพณีและการปฏิบัติของคนจำนวนหนึ่งที่มีลักษณะออกติและขัดแย้งกับแนวทางปฏิบัติของประเพณีอินเดียกระแสหลัก อย่างไรก็ตาม การปฏิบัติตามแนวทางประเพณีตันตระมีกำเนิดและพัฒนาการที่ยาวนานมาก่อนหน้านั้นแล้วในประวัติศาสตร์อินเดีย นักวิชาการเชื่อว่าตันตระเป็นที่แพร่หลายมากในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 8-14 โดยขึ้นสู่ความนิยมสูงสุดในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 11-12 แต่ไม่มีหลักฐานสนับสนุนข้อสรุปที่ชัดเจนเกี่ยวกับแหล่งกำเนิดและความเก่าแก่ของตันตระแต่อย่างใด แม้จะพบคัมภีร์และอรรถกถาเก่าแก่จำนวนมากที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางตันตระก็ตาม อย่างไรก็ตามวรรณกรรมทางตันตระถูกอ้างถึงอย่างชัดเจนเป็นครั้งแรกใน ภาควตปุราณะ (Bhāgavata Purāṇa) ซึ่ง R.C. Hazra เชื่อว่ามีอายุในราวคริสต์ศตวรรษที่ 6 (Hazra, 1958-1963, as cited in Banerji, 2007) นักวิชาการจึงเชื่อว่า ตันตระไม่ได้มีจุดกำเนิดที่เก่าแก่ไปกว่าช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 5-6

แนวทางปฏิบัติทางตันตระไม่เพียงพบในฮินดูตันตระเท่านั้น แต่ยังพบในศาสนาพุทธ เช่น (Jainism) ประเพณีเฟิน (Bon) ของทิเบต เต๋า (Taoism) ของจีน และชินโต (Shinto) ของญี่ปุ่น (“Tantra”, 2024) ซึ่งแสดงให้เห็นความนิยมของตันตระได้เป็นอย่างดี เมื่อตันตระเริ่มแพร่หลายในสังคมมากขึ้น จึงทำให้อิทธิพลของวรรณกรรมตันตระและแนวทางปฏิบัติทางตันตระได้มีการแทรกซึมเข้าไปในวรรณกรรมระบบพระเวทซึ่งเป็นประเพณีคุชาน เช่น ใน กาลิกาซึ่งเป็นปุราณะฉบับหนึ่ง การศึกษานี้จึงมุ่งศึกษาเพื่อให้เห็นว่าพิธีกรรมในกาลิกาปุราณะประกอบด้วยองค์ประกอบของตันตระอย่างไรบ้าง ตลอดถึงอิทธิพลที่ตันตระมีต่อกาลิกาปุราณะในด้านพิธีกรรม

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาประเพณีตันตระและองค์ประกอบของตันตระ
2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของตันตระในเนื้อหาเกี่ยวกับพิธีกรรมของกาลิกาปุราณะ
3. เพื่อศึกษาถึงอิทธิพลของตันตระที่มีต่อกาลิกาปุราณะทางด้านพิธีกรรม

สมมติฐานการศึกษา

กาลิกาปุราณะมักถูกกล่าวว่าเป็นปุราณะที่ได้รับอิทธิพลของตันตระโดยเฉพาะทางด้านพิธีกรรม ดังนั้นในเนื้อหาเกี่ยวกับพิธีกรรมของกาลิกาปุราณะควรประกอบด้วยองค์ประกอบของตันตระ

ขอบเขตการศึกษา

1. ขอบเขตด้านการศึกษาข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการศึกษาข้อมูล ได้แก่ ศึกษาเอกสารข้อมูลจาก หนังสือ The Kālikāpurāṇa ของ B.N. Shastri
2. ขอบเขตการอ่านแปลข้อมูล ผู้วิจัยจะใช้วิธีคัดเลือกข้อมูลจากกาลิกาปุราณะทั้งฉบับและเลือกศึกษา และแปลข้อมูลกาลิกาปุราณะเป็นภาษาไทยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่สนใจเท่านั้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ได้ความรู้เกี่ยวกับประเพณีตันตระ และองค์ประกอบของตันตระ
2. ทำให้ได้ความรู้เกี่ยวกับอิทธิพลของตันตระทางด้านพิธีกรรมในกาลิกาปุราณะ
3. ทำให้ได้ประโยชน์ด้านวิชาการแก่ผู้สนใจ

บทที่ 2

ตันตระ

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับตันตระ

ตันตระสำหรับโลกตะวันตกนั้นโดยแรกเริ่มเป็นที่รู้จักผ่านทางพุทธตันตระ (วัชรยาน) โดยมีลักษณะโดยทั่วไปประกอบด้วยเรื่องราวเกี่ยวกับจักรวาล (การสร้างและทำลายล้างโลก) การบูชาเทพ การทำสมาธิ มันตระ ษฎฺฐกรรม (Śatkarma) (การกระทำทางเวทมนตร์ 6 ประการ) ตันตรสาธนา (Tantrasādhana) มีนิยามโดยทั่วไปคือ การใช้วัตถุทางกายภาพและทางมนภาพที่จำเพาะเจาะจงเพื่อเชื่อมโยงหลักการทางนามธรรมกับเทพ โดยมีองค์ประกอบสำคัญคือ

1. มันตระหรือพีชะ (เมล็ดพันธุ์)
2. ยันตระ (รูปแบบทางเรขาคณิต) แสดงถึงมันตระและสิ่งศักดิ์สิทธิ์
3. มัณฑล (แผนผังจักรวาล)
4. มุทรา (การแสดงท่าทางในพิธีกรรม)
5. ประติมา (เทวรูป)

เทพตันตระ ได้แก่ เทพในโลกของฮินดูและพุทธโดยมีหลากหลายรูปแบบและมีความสำคัญสำหรับชยานะ (การสร้างภาพภายในจิตใจเพื่อการทำสมาธิ) ประกอบกับการบูชาเทพโดยกายภาพ เรียกว่าการบูชาภายนอก (บูชา) รวมไปถึงแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสสารระดับจุลภาค และสสารระดับมหภาค โดยมีหลักการว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์ย่อมอาศัยอยู่ภายในร่างกายมนุษย์และย่อมมีความเป็นเอกภาพกับมนุษย์ผ่านทางกุนฑลินีโยคะ (Kundalinīyoga)

ภาพลักษณ์ของตันตระในโลกตะวันตกยุคแรกเริ่มนั้นเป็นภาพลักษณ์ที่ไม่เป็นที่นิยมนัก โดยนักวิชาการมีการเชื่อมโยงตันตระเข้ากับการเน้นหนักไปทางพิธีกรรม โดยเฉพาะปัญจัตตวะ (pañcatattva) การบูชารูปเคารพ เวทมนตร์คาถา จักร (cakra) นอกจากนี้ยังเป็นศาสตร์ที่เต็มไปด้วยความหยาบคายและการมั่วสุมทางเพศ นอกจากนี้ยังมีภาพลักษณ์เกี่ยวกับการประกอบพิธีเกี่ยวกับความตายในสุสาน พิธีกรรมเกี่ยวกับเลือด การบูชายัญสัตว์และมนุษย์ และการปฏิบัติแบบนอกรีตที่ไม่เหมาะสมกับการศึกษาในเชิงวิชาการ หลายวาระและโอกาสที่นักวิชาการตะวันตกกล่าวถึงตันตระด้วยน้ำเสียงแบบไม่ให้ความดีความชอบนัก เช่น L.A.Waddell ได้ใช้คุณศัพท์ที่ว่า “พิธีกรรมที่น่าขัน การพูดเหลวไหลไร้สาระที่ไม่มีวัตถุประสงค์ใด การพูดพล่อย ๆ” นอกจากนี้ยังกล่าวว่าตันตระมีขอบเขตอยู่ที่หนังสือเกี่ยวกับเวทมนตร์ของพวกไสยเวทย์หรือศักติไสยเวทย์ยุคหลัง และนิยามโยคะ (yoga) ว่าเป็นปรสิดที่มีเชื้อโรคของตันตระภายในตัวที่เป็นพิษต่อพุทธมหายาน Brian Houghton Hodgson เรียกพุทธตันตระว่า “ต้นหา พิธีกรรมไร้สาระ และเวทมนตร์ดำ” “โดยรวมเป็นความน่า

อับอายโดยการอนาจาร โดยทุกรูปแบบของเวทมนตร์และปิตาจารย์” Payne ได้ใช้ศัพท์จำพวก ลักษณะแบบสัตรีปา อนาจาร ความเคร่งศาสนาอย่างสุริยสุราย Peter Bishop ได้เขียนเกี่ยวกับ ปฏิกริยาที่เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยวในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 19 เมื่อพวกเขาได้พบกับพุทธวัชรยานที่เขา บรรยายว่า มักเกี่ยวกับเรื่องทางเพศและรูปลักษณ์ที่รุนแรงซึ่งตรงข้ามกับภาพลักษณ์ของพระพุทธเจ้า ที่สะท้อนในงานของ Sir Edwin Arnold ที่ตีพิมพ์ในช่วงเวลาเดียวกัน Eugene Burnouf ได้เขียน เกี่ยวกับเกี่ยวกับพุทธตันตระว่าเป็นลัทธิแห่งเทพและเทวีที่แปลกประหลาดและน่ากลัว และคัมภีร์ ตันตระเป็นคัมภีร์ที่เป็นผลผลิตแห่งอภิปรัชญาและความเชื่อทางไสยศาสตร์อย่างสูงสุด (Taylor, 2001) อย่างไรก็ตามสิ่งที่ยกขึ้นมาให้เห็นดังกล่าวไม่ได้แสดงข้อเท็จจริงทั้งหมดของตันตระศาสนา วรรณกรรม ตันตระแสดงให้เห็นถึงความสำคัญอย่างมากของตำนานทางจิตวิญญาณของอินเดีย ความล้มเหลวใน การทำความเข้าใจความสำคัญของมันมีผลให้การรับรู้ทางจิตวิญญาณโบราณมีความตื้นเขินและเป็น เพียงความเข้าใจอย่างผิวเผิน ทำให้เสียโอกาสในการศึกษาเกี่ยวกับขบวนการทางศาสนาที่มีความ สำคัญมากในอินเดียจนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้ ในบทนี้จึงเป็นการทำความเข้าใจตันตระโดยเริ่มจาก จุดกำเนิดของคำศัพท์ตันตระ

คำว่า ตันตระ ในทางนิรุกติศาสตร์ โดยเริ่มต้นไม่ได้มีความสำคัญในทางศาสนาหรือ อภิปรัชญา ในพระเวท เช่น ฤคเวท (R̥gveda) และอถรรพเวท (Atharvaveda) คำว่าตันตระปรากฏ ในความหมายของ เครื่องมือทอผ้า และพบศัพท์ตันตระในความหมายใกล้เคียงกันนี้ใน ไตตติรียะ พราหมณะ (Taittiriya brāhmaṇa) คำว่า ตันตระกะ (tantraka) ปรากฏในอัษฎายัย (Aṣṭadhayāyī) หมายถึงผ้าที่ได้จากกี่ทอผ้า ส่วนในเศราตสูตรใช้คำนี้ในความหมายของขั้นตอนการ ทำงานที่ประกอบด้วยหลายส่วน หรือ กิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์หลากหลาย มีมางสา (Mīmāṃsā) ใช้คำว่าตันตระแทนวิธีในการกระทำหรือสร้างบางสิ่ง ในมหาภษยะ (Mahābhāṣya) ศัพท์ตันตระ หมายถึงสาขาของความรู้ ผู้ประพันธ์ตำราทางวิทยาศาสตร์ การเมือง และเภสัชศาสตร์ ต่างใช้ศัพท์ ตันทรนิรุกติ (tantraniukti) ในความหมายของ กฎ ข้อเสนอ หลักการ คัมภีร์ทางวิทยาศาสตร์ใน อินเดียเป็นที่รู้จักโดยทั่วไปในชื่อตันตระ หนึ่งในหนังสือรวมนิทานที่มีชื่อเสียงของอินเดียซึ่งมีกำเนิด ประมาณคริสต์ศตวรรษที่ 5 ใช้ชื่อ ปัญจตันตระ

นอกจากนี้ระบบในการคิดยังถูกเรียกในชื่อตันตระ เช่น กปิลัสยตันตระ (Kapilasyatantra) ในปรัชญา สาขยยะ (Sāṃkhya) หมายถึงระบบที่อธิบายโดยกปิล (Kapila) ภักโฏจิ (bhakṭoci) ใน ตันตราธิการนิรณยะ ใช้ศัพท์ “ปุรวตันตระ” (Pūrvatantra) และ “อุตตรตันตระ” (Uttaratantra) แทน “ปุรวมีมางสา” (Pūrvamīmāṃsā) และ “อุตตรมีมางสา” (Uttaramīmāṃsā) ตามลำดับ ภาสกรร่ายะ (Bhāṣkararāya) อ้างถึงปรัชญามีมางสาว่า ไชมินิตันตระ (Jaiminitantra) ในอรรถกถา เทวีมาหาत्मยะ (Devīmāhātmya) ส่วนไวนาสิกตันตระ (Vaiśīṣṭikatantra) เป็นปรัชญายุทธ

เกี่ยวกับการดำรงอยู่ชั่วขณะ ในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 8 กุมาริละได้สร้างผลงานชื่อ ตันตรวาทติกะ (Tantravārtika) เป็นอรรถกถาของศพระ (Śabara) เกี่ยวกับปุรวามีมางสาสูตร (Pūrvamīmāṃsāsūtra) ของ ไชมินิ (Jaimini) นอกจากนี้ยังมีอรรถกถาของวรรณกรรมเดียวกัน ชื่อตันตรรัตน์ (Tantraratna) ในช่วงราว ค.ศ. 1300 ในช่วงเวลาเดียวกันนี้มีลัทธิชีอมาธวะ (Mādhava) กำเนิดขึ้น (โดยเป็นชั่วตรงข้ามกับเวทानตะของ ศังกรจารย์ (Śaṅkarācārya)) ก่อตั้ง โดยมาธวะ ผู้มีอายุในราวค.ศ. 1199-1278 หนึ่งในงานเขียนของเขาเป็นงานชื่อ ตันตรสาระ (Tantrasāra) ผู้ประพันธ์ในยุคหลังได้ใช้ศัพท์ตันตระตามแบบของศังกรจารย์ในฐานะสาขาหนึ่งของ ความรู้ ดังเช่นที่ ศังกรจารย์ ได้เรียก สังขยะ ว่า ตันตระ และแม้ในสังขยการิกา (Sāṃkhyakārikā) โศลกที่ 70 ก็เรียกตนเองว่า ตันตระ เช่นเดียวกัน

จะเห็นได้ว่าแรกเริ่มนั้น ศัพท์ตันตระนั้นไม่ได้มีความหมายเกี่ยวกับความเชื่อทางศาสนาหรือ ลัทธิแต่อย่างใด จนกระทั่งอ้างอิงถึงหลักฐานในอรรถกถามานวธรรมศาสตร์ (Mānavadharmasāstra) โดยกุลลุกภฏฐะ (Kullūkabhaṭṭa) ในราวคริสต์ศตวรรษที่ 15 ที่เขาได้แบ่งวิธีการเข้าถึงความรู้ที่ แท้จริง ออกเป็น เวทิก (Vedic) และตันตริก (Tantrik) ดังในโศลกที่ว่า “ศรุติศุจ ทวีริธา โปรฤตา ไวทิกิ ตานตริกิ ตถา” (Bhattacharyya, 2005; Avalon, 1952; Santidev, 1999; Chakravarti, 1963) โดยวิธีแรกมีรากฐานจากพระเวทและประเพณีพราหมณ์ ส่วนวิธีหลังมีรากฐานจากคัมภีร์อื่น แม้จะไม่มีคำอธิบายเกี่ยวกับตันตริกหรือตันตระว่ามืองค์ประกอบคือสิ่งใดบ้าง แต่อย่างน้อยก็ทำให้มองเห็น ภาพได้ว่าคำว่าตันตระเริ่มมีความหมายในแง่ของหลักการความเชื่อทางศาสนาหรือลัทธิ และอาจ อนุมานต่อไปได้ว่าลัทธิตันตระถูกมองว่าเป็นลัทธิหนึ่งที่แตกต่างจากพระเวท แต่ยังคงถือเป็นศรุติ (ซึ่ง ตรงข้ามกับสมฤติ) และถูกจัดให้เป็นหมวดหมู่เคียงข้างพระเวท บางครั้งตันตระถูกนิยามว่าเป็น ศรุติสาขาวิเศษะ (Śrutiśākhāviśeṣa) คือเป็นสาขาหนึ่งของพระเวท

ศัพท์มูลวิทยาของศัพท์ตันตระ

ตามความเห็นของ Surendranath Das Gupta คำว่าตันตระ อ้างอิงจากภาศิกาวฤตติ (Kāśikāvṛtti) (7.2.9) มีที่มาจากจากธาตุ “ตน” แปลว่าแผ่ขยาย โดยเติมปัจจัย “ตรน” แต่ Vācaspati, Anandagiri และ Govindānanda เชื่อว่ามีที่มาจากธาตุ ตตริ หรือ ตนตริ (ปกครอง ควบคุม ทำให้เป็นระเบียบ) อย่างไรก็ตามใน คณปราชญ์ ตนตริมีความหมายเช่นเดียวกับ ตน แปลว่า แผ่ขยาย และมีความเป็นไปได้ว่าธาตุตนตริจะเป็นการเปลี่ยนแปลงมาจากธาตุ ตน (Woodroffe, 2009)

จากความเห็นที่ว่าตันตระมาจากธาตุตน (แผ่ขยาย) ดังนั้นตันตระจึงมีความหมายในลักษณะ ที่ว่า ตันตระเป็นคัมภีร์ที่ทำให้ความรู้ (ชญาณ) แผ่ขยาย ดังโศลกที่ว่า

สรว ชูญานราชิ วิสตาเรณ วิสตุณโณติ ।

ยตุ ศาสตรํ ตตฺ ตนฺตร ศาสตรม ॥

คัมภีร์ใดที่ทำให้ความรู้แผ่ขยาย

คัมภีร์นั้นแลคือตันตระ

และ

ตฺนยเต วิสตาเรยเต ชูญานมเนน อติ ตนฺตรม ।

ความรู้ย่อมแผ่ขยายโดยสิ่งใด สิ่งนั้นแลคือตันตระ ॥

ปัจจัย ๓ มาจากธาตุแปลว่า รักษา หมายถึงความรู้ที่แผ่ขยายที่รักษา ดังคำกล่าวใน กามิกอาคมะ ของไศว สิทธานตะ (ตันตรานตะ ปาฐละ) ที่ว่า

ตโนติ วิปุลานรณํ ตตฺตวมนฺตรสมนฺวितานํ ।

ตรณํ จ กुरुเต ยสมฺมาตฺ ตนฺตรมิตฺยภิชฺชเย ॥

มันถูกเรียกว่าตันตระ เพราะมันประกาศความรู้อันยิ่งใหญ่เกี่ยวกับตัตตะ และ มันตระ

และเพราะมันรักษา

ในความเห็นของ H.P. Sastri ตันตระหมายถึงการทำให้สิ้น เป็นความพยายามที่จะลดทอน บางสิ่งให้เหลือเป็นรูปแบบพีชคณิต (Banerji, 2007; Chakravarti, 1963) นอกเหนือจากนั้น นักวิชาการบางท่านเชื่อว่าตันตระมาจากธาตุ ไตร (ปกป้องรักษา) (Banerji, 2007) หรือธาตุ ตนฺตริ (อธิบาย) ดังในอิตานคุรุเทวปัทธิตันตระ ได้ถือว่าตันตระคือคัมภีร์ที่อธิบาย 6 หมวดหมู่ของไศวะ นิกาย ได้แก่ ปศุ (Paśu) ปาสะ (Pāśa) ปติ (Pati) ศักติ (Śakti) วิจาระ (Vicāra) กริยาจาระ (Kriyācāra) (Chakravarti, 1963)

ในประวัติศาสตร์ศาสนาของอินเดียใช้ศัพท์ตันตระในลักษณะจำกัดเฉพาะคัมภีร์ที่มีหลักการ และพิธีกรรมที่ไม่ใช่พระเวท โดยตันตระในยุคแรกเริ่มนั้นเป็นหนทางหรือเครื่องมือในการทำความเข้าใจความลึกซึ้งของโลกและจักรวาลเช่นเดียวกับพระเวท ในยุคต้นของประวัติศาสตร์ ตันตระเป็นการประมวลความรู้ของมนุษย์ในการอธิบายปรากฏการณ์ทางโลก และเป็นหนทางในการค้นหาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน เช่น เกษตรกรรม ปศุสัตว์ การกลั่นสุรา การหลอมเหล็ก และในทางวิทยาศาสตร์ เช่น เคมี ยารักษาโรค ศัพทวิทยา สรีรวิทยา และอื่น ๆ โดยเชื่อมโยงกับทางเทววิทยาทั้ง โครงสร้างทางจุลภาคและมหภาค (Bhattacharyya, 2005) การประมวลความรู้เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ

ดังกล่าวมาแล้วหลอมรวมกันเป็นคัมภีร์ โดยอาจกล่าวได้ว่าตันตระมีลักษณะร่วมคือเนื้อหาเกี่ยวกับลัทธิตันตระ (Tantricism) ซึ่งศัพท์คำว่าลัทธิตันตระนี้เป็นศัพท์ที่ถูกสร้างขึ้นในราวคริสต์ศตวรรษที่ 19 โดยนักการตะวิทยาชาวตะวันตกในฐานะที่เป็นประเพณีทางศาสนา ไม่มีคัมภีร์ดั้งเดิมใดในอินเดียหรือคัมภีร์สันสกฤตที่มีศัพท์ว่าลัทธิตันตระ รวมถึงไม่พบคำนิยามหรืออธิบายใด ๆ เกี่ยวกับลัทธิตันตระตามประเพณีของอินเดียมีศัพท์ใช้เพียงคำว่าตันตระอันหมายถึงตำราหรือคัมภีร์เท่านั้น เชื่อว่าหลักการสอนและพิธีกรรมที่มีลักษณะแบบลัทธิตันตระดังที่นักวิชาการตะวันตกเข้าใจได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของสังคมฮินดูมาตั้งแต่ราวคริสต์ศตวรรษที่ 7 - 8 เป็นต้นมา

ในช่วงที่ศัพท์ลัทธิตันตระถูกประดิษฐ์ขึ้นนี้เองที่นักวิชาการได้เริ่มมีการศึกษาเกี่ยวกับตันตระและลัทธิตันตระในปี 1900 Manmatha Nath Dutt ได้ตีพิมพ์ฉบับแปลภาษาอังกฤษในส่วนแรกของมหานิรวาณตันตระ (Mahānirvāṇatantra) ที่กลัฏตา ในปีเดียวกัน John Murdoch แห่งมัทราสได้ชักชวนให้ K.S. Macdonald ผู้เป็นมิชชันนารี แห่ง Free Church of Scotland ให้รวบรวมเอกสารเกี่ยวกับตันตระเพื่อการศึกษาเชิงวิจารณ์ โดยก่อนที่ Macdonald จะเสียชีวิตในปี 1903 เขาได้รวบรวมบทวิเคราะห์และบทแปลของตันตระจำนวนหนึ่ง แต่ไม่ได้มีการตีพิมพ์งานของเขาแต่อย่างใด หลังจาก Macdonald เสียชีวิต เอกสารต่าง ๆ ได้ถูกถ่ายทอดมายัง J.N. Farquhar ในนามของ Macdonald manuscripts ตั้งแต่ปี 1913 เป็นต้นมาเอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับตันตระได้ถูกตีพิมพ์เป็นระยะโดยมีบรรณาธิการคือ Sir Arthur Avalon ผู้ซึ่งได้เพิ่มเติมคำแปลภาษาอังกฤษในหลายครั้ง บทวิเคราะห์ บทนำ หรือ หมายเหตุ เหล่านี้เป็นจุดเริ่มต้นที่ตันตระได้กลายมาเป็นที่รู้จักของโลกว่ากันตะวันตก (Payne, 1997)

นิยามศัพท์ “ตันตระ” จาก A Classical Dictionary of Hindu Mythology and Religion, Geography, History, and Literature ของ John Dowson ตีพิมพ์ที่ลอนดอนในปีค.ศ. 1879 อาจแสดงให้เห็นภาพรวมของแนวคิดเกี่ยวกับตันตระและลัทธิตันตระที่ชาวตะวันตกมีในขณะนั้น โดยได้ให้ความหมายของตันตระว่า

กฎ หรือพิธีกรรม เป็นชื่อของประเภทของผลงานทางศาสนาและมนตร์วิเศษ โดยทั่วไปเป็นผลงานช่วงหลังจากยุคปุราณะ และแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการทางศาสนาในยุคต่อมา ถึงแม้การบูชาพลังแห่งเทพสตรีจะมีจุดกำเนิดตั้งแต่ในยุคต้น คุณสมบัติเฉพาะที่สำคัญที่สุดของตันตระคือความสำคัญที่ให้แก่วัฒนธรรมสตรีของเทพพลังงานธรรมชาติในบุคคลถูกบูชาในฐานะในรูปศักดิ์สิทธิ์ของเขาหรือภรรยา ตันตระบางกลุ่มได้ยกให้ชายาของพระวิษณุหรือนางราชาเป็นวัตถุแห่งการอุทิศตน แต่ส่วนใหญ่เป็นการอุทิศตนเพื่อหนึ่งหรือหลายรูปของเทวี ศักดิ์สิทธิ์ของคิเว โดยทั่วไปเป็นการเขียนในรูปของบท

สนทนาระหว่างเทพสององค์ เทวีในฐานะศักดิ์ของศิวะเป็นพลังงานพิเศษที่เกี่ยวข้องกับการเสพเมถุนและพลังวิเศษ เหล่านี้เป็นหัวข้อหลักของตันตระ สิ่งจำเป็นในการบูชาของตันตระคือ 5 ม. (วัตถุ 5 ชนิด ที่มีชื่อขึ้นต้นด้วย ม) ได้แก่ มทย (madya - เมรัย) มามส (maṁsa - เนื้อ) มตสย (matsya - ปลา) มุทรา (mudrā - เมล็ดธัญพืชและการแสดงท่าทางลึกลับ) ไมธุนา (maithunā - การเสพเมถุน) ศักติมี 2 รูป ได้แก่ ขาวและดำ คือนุ่มนวลและดุร้าย อุม่า (Umā) และเคารี (Gaurī) เป็นรูปแบบนุ่มนวลของศักติ (Śakti) แห่งศิวะ ทูรคา (Durgā) และกาลี (Kālī) เป็นรูปแบบดุร้าย ศากตะ (Śākta) หรือผู้บูชาศักติถูกแบ่งเป็นสองพวก ได้แก่ ทักษิณาจารย์ (Dakṣiṇācārī) และวามาจารย์ (Vāmācārī) การบูชาแบบมือขวากล่าวว่าเหมาะสมโดยเปรียบเทียบ แต่การบูชาแบบมือซ้ายถูกใช้ในการบูชาเทวีในรูปแบบดุร้ายและเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางเพศที่ไม่เป็นที่ยอมรับ สตรีผู้เป็นบุคคลหลักได้รับการบูชาไม่เพียงแต่ในเชิงสัญลักษณ์ แต่ในฐานะผู้หญิงที่แท้จริงและมีการเสพเมถุนโดยบุรุษมากมายในพิธีกรรม ตันตระแพร่หลายมากในเบงกอล (Bengal) และพื้นที่ทางตะวันออก

อย่างไรก็ตามการสร้างเกณฑ์หรือบรรทัดฐาน (Criteria) ที่แน่นอนเพื่อจะนิยามลัทธิตันตระให้ถูกต้องแม่นยำ หรือตัดสินว่าสิ่งใด ใช่ หรือ ไม่ใช่ ลัทธิตันตระนั้นเป็นเรื่องยากสำหรับนักวิชาการที่จะจำเพาะเจาะจงลงไป เนื่องจากลัทธิตันตระมีความหมายกว้าง ซับซ้อน มีความหลากหลาย ไม่ชัดเจน ไม่มีคุณลักษณะใดที่ถูกรับเป็นลักษณะร่วมเฉพาะประเพณีตันตระทุกที่แต่ไม่พบในประเพณีอื่น ๆ ทางศาสนาฮินดู ลักษณะบางอย่างที่ถูกมองว่าเป็นแบบแผนตันตระกลับถูกพบในประเพณีแบบพระเวท และลัทธิตันตระเองก็ประกอบด้วยบางพิธีกรรมและความเชื่อแบบพระเวท

ใน สรรวทรศนสังครหะ (Sarvadarśanaśāstra) ของ มาธวะ ที่เขียนในคริสต์ศตวรรษที่ 14 ซึ่งรวบรวมเกี่ยวกับระบบปรัชญาทั้งหลายในอินเดียขณะนั้น ไม่ได้รวมลัทธิตันตระไว้ในงานของเขาในฐานะทรศนะหนึ่ง แม้จะมีหลักฐานว่าลัทธิตันตระเป็นที่แพร่หลายมาก่อนหน้านั้นแล้วก็ตาม แต่บางส่วนของบทไศวทรศนะ (Śaivadarśana) คำบรรยายของมาธวะได้แสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบของตันตระ แสดงให้เห็นว่าลัทธิตันตระไม่ได้ถูกจัดให้เป็นทรศนะทางปรัชญาทรศนะหนึ่ง ในเรื่องนี้ P.V .Kane ได้อธิบายว่า มาธวะตั้งใจที่จะไม่กล่าวถึงลัทธิตันตระเพราะมันเป็น

วิพากษ์วิจารณ์ในสังคมอย่างมาก แต่ความน่าจะเป็นอาจเป็นเหตุผลที่ว่าลัทธิตันตระมีความหลากหลายมากจนไม่สามารถสรุปเป็นทฤษฎีหนึ่งที่ยึดต่างหาก ในด้านคำจำกัดความที่นักวิชาการตะวันตกมีต่อลัทธิตันตระ Jean Filliozat กล่าวว่า ลัทธิตันตระเป็นเพียงพิธีกรรมและมุมมองทางเทคนิคของศาสนาฮินดู (Harper & Brown, 2002) ส่วน Gilmore เรียกมันว่า ขบถ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ลดความพยายามที่ต้องใช้ (ลดความยาก-ผู้ศึกษา) เพื่อเข้าถึงสิ่งที่เทียบเท่ากับโมกษะของระบบฮินดูโดยให้ความพยายามนั้นมีความเหมาะสมกับความสามารถของมนุษย์ (Payne, 1997) Mircea Eliade ได้เขียนในหนังสือของเขาที่ตีพิมพ์ใน ค.ศ. 1984 ว่า หลังจากคริสต์ศตวรรษที่ 5 เป็นต้นมา ลัทธิตันตระได้กลายเป็น “แฟชั่น” ที่กว้างขวางของอินเดีย (Harper & Brown, 2002) Sanjukta Gupta และคณะ (1979) ได้กล่าวถึงลัทธิตันตระในความหมายแบบกว้างว่า หมายถึงกลุ่มของพิธีกรรมและสัญลักษณ์ในพิธีกรรม เช่น มंत्रะ ยันตระ จักระ มุทรา นยาสะ เหล่านี้มีความแตกต่างจากสิ่งที่สอนในพระเวทและวรรณกรรมอื่นในระบบพระเวท แต่เป็นการปฏิบัติเพื่อบรรลุถึงเป้าหมายทางโลกุตตระ (มุกติ) หรือ หรือโลกียะ (ภุกติ) ส่วนในทางความหมายแบบแคบหมายถึงระบบที่พบในหลากหลายรูปแบบของพิธีกรรมที่เต็มไปด้วยสัญลักษณ์ โดยมากเป็นพวกศากตะ มีการเผยแพร่โดยสำนักสัมปราชะ (saṃpradāya) และสืบทอดรุ่นต่อรุ่นโดยครู (guru) ทางจิตวิญญาณ สิ่งที่สอนเรียกว่า สารนา (sādhana) เป็นหนทางสู่ความหลุดพ้น มีลักษณะเด่นคือวิถีทางแห่งกุนทาลินีโยคะ หรือประสบการณ์ทางจิตอื่น ๆ โดยความหลุดพ้นนี้ไม่ได้จำกัดเพศหรือสถานะของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นบุรุษหรือสตรี บรรพชิตหรือคฤหัสถ์ ล้วนเข้าถึงความหลุดพ้นได้ด้วยวิถีตันตระทั้งสิ้น

องค์ประกอบของลัทธิตันตระ

องค์ประกอบทางด้านคติความเชื่อของลัทธิตันตระ ได้แก่ แนวคิดที่ว่า จักรวาลถูกแทรกซึมด้วยพลังงาน พลังงานศักดิ์เป็นทั้งพลังงานจักรวาลและมนุษย์ สิ่งต่าง ๆ ทางจุลภาคและมหภาค สอดคล้องและมีปฏิสัมพันธ์กัน คติความเชื่อนี้อธิบายคุณสมบัติของตันตระในทางแนวคิดและทางปฏิบัติเกี่ยวกับกุนทาลินี (kuṇḍalinī) เช่นเดียวกับการปฏิบัติโยคะและพิธีกรรมเพื่อการใช้ประโยชน์และควบคุมพลังงาน นอกจากนี้ยังอธิบายแง่มุมการปฏิบัติที่เกี่ยวกับพลังงานของคำ (วาจ - vāc) โดยเฉพาะธรรมชาติและพลังงานของมंत्रะ ใน กามิกาณะ (kāmikāgama) ซึ่งเป็นคัมภีร์ตันตระมาตรฐานเล่มหนึ่ง ได้นิยามว่าตันตระเป็นคัมภีร์ประเภทหนึ่งที่มีสาระที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับ ตัตตวะ (tattva) และมंत्रะ ดังโคลงที่ได้กล่าวถึงแล้วข้างต้น (ตโนติ วิปุลานรณาสตตตมมนตร สมาศริตาน) ตัตตวะ หมายถึงศาสตร์แห่งหลักพื้นฐานของเอกภาพ ส่วนมंत्रะ หมายถึงศาสตร์แห่งเสียงลึกลับ ตันตระจึงเกี่ยวข้องกับการใช้ศาสตร์ทั้งสองดังกล่าวในการเข้าถึงเป้าหมายทางจิตวิญญาณ

องค์ประกอบอื่นที่ถูกพิจารณาว่าเป็นลักษณะสำคัญของลัทธิตันตระ คือการใช้วิถีทางเพื่อจะบรรลุถึง โลกุตตระ ไม่ว่าจะเป็นความหลุดพ้น (มukti - mukti) หรือเป้าหมายที่ต่ำกว่าเช่น โภคะ (bhoga) และพลังงานวิเศษ โดยความพยายามเพื่อความหลุดพ้นนั้นไม่ได้เป็นการละทิ้งความปรารถนาหรือความสุขทางโลกไปโดยสิ้นเชิง แต่เป็นการควบคุมความต้องการ (กาม) ในทุกความหมายและใช้ประโยชน์จากมันในการบรรลุซึ่งความหลุดพ้นโดยที่ยังมีชีวิตอยู่ เรียกว่า จีวันมukti (jīvanmukti) และเข้าถึงสภาวะความเป็นเอกภาพกับองค์เทพ

การเข้าถึงโลกุตตระในทางตันตระมีวิถีทางที่เฉพาะได้แก่พิธีกรรมที่มีการใช้สิ่งที่ต้องห้ามที่โดยปกติแล้วถูกมองว่าเป็นการละเมิดบรรทัดฐานของสังคม เป็นการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับด้านมืด ความยุ่งเหยิงไร้ระเบียบ และพลังงานมหาศาลที่ถูกเก็บกดเอาไว้ และเป็นความไม่บริสุทธิ์ นอกจากนี้ยังมีองค์ประกอบที่เป็นลักษณะสำคัญเพิ่มเติมของตันตระ คือ การใช้มนตร์รวมถึงพลังของคำพูด (วาจ) ประกอบกับการปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ นยาสะ ขปะ (japa) มंत्रสาธนา (mantrasādhana) มีการใช้มนตร์อย่างกว้างขวางในพิธีกรรมตันตระกระทั่งคำว่า มंत्रศาสตร์ (mantraśāstra) ถือเป็นคำไวพจน์ของ ศัพท์ตันตรศาสตร์ เลยทีเดียว (Bhattacharyya, 2005) มากไปกว่านั้นการใช้แผนภาพ เช่น มณฑละ ยันตระ จักร ก็ถือเป็นลักษณะสำคัญหนึ่งของตันตระ

ดังได้กล่าวแล้วข้างต้นถึงองค์ประกอบของตันตระ Sanjukta และคณะ (1979) ได้สรุปส่วนประกอบต่าง ๆ ของตันตระเพื่อความชัดเจนและง่ายต่อการเข้าใจ เป็นข้อ ๆ เช่น

1. ตันตระให้ทางเลือกในทางปฏิบัติไปสู่การหลุดพ้น เรียกว่า สาธนา นอกเหนือจากทางปฏิบัติในระบบพระเวทซึ่งเป็นระบบเก่าแก่กว่า
2. ตันตระยอมรับและอธิบายเป้าหมายในทางโลกียนอกเหนือไปจากความหลุดพ้นทางจิตวิญญาณในฐานะเป้าหมายที่ถูกต้องสำหรับผู้ปฏิบัติ การประจักษ์แจ้ง (Realization) มีความหมายทั้งทางโลกุตระและโลกียะอย่างแบ่งแยกไม่ได้ ลัทธิตันตระถูกประยุกต์เข้ากับการบรรลุเป้าหมายที่หลากหลายในทางปฏิบัติ เช่น โหราศาสตร์ เกษศาสตร์ และเวทมนตร์ แหล่งข้อมูลทางลัทธิตันตระหลายแหล่งกล่าวถึงความสามารถพิเศษเหนือธรรมชาติ เช่น สติษัฏกกรรมาณิ (siddhiṣaṭkarmāṇi)
3. ลัทธิตันตระสอนเกี่ยวกับการปฏิบัติโยคะหลายประเภท มีเป้าหมายเพื่อแปรสภาพสัณฐานของสัตว์โดยการเคลื่อนไหวของพลังงานจากฐานรากให้เคลื่อนขึ้นผ่านจักระต่าง ๆ ของร่างกาย ขั้นตอนนี้เรียกว่าการกระตุ้น หรือปลุกกมลณี
4. เป็นระบบคิดที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับสรีรวิทยาอีกกลับซึ่งสสารระดับจุลภาคของร่างกายถูกประสานรวมเข้ากับสสารระดับมหภาคของจักรวาลและเทวโลกการทำสมาธิโดยระลึกถึงแง่มุมดังกล่าวร่วมกันกับการบูชาเทพทั้งหลายภายใน เป็นสิ่งสำคัญในตันตระสาธนา

5.ความคิดเกี่ยวกับธรรมชาติลึกลับของคำพูดและองค์ประกอบของมัน เช่น การออกเสียงที่ชัดเจน มีความสำคัญคู่ขนานไปกับปรากฏการณ์ทางสสาร

6.มีการใช้สูตรสั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็นทั้งหมดหรือบางส่วน ได้แก่ มंत्रะ และ พิชะ พร้อมกับพลังงานเหนือธรรมชาติโดยมีพิธีกรรมเฉพาะที่ทำให้วัตถุเป็นสัญลักษณ์ของจักรวาล

7.มีการใช้เครื่องหมายที่มีลักษณะซับซ้อนทางรูปธรรม เช่น เครื่องหมายทางเรขาคณิต (มณฑละ ยันตระ จักระ) และ ลักษณะท่าทาง (มุทรา) เพื่อแสดงออกถึงความหมายทางอภิปรัชญาหรือหลักการนามธรรมเครื่องหมายทางรูปธรรมเหล่านี้แสดงออกซึ่งความหมายทางสัญลักษณ์บางประการ ซึ่งความหมายทางสัญลักษณ์มักถูกแบ่งเป็น 3 ประเภทได้แก่ สฤละ (sthūla - ความหมายอย่างหยาบ สสาร) สุกษมะ (sūkṣma - ความหมายอย่างละเอียด) และ ประ (para - อภิปรัชญา)

8.การประจักษ์แจ้งถึงโลกเหนือธรรมชาติ โดยวิธีเฉพาะในการทำสมาธิ (ธยานะ) เริ่มจากการสร้างรูปลักษณ์ของเทพและเทวีขึ้นภายในใจ และมีการบูชาภายใน (Internal worship) เทพที่สร้างขึ้นอาจถูกวิงวอนเพื่อผลสธารณะหรือทางการรักษาเยียวยา

9.ความกำกวมระหว่างสิ่งศักดิ์สิทธิ์และมนุษย์ สิ่งศักดิ์สิทธิ์และปีศาจ ระหว่างพลังแห่งความรักและอำนาจทำลายล้าง ทั้งสองอย่างต่างได้รับการพิจารณาเป็นแง่มุมของความจริงอย่างเดียวกัน

10. ความสำคัญของศักดิ์

11. การปฏิบัติเพื่อประจักษ์ถึงธรรมชาติโดยการควบคุมประสาทสัมผัส มักเป็นการปฏิบัติภายใน โดยอาศัยบุคคลที่ไม่เป็นที่ยอมรับ หรือ วัตถุที่ไม่เป็นที่ยอมรับ เช่น เนื้อ เมรัย และสตรีวรรณะต่ำ หรือสิ่งปฏิกูลของร่างกาย

12. ความสำคัญของทีกษา (Initiation) โดยผู้นำทางจิตวิญญาณที่มีคุณสมบัติหรือครู ผู้ถูกถือเสมือน

เทพองค์หนึ่ง และการปฏิบัติทางจิตวิญญาณโดยคำแนะนำจากครู

13. พัฒนาการของชุดพิธีกรรมที่สมบูรณ์นอกเหนือจากวิถีพระเวท

14. การมีสถานที่แสวงบุญในดินแดนทางภูมิศาสตร์ที่มีความสำคัญทางศาสนาเป็นพิเศษ

15. การใช้ศัพท์เฉพาะ หรือ ข้อความที่เป็นรหัสลับ ร่วมกับวิธีเฉพาะ ซึ่งถูกถ่ายทอดผ่านทางครู

16. การอธิบายสิ่งสามัญในระบบพราหมณ์เป็นอย่างอื่น เป็นต้น

ดังกล่าวแล้วว่าไม่มีกฎเกณฑ์หรือบรรทัดฐานที่แน่นอนตายตัวสำหรับการนิยามลัทธิตันตระ ดังนั้น ข้อสรุปดังกล่าวจึงเป็นเพียงหลักเกณฑ์แบบผิวเผินเท่านั้น ประเพณีตันตระในบางแห่งอาจมีลักษณะไม่ครบตามเกณฑ์ดังกล่าวทุกข้อก็ได้

ลัทธิตันตระ แบ่งเป็น ไวษณวะ (Vaiṣṇava) ไศวะ (Śaiva) ศากตะ เซน และพุทธ แต่ไม่อาจปฏิเสธว่าศากตะเป็นลัทธิที่แพร่หลายมากที่สุด ความสำคัญของศากตะในประเพณีตันตระเห็นได้จากในบางครั้งศัพท์คำว่า “ลัทธิตันตระ” กับ “ศากตตันตระ” ถูกถือว่าเป็นคำเดียวกัน Payne (1997) กล่าวในงานของเขาว่า ความเหมือนของศากติและลัทธิตันตระคืออินเตอร์เซกชัน (intersection) ระหว่างวงกลมของวงกลมสองวง แต่ไม่ใช่วงกลมสองวงที่ซ้อนกัน อย่างไรก็ตาม การบูชาเทพสตรียังมีอิทธิพลต่อระบบตันตระอยู่โดยแยกออกจากกันได้ยาก แม้พุทธตันตระยังถูกแทรกแซงด้วยแนวคิดแบบศากตะ

แหล่งกำเนิดของตันตระ

ไม่มีหลักฐานที่ชัดเจนว่าตันตระถือกำเนิด ณ สถานที่ใด M. Winternitz มีความเชื่อว่าตันตระกำเนิดขึ้นครั้งแรกบริเวณเบงกอลและแผ่ขยายจากที่นี่ไปสู่อัสมัมและเนปาลกระทั่งไปถึงทิเบตและจีนผ่านทางพุทธศาสนา (Chakravarti, 1963) ส่วนตันตระในประเภทอาคมะ (āgama) ถือกำเนิดที่แคชเมียร์ (Kashmir) โดยมีหลักฐานสนับสนุนคือต้นฉบับตัวเขียนตันตระอักษรเบงกาลี (Bengali) ที่พบจำนวนมากในรัฐเบงกอล และต้นฉบับตัวเขียนของอาคมะเขียนโดยอักษรศารทา (Śāradā) ที่พบมากในแคชเมียร์ และงานประเภทสังหิตา (saṃhitā) ถือกำเนิดในหลายแหล่งของอินเดียโดยเฉพาะ บริเวณที่ราบสูงเดกกัน (Deccan) และเบงกอล

หลักฐานที่นักวิชาการเชื่อว่าตันตระมีกำเนิดในเบงกอล เนื่องด้วยการเผยแพร่ลัทธิตันตระในช่วงแรกนั้นดำเนินการโดยสาวกชาวเบงกอลโดยพวกเขาได้นำตันตระไปเผยแพร่ไกลถึงดินแดนพุลจิสถาน (Balochistan) พรหมานันทะ (Brahmānanda) ชาวเบงกอลและศิษย์ของเขา ชญานานทะ (jñānāṇḍa) ได้เผยแพร่ปรัชญาตันตระและสาธนาที่นั่น เช่นเดียวกับตันตรสาธนาในเนปาลที่ปรากฏว่าได้รับอิทธิพลจากสาธกะ (sādhaka) ชาวเบงกอลเช่นเดียวกัน ในขณะที่เดียวกันลัทธิตันตระในจีนและทิเบตก็เชื่อว่ามีแหล่งกำเนิดจากการเผยแพร่ของศาสนาพุทธจากเบงกอล อติสะ ที่ปังกร (Atiśa Dīpaṃkara) ผู้มีชีวิตในช่วงปีค.ศ. 980-1053 และนักวิชาการอื่น ๆ จากเบงกอลได้เดินทางไปถึงทิเบตและภายหลังจากตั้งรกรากที่นั่นจึงได้เขียนงานเกี่ยวกับตันตระ (Banerji, 2007; Santidev, 1999) กามาขยาในอัสมัมเป็นแหล่งที่ได้รับอิทธิพลของตันตระอย่างแข็งแกร่ง เป็นที่ทราบวาลัทธิศักติได้ถูกเผยแพร่ที่นั่นโดยกฤษณรามะ นยายวาคีสะ (Kṛṣṇarāma nyāyavāgīsa) ศากตะชาวเบงกอล โดยพระราชอาหมนามวาร์ุทสิงหะ (Rudrasīmha) ได้กลายเป็นลูกศิษย์ของเขา

หลักฐานเพิ่มเติมที่สนับสนุนว่าตันตระมีต้นกำเนิดที่เบงกอล ได้รับการแสดงให้เห็นโดยนักวิชาการบางท่านว่าใน มหานิรวาณตันตระ อธิบายที่ 6 โศลกที่ 7 กล่าวถึงปลาสามชนิดที่ใช้ในพิธีกรรมเพื่อถวายแด่เทวี บ้างว่าเป็นปลาที่พบมากและนิยมบริโภคในพื้นที่เบงกอล บ้างว่าปลาทั้งสาม

ชนิดนี้พบในบริเวณเบงกอลเท่านั้น มีโคลกนิรนามกล่าวว่าต้นตระกูลมีแหล่งกำเนิดจากเกาเหะ (Gauda) พัฒนาต่อมาในมิถิลลา (Mithilā) แพร่หลายอยู่ในบางแห่งของมหาราษฏระ และถูกทำลายในคุชราต (Gujrat) (เกาเหะ ปรจริตา วิทยา ไมถิลละ ปรพลิกฤต/กวจิต กวจิน มหาราษฏเฐร คุชเชร ปรลยม คต) กล่าวคือ เกาเหะ เป็นชื่อสถานที่ใกล้เขตมัลทะ (Malda) ในรัฐเบงกอลตะวันตกปัจจุบัน มิถิลลา หมายถึง รัฐพิหาร (Bihar)

ผู้ที่เชื่อทฤษฎีเบงกอลเป็นแหล่งกำเนิดของต้นตระกูลยังชี้ให้เห็นว่างานทางต้นตระกูลฉบับเก่าจำนวนมากโดยเฉพาะพุทธต้นตระกูลพบในเบงกอล ยิ่งไปกว่านั้นงานทางต้นตระกูลที่กำเนิดในเบงกอลได้บรรจุรายละเอียดเกี่ยวกับพิธีกรรมมากกว่ารายละเอียดทางปรัชญา นอกเหนือจากนั้น ศากตปิฐะ (Śāktapīṭha) จำนวนมากตั้งอยู่ในพื้นที่เบงกอล และมีศากตปิฐะจำนวนมากที่ตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่ใกล้เคียงเบงกอล เช่น กาลิฆาฏ (Kālīghāt) ในกัลกัตตา (Calcutta) กามรูป ศรีหัตตะ (Śrīhatta) ปุรณาคิริ (Purṇagiri)

ความเก่าแก่ของต้นตระกูล

ดังได้กล่าวแล้วว่าต้นตระกูลเป็นที่แพร่หลายมากในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 7 - คริสต์ศตวรรษที่ 12 โดยขึ้นสู่ความนิยมสูงสุดในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 11 - 12 แต่ความเก่าแก่และพัฒนาการของมันเป็นเรื่องซับซ้อนและเป็นสิ่งที่นักวิชาการพยายามหาคำตอบอย่างยากลำบาก โดยสิ่งจำเป็นสิ่งแรกที่จะต้องคำนึงถึงคือ การแบ่งแยกระหว่างลัทธิต้นตระกูลกับองค์ประกอบของต้นตระกูล องค์ประกอบของต้นตระกูลอาจพบในยุคเก่าแก่กว่าการปรากฏของวรรณกรรมต้นตระกูล เราสามารถพบคุณสมบัติบางประการในพระเวทที่ต่อมาได้พบในรูปแบบที่ได้รับการพัฒนาต่อมาในวรรณกรรมต้นตระกูล เป็นที่ชัดเจนว่าต้นตระกูลมีรากฐานจากประเพณีที่เก่าแก่ในทางยุคที่ยังไม่ได้สร้างเป็นระบบ ความเชื่อเรื่องหมอผี และคนทรงเจ้า เกสัชศาสตร์ ไสยเวททั้งขาวและดำ ไทโรศาสตร์ กิจกรรมทางกามที่เกี่ยวกับความเชื่อทางศาสนา และพิธีกรรมท้องถิ่น

องค์ประกอบทางต้นตระกูลที่อาจพูดถึงเป็นสิ่งแรกคือ การบูชาพระแม่ และลัทธิเกี่ยวกับเพศ สามารถอธิบายได้ว่ามีหน่อเนื้อมาจากเศรษฐกิจทางเกษตรกรรมในยุคดึกดำบรรพ์ซึ่งตรงข้ามกับสังคมปศุสัตว์ของพวกอารยัน นำมาซึ่งพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์ทางความอุดมสมบูรณ์ การเน้นย้ำถึงความสำคัญของเพศหญิงในลัทธิต้นตระกูลและศักดิ์นั้นเกี่ยวข้องกับโครงสร้างระบบมาตาธิปไตยในยุคก่อนประวัติศาสตร์ แม้ในยุคปัจจุบันโครงสร้างของระบบนี้ยังสามารถพบได้ท่ามกลางอาทิวาสี (Adivāsī - ประชากรพื้นเมือง แปลโดยศัพท์ว่าผู้อยู่มาแต่แรกเริ่ม) ที่อยู่ชานเมืองของสังคมฮินดูที่ผู้หญิงยังคงมีบทบาทสำคัญของระบบการผลิต จากหลักฐานศิลปวัตถุของอารยธรรมแม่น้ำสินธุ ได้พบ มูรติของมาตฤกา (Mūrti of matrīkāś) จารึกหินคงคาธระ (Gangādhara) ค.ศ. 424 ของวิศว

มัน (Viśvavarman) ได้มีการกล่าวถึง กลุ่มของมาตฤ (mātr - เทวี) พุทธสังหิตา (Bṛhatsaṃhitā) (57.56) ของ วราหมิหิระ (Vrāhamihira) (ค.ศ.475-550) ได้มีการกล่าวถึง กลุ่มของมาตฤ ด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ยังมีความเชื่อทางด้านการบูชาอวัยวะเพศในยุคโบราณ B.Foote อ้างว่าเขาได้พบศิวิลิ่งค์ท่ามกลางซากปรักหักพังของโบราณคดียุคหินใหม่ในคาบสมุทรเดกกัน (Chakravarti, 1963)

จากหลักฐานซากปรักหักพังของอารยธรรมแม่น้ำสินธุ นักวิชาการเชื่อว่า ยันตระ มุทรา และ พิฆมันตระ เช่น กลิม กริม สอดคล้องกับอักษรภาพดึกดำบรรพ์และคำที่ประกอบด้วยเสียงหนึ่งพยางค์ ซึ่งสอดคล้องกับพิฆมันตระของตันตระที่มักประกอบด้วยเสียงหนึ่งพยางค์ เชื่อว่าตันตระจาระหรือ พิธีกรรมตันตระมีมาตั้งแต่ยุคดึกดำบรรพ์ มนตร์ “ผฏ” ที่พบบ่อยในตันตระ ปรากฏใน วาซสเนยิ สังหิตา (Vājasaneyi saṃhitā) (Chakravarti, 1963) และ อาปัสตัมบ ศราตสูตร (Āpastamba saṃhitā) (Santidev, 1999) มันตระ ขต ผฏ หู พบในพระเวท (Bhattacharyya, 2005)

นักวิชาการบางท่านผู้มีแนวโน้มจะเชื่อว่าตันตระมีต้นกำเนิดที่เก่าแก่อย่างมากยังเชื่อว่าสุกตะ (sūkta) หนึ่งในฤคเวท มณฑลที่ 10 สุกตะที่ 125 หรือเทวีสุกตะ (Devīsūkta) และ สุกตะที่ 127 หรือราตริสุกตะ (Rātrisūkta) มีความหมายถึงพระแม่ทุรคา โดยเชื่อว่าราตริ (Rātri) เป็นรูปแบบแรกเริ่มของกาลิ ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบของตันตระในยุคพระเวทอีกด้วย อย่างไรก็ตามก็มีความเชื่อว่าสุกตะนี้เป็นขิลสุกตะ (Khilasūkta) คือสุกตะที่ถูกเพิ่มเติมเข้าไปในฤคเวทในภายหลัง

นอกจากนี้ยังมีหลักฐานที่ยกมาให้เห็นว่ามีองค์ประกอบของตันตระในพระเวทพบได้ในใน อถรรพเวทคือบันทึกเกี่ยวกับ อภิจาริกา (Abhicārikā) ซึ่งเป็นการกระทำเพื่อวัตถุประสงค์ร้ายแก่ผู้อื่น และมีองค์ประกอบที่เกี่ยวกับมนตร์ขาวและมนตร์ดำในอถรรพเวทอีกด้วย

องค์ประกอบของตันตระยังพบใน วิษณุปุราณะ (Viṣṇupurāṇa) หนึ่งในปุราณะเก่าแก่ที่หลงเหลืออยู่ มีอายุก่อนคริสต์ศตวรรษที่ 4 ได้มีการกล่าวถึงคักติของวิษณุ โดยได้กล่าวถึงพระนามอันหลากหลายของทุรคาและกล่าวถึงการบูชานางด้วยเมรัยและเนื้อ Joges Vidyānidhi ยังชี้ถึงอิทธิพลของตันตระว่ามีความเก่าแก่ถึงขั้นเป็นที่มาของ ชื่ออักษรพราหมี (Brāhmī) และเทวนาครี (Devanāgrī) ชื่อพราหมีเป็นหนึ่งในมาตฤกาของตันตระ เขาเชื่อว่าในสมัยโบราณมีการบูชาสัญลักษณ์ของเทวี ซึ่งหนึ่งในสัญลักษณ์นั้นคือเทวนาคร (Devanagari - ดินแดนแห่งเทพ) ซึ่งชื่อ เทวนาครีมีที่มาจากศัพท์นี้ นอกจากนี้ นักวิชาการยังชี้ให้เห็นว่า มารกัณเฑยะ (Mārkaṇḍeya) ซึ่ง R.C.Hazra เชื่อว่าแต่งขึ้นในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 3 - 5 และลิงคปุราณะ แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของตันตระ โดยตามความเชื่อของ Pargiter ส่วนที่เก่าแก่ที่สุดของมารกัณเฑยะมีอายุในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 3 ก่อนคริสตกาลหรือเก่าแก่มากกว่านั้น (Santidev, 1999) นอกจากนี้เรายังสามารถพบองค์ประกอบของตันตระในลลิตวิสตระ (Lalitavistara) ซึ่งเป็นงานในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 1 - 3 และในยศติลภจัมพู

(Yaśastilakacampū) ยังกล่าวถึงทรรศนะของวามาจารย์ตันตระของ ภาส (Bhāsa) โดยได้กล่าวว่า บุคคลควรดื่มสุราและสวมใส่เสื้อผ้าวิปลาส

อย่างไรก็ตาม ข้อมูลข้างต้นเป็นเพียงการพยายามแสดงให้เห็นถึงความเก่าแก่ของ องค์ประกอบตันตระบางประการที่ปรากฏในประวัติศาสตร์เท่านั้น ไม่ใช่การตอบปัญหาเรื่องความเก่าแก่ของลัทธิตันตระที่แท้จริงในแง่ลัทธิความเชื่อโดยองค์รวมแต่อย่างใด การค้นคว้าให้ได้ข้อสรุปที่แน่นอนของจุดกำเนิดของลัทธิตันตระเป็นเรื่องยากและซับซ้อนหรืออาจกระทำไม่ได้เลย เพราะฉะนั้น วิธีการหาคำตอบที่เหมาะสมที่สุดน่าจะเป็นการค้นหา “ช่วงเวลาอย่างช้าที่สุด (Terminus ante quem)” ที่ตันตระได้ถือกำเนิดขึ้นมา ซึ่งกระทำได้โดยค้นหาอายุของคัมภีร์หรือวรรณกรรมตันตระที่เก่าแก่ที่สุดและใช้มันในการกำหนดเส้นเวลา ดังจะกล่าวต่อไป

สิ่งที่ต้องกล่าวก่อนจะมีการศึกษาต่อไปคือ นักวิชาการบางท่านเชื่อว่าตันตระไม่ได้มีต้นกำเนิดที่เก่าแก่เท่าใดนัก โดยอ้างเหตุผลที่ว่า

1. ตันตระในฐานะคัมภีร์ ไม่ได้รับการกล่าวถึงในพจนานุกรมที่มีชื่อเสียง ได้แก่ นามลึงคา นุศาสนะ (nāmalīṅgānuśāsana) หรือ ที่รู้จักในนามอมรโกศ (Amarakośa) ผลงานของอมรสิงหะ (Amarasimha) ผู้มีชีวิตในราว ค.ศ. 375 แต่ Sir Arthur Avalon (ผู้มีแนวโน้มที่จะเชื่อว่าตันตระมีความเก่าแก่มาก) ให้เหตุผลว่าการที่อมรโกศไม่กล่าวถึงตันตระในความหมายพิเศษเป็นสิ่งที่พิสูจน์ข้อเท็จจริงได้น้อยมากเนื่องจากมีสิ่งอื่นอีกหลายสิ่งที่ไม่ได้รับการกล่าวถึงโดยอมรสิงหะ (Payne, 1997)

2. สุตสังหิตา (Sutasamhitā) มุกติขัณฑะ (Muktikhaṇḍa) กล่าวว่าประเพณีของปาญจรา ตระ (Pāñcarātra) (ประเพณีหนึ่งในตันตระ) เป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่ยลทางจากหนทางพระเวท แสดงให้เห็นว่าตันตระกำเนิดขึ้นหลังจากพระเวทและกำเนิดหลังจากพระเวทเรื่องอำนาจแล้วเป็น เวลานาน

3. นาฏยศาสตร์ (Nāṭya Śāstra) ในรูปแบบปัจจุบันซึ่งเชื่อว่ากำเนิดขึ้นเมื่อคริสต์ศตวรรษที่ 5 ไม่มีการกล่าวถึง นาทิจักระ (Nāṭikakra) หรือนาถ (Nāṭa) พิสูจน์ได้ว่าตันตระไม่ได้มีกำเนิด ก่อนงานชิ้นนี้ หรือแม้มีกำเนิดขึ้นแล้วแต่ยังไม่เป็นที่แพร่หลาย

4. จดหมายเหตุของภิกษุฟาเหียน (Faxian) (ค.ศ. 401 - 410) เสวียนจั้ง (Xuanzang) (ค.ศ. 630 - 643) หรือ อี้จิง (Yijing) (ค.ศ. 675) ไม่ได้กล่าวถึงตันตระ (Santidev, 1999)

สิ่งหนึ่งที่ต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับความพยายามในการหาคัมภีร์หรือวรรณกรรมตันตระที่เก่าแก่ที่สุด คือสิ่งใดบ้างที่ถูกหมายรวมไว้ในคำว่าคัมภีร์หรือวรรณกรรมตันตระ หากคัมภีร์ตันตระ หมายรวมถึงไวยาชนะสังหิตา (Vaiśaṇasaṁhitā) ของสำนักปาญจราตระ และอาคมะของไสว เป็นไป ได้ว่าวรรณกรรมตันตระอาจปรากฏว่าเก่าแก่ถึงในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 5 หรือเก่าแก่กว่านั้น โดยใน

แหล่งข้อมูลปาญจราตระ ชยาขยสังหิตา (Jñākyasamhitā) ถูกกำหนดอายุในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 5 ส่วน สาทตตสังหิตา (Sāttvasamhitā) อาจมีอายุเก่าแก่กว่า อย่างไรก็ตาม ระบบปาญจราตระ เป็นระบบที่เก่าแก่กว่าระบบตริกะ (Trika) ของปรัชญาไศวะในแคชเมียร์ สำหรับไศวตันตระนั้น จาริก และแหล่งอ้างอิงอื่นพิสูจน์ได้ว่าลัทธินี้มีมาตั้งแต่ช่วงต้นของคริสต์ศตวรรษ ผู้ก่อตั้งสำนักปาสุปตะ (Pāśupata) คือ ลกุลิศะหรือลกุลิน (lakulīśa, Lakulin) มีชีวิตในราวคริสต์ศตวรรษที่ 2 อย่างไรก็ตาม การพิสูจน์ว่าลัทธินี้มีลักษณะของตันตระอย่างไรบ้างเป็นสิ่งที่ยาก (Gupta, et al., 1979) ส่วน ลัทธิตันตระของกาปาลิกะ (Kapālīka) มีหลักฐานพิสูจน์ได้ว่าเป็นที่นิยมแพร่หลายในบางพื้นที่ของ อินเดียตะวันตกระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ 7 โดย G.Tucci เชื่อว่ามีอายุเก่าแก่ถึงในช่วงทศวรรษ และอสังกะ (Harivarman and Asaṅga) (คริสต์ศตวรรษที่ 4) โดยมีรากฐานความเชื่อดังกล่าวมาจากการที่พวกเขามีการกล่าวถึงโสมสิดธานตะ (Somasiddhānta) ซึ่ง Tucci เชื่อว่าเป็นลัทธิหนึ่งของกาปาลิกะ อย่างไรก็ตาม Winterniz ไม่ยอมรับแนวคิดนี้ (Santidev, 1999) ส่วนสำนักไศวะของแคชเมียร์มีอายุในราวต้นคริสต์ศตวรรษที่ 9 เป็นอย่างช้า สำนักนี้มีรายชื่อครูย้อนหลังไปไกลหลายศตวรรษ ก่อนซึ่งอาจจะถึงคริสต์ศตวรรษที่ 4 เลยทีเดียว

ไศวะ อาคมะ ได้รับการกล่าวถึงในจารึกของราชสิงหรวมัน (Siṃhavarman) ในวิหาร ไกลาสนาถ (Kailāśanātha) มีอายุเก่าแก่ถึงช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 6 อย่างไรก็ตาม นักวิชาการไม่มีมติที่เป็นเอกฉันท์เกี่ยวกับอายุของไศวะ อาคมะ เป็นไปได้ว่าอาคมะที่สำคัญที่สุดมีอายุในราวค.ศ. 800 เป็นอย่างช้า (Bhattacharyya, 2005)

หลักฐานการใช้ไศวตันตระในการประกอบพิธี ถูกจารึกในจารึกสตีกก้อกรม (Sadok Kok Thom) ประมาณปีค.ศ. 1052 โดยกล่าวถึงตันตระอย่างน้อย 4 เล่ม ได้แก่ สิริสเฉทะ วิณาสิยะ สังโหมะ และ นโยตตระ (Sirascheda Viṇāsikha Sammoha Nayottara) แต่ศัพท์ “ตันตระ” ไม่ได้ รับการการอ้างถึงคัมภีร์ดังกล่าวแต่อย่างใด พรหมณ์ในพระราชวังของพระราชาชัยรวมันที่ 2 ใช้ คัมภีร์เหล่านี้ตั้งแต่ ค.ศ. 802 เป็นต้นมา ชื่อของตันตระเหล่านี้ปรากฏในต้นฉบับตัวเขียนของกลุ่ม ยามละ (Yāmala) ที่ถูกเก็บรักษาในเนปาลปัจจุบันด้วย

ทั้งนี้หากตันตระหมายรวมถึงวรรณกรรมทางพุทธตันตระด้วย คูหยสมาช (Guhayasamāja) (สายวัชรยาน) อาจมีอายุเก่าแก่ถึงคริสต์ศตวรรษที่ 3 องค์ประกอบทางพุทธตันตระ เช่น ธาณิ (Dhāraṇī) ถูกรวมไว้ในคัมภีร์พุทธศาสนาที่ได้แปลเป็นภาษาจีนในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 5 อย่างไรก็ตาม ดังได้กล่าวแล้วว่าในจดหมายเหตุของภิกษุฟาเหียน (401-410) เสวียนจั้ง (630-643) หรือ อี้จิง (675) ไม่ได้กล่าวถึงตันตระแต่อย่างใด ประเพณีทางทิเบตได้อ้างถึงความเก่าแก่ของตันตระไว้เพียงแค่ หลังยุคของธรรมกิริติ (Dharmakīrti) ซึ่งอยู่ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 7 เป็นอย่างเร็ว ในทิเบตมีผลงานทางพุทธตันตระที่ถูกแปลเป็นภาษาทิเบตโดยนักวิชาการชาวเบงกอลที่เป็นที่ทราบว่าได้ตั้งรกรากใน

ทิเบต ได้แก่ ศานตรักษิตะ (Śāntarakṣita) ผู้มีชีวิตในช่วงค.ศ. 705 - 762 และอติศ ทิปังกร ผู้มีชีวิตในช่วงค.ศ. 982 - 1054

แม้หลักฐานทางจารึก และวรรณกรรม พบว่าแนวปฏิบัติแบบตันตระได้เป็นที่แพร่หลายตั้งแต่ก่อนคริสต์ศตวรรษที่ 6 แต่หลักฐานที่เป็นรูปธรรมที่สุดในการระบุความเก่าแก่ของตันตระปรากฏจากการศึกษาอักษรวิทยาของต้นฉบับตัวเขียนของตันตระบางฉบับซึ่งแสดงให้เห็นถึงลักษณะการเขียนในยุคคุปตะ (Gupta) หรือหลังคุปตะ (Post-Gupta) นักวิชาการเชื่อว่าต้นฉบับตันตระตัวเขียนที่เก่าแก่ที่สุดได้แก่ กุพชิกามตะ (Kubjikāmata) ซึ่งปัจจุบันเก็บรักษาอยู่ที่ Asiatic Society เมืองกัลกัตตา ประเทศอินเดีย ถูกเขียนโดยอักษรศรทายุคต้นซึ่งเป็นอักษรของอินเดียตะวันตกเฉียงเหนือในยุคกลาง นอกจากนี้วรรณกรรมทางตันตระได้รับอิทธิพลอย่างชัดเจนเป็นครั้งแรกใน ภาควตปุราณะ ซึ่ง R.C. Hazra เชื่อว่ามีอายุในราวคริสต์ศตวรรษที่ 6 (Banerji, 2007) ด้วยเหตุผลเหล่านี้เองอาจอนุมานได้ว่า ตันตระปรากฏขึ้นในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 6 เป็นอย่างช้า และอาจไม่ได้มีความเก่าแก่ไปกว่าคริสต์ศตวรรษที่ 5 - 6

Winternitz สรุปว่าไม่มีหลักฐานที่แท้จริงว่าตันตระปรากฏก่อนคริสต์ศตวรรษที่ 7 (Banerji, 2007) ซึ่งเป็นช่วงเวลาที เทวีปุราณะ (Devīpurāṇa) ซึ่งเป็นผลงานทางเบงกอลก็ได้ปรากฏเป็นรูปธรรมโดยมีอิทธิพลของตันตระอย่างลึกซึ้ง นอกจากนี้ยังพบต้นฉบับตัวเขียนภาษาเนปาลในยุคต้นของงานทางตันตระซึ่งนักวิชาการเชื่อว่ามีอายุระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ 7 - 9 ศังกราจารย์ผู้มีชีวิตในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 8 ยอมรับการมีอยู่ของตันตระใน อำนันทลหรี (Ānandalaharī) และ ศากตโมทะ (Śāktamoda) นอกจากนี้เขายังได้กล่าวถึง จักระ 6 ซึ่งเป็นแนวคิดทางตันตระในงานศาสดิภาษยะ (Śārīrakabhāṣya) (Avalon, 1952) ในงานของ พาณภักฐะ (Bāṇabhaṭṭa) ผู้มีชีวิตในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 7 ภวภูติ (Bhavabhūti) (คริสต์ศตวรรษที่ 7 - 8) ได้อ้างถึงทฤษฎีและการปฏิบัติของตันตระเช่นเดียวกัน Winterniz เชื่อว่าพุทธตันตระเริ่มปรากฏในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 7 - 8 โดยอิทธิพลของไสวตันตระ (Banerji, 2007)

วรรณกรรมตันตระ

ลัทธิตันตระไม่มีคัมภีร์ที่เป็นทางการแบบเช่นพระเวท ในคัมภีร์ตันตระบางเล่มซึ่งเขียนขึ้นก่อนคริสต์ศตวรรษที่ 10 กล่าวว่ามียคัมภีร์ตันตระ 64 เล่ม ในอาคมตัตตวาลาส (Āgamatattvavālāsa) ซึ่งเขียนขึ้นในช่วงท้ายของคริสต์ศตวรรษที่ 18 กล่าวว่ามียคัมภีร์ 83 เล่ม ในบรรดา Macdonald MSS นั้น Satis Chandra Vidyabhusana ได้กล่าวถึงตันตระ 64 เล่ม อ้างอิงตามมหาวิศวารตันตระ (Mahāvīśvasāra Tantra) และได้กล่าวว่ามีนอกเหนือจากนี้ยังมีตันตระอื่นอีก 100 เล่ม ในวาราทตันตระ (Varāḥ Tantra) กล่าวถึงกลุ่มของตันตระอื่นอีก 62 เล่ม พุทธตันตระกล่าวว่าใน

กลุ่มพวกเขามี 72 เล่ม โดยแหล่งอ้างอิงพบใน The History, Literature, and Mythology of the Hindoos โดย William Ward ผู้เป็นมิชชันนารีแห่งศรีรามปุระ (Śrīrāmpura) ในปี 1810 (Payne, 1997) บัญชีรายชื่อเหล่านี้มีความแตกต่างกันมาก และงานเขียนที่ถูกอ้างอิงได้สูญหายไป มีเพียงจำนวนน้อยเท่านั้นที่สามารถระบุอายุได้อย่างชัดเจน ไม่มีการจัดหมวดหมู่ใดที่เป็นที่น่าพอใจ Farquhar กล่าวว่าวรรณกรรมเหล่านี้ทั้งหมดยังคงรอคอยการสำรวจจากนักวิชาการ (Payne, 1997)

มีการจัดหมวดหมู่ตันตระในหลายรูปแบบ เช่น คัมภีร์ตันตระของไวษณะ ไศวะ ศากตะ เรียกว่า สังหิตา อาคมะ ตันตระ ตามลำดับ ในบางกรณีศัพท์นี้มักถูกใช้ปะปนกัน Avalon (1952) ได้แบ่งตันตระเป็น อาคมะและ นิคมะ (nigama) อาคมะคือคัมภีร์ที่ปารวตีถามคำถามและศิวะเป็นผู้ตอบคำถาม ส่วนนิคมะเป็นในทางตรงกันข้าม และเขาได้จัดหมวดหมู่ตันตระตามการแบ่งทางภูมิศาสตร์โดยอ้างอิงจาก มหาสิทธสารตันตระ (Mahāśiddhasātantra) โดยแบ่งเป็น วิษณุกรานตะ (Viṣṇukrānta) รถกรานตะ (Rathakrānta) อัศวกรานตะ (Aśvakrānta) หรือ คชกรานตะ (Gajakrānta) ตามสถานที่กำเนิด โดยเชื่อว่าแต่ละหมวดหมู่ประกอบด้วย ตันตระ 64 ฉบับ ได้แก่

1. วิษณุกรานตะ ดินแดนทางตะวันออกของเทือกเขาวินัยไปยังกัลกัตตาหรือจิตตะกองในบังคลาเทศ ในบางความเห็นทอดยาวไปถึงหมู่เกาะชวา
2. รถกรานตะ ดินแดนทางเหนือของเทือกเขาวินัยไปจนถึงดินแดนประเทศจีนปัจจุบัน
3. อัศวกรานตะ หรือ คชกรานตะ ดินแดนทางตะวันตกของเทือกเขาวินัยไปถึงมหาสมุทร ในมหาสิทธสารตันตระ ชายแดนด้านตะวันตกของมันคือแม่น้ำรโตยะในทินาขปุระ รัฐเบงกอลตะวันตก และชายแดนด้านตะวันออกของมันคือ ยวทวีป หรือ หมู่เกาะชวา

นอกจากนี้ตันตระยังอาจถูกแบ่งออกเป็น 2 หมวดหมู่ ได้แก่ สัทาคมะ (satāgama) และ อสัทาคมะ (asatāgama) เกณฑ์การแบ่งหลักคือ ถ้าคัมภีร์ที่กล่าวถึงการบูชาตามแบบอย่างประเพณีให้ถือเป็น สัต (sat) นอกเหนือจากนั้นถือเป็น อสัต (asat) ตันตระยังอาจถูกจัดหมวดหมู่เป็น อาสติกะ (āstika) และ นาสติกะ (nāstika) สำหรับหมวดหมู่แรกถูกแบ่งตามการมีอำนาจของเทพ ได้แก่ ศักติ ศิวะ เสาระ (Saura) คนปัตยะ (Gaṇapatya) ไวษณะ ส่วนในหมวดหมู่หลังคือพุทธและเชน

สืบเนื่องจากการจัดหมวดหมู่ประเภทที่ดูสับสนและเข้าใจยาก จึงได้มีการจัดหมวดหมู่ตันตระเป็น 4 ประเภทกว้าง ๆ ได้แก่

1. อาคมะ เป็นตันตระที่ศิวะเป็นผู้เล่าเรื่อง ปารวตี (Pārvatī) เป็นผู้ฟัง โดยวาสุเดวะ (Vāsudeva) เป็นผู้เห็นชอบ เนื้อหาโดยทั่วไปมักเกี่ยวกับ สฤษฏี (sṛṣṭi) ประลัยะ (pralaya) เทวารจนา (devārācanā) ปุรัสจระณะ (purascaraṇa) ษัฏกกรรม (ṣatkarma) และธยานโยคะ (dhyānayoga)

2. ทามระ (dāmara) เป็นต้นตระกูลที่คิเวเป็นผู้เล่าเรื่อง แบ่งเป็น 6 ประเภท ได้แก่ โยคะ คิเว ทูรคา สรัสวตา (Sraswatā) พรหมา (Brahmā) คันธรวะ (Gandharva)

3. ยามละ (แปลว่า คู่) แบ่งเป็น 6 ประเภท ได้แก่ พรหมา วิษณุ รุทระ (Rudra) คณศะ (Ganeśa) รวิ (Ravi) อาทิตยะ (Āditya) โดยมีเนื้อหาทั่วไปเกี่ยวกับ ชโยติษะ (jyotiṣa) อาชยานะ (ākhyāna) นิตยะ (nitya) กรรมะ (karma) กรรมสูตระ (karmasūtra) วรรณเภทะ (varṇabheda) ชติเภทะ (jatibheda) ยุคธรรมะ (Yugdharma)

4. ต้นตระกูล เป็นคัมภีร์ ศากตะ หรือเรียกว่า นิคมะ (nigama) รหস্যะ (rahasya) สังหิตา อรรถนะ (arṇava) เป็นประเภทที่เป็นที่รู้จักมากที่สุด โดยมีเนื้อหาทั่วไปเกี่ยวกับ สรรคะ (sarga) ประติ สรรคะ (pratisarga) เทวตาสังสทานะ (devatāsaṁsthāna) ตีรณวรรณนะ (tirthavarna) อาศรม ธรรมะ (āśramadharma) ยันตรนิรณยะ (yantranirnaya) ชโยติษะ ปุราณาชยานะ (purāṇākhyāna) โกษวรรณนะ (koṣavarṇana) วรตวิวัณนะ (vartavivarṇa) เสาจเศาจะ (saucaśauca) นรกะ (naraka) สตรีปุรุชลักษณะ (strīpuruṣalakṣaṇa) รชธรรมะ (rajadharma) ทนะ (dana) ยุคธรรมะ

Avalon ได้สรุปเนื้อหาโดยทั่วไปของคัมภีร์ต้นตระกูลประกอบด้วยเนื้อหาดังนี้ “วิญญาณอัน สูงสุด การสร้างและทำลายล้างจักรวาล การบูชาเทพ การจัดหมวดหมู่ของสิ่งมีชีวิต กายทิพย์ คำ พรณนาเกี่ยวกับโลกและนรก ชายและหญิง จักรของร่างกายมนุษย์ กฎและหน้าที่ (ธรรม) ของแต่ละยุค ขั้นตอนของปัจเจกบุคคล (อาศรม) สังสการะ (saṁskāra) การเบิกเนตรเทวรูป มัณตระ ยัน ตระ มุทรา สาธนะและการบูชา หรือบูชา อุปาสนะ (pūjā upāsana) ทั้งภายนอกและภายใน (mental) การบูชาด้วยปัญญาตัดตวะ การเสกบ้าน ที่ดิน บ่อน้ำ ต้นไม้ ฯลฯ คำพรณนาเทวสถาน หรือ ตีรณะ (tīrtha) ปุรีศจระณะ ขปะ พรต (vrata) ษฎกกรรมสาธนา (ṣaṭkarmasādhana) และรูปแบบ ของพิธีกรรมและมนตร์วิเศษ ชยานะ โยคะ หน้าที่ของพระราชา กฎ ประเพณี เวทมนตร์และ วิทยาศาสตร์ (Payne, 1997) Sadhu Santidev (1999) ได้สรุปในงานของเขาว่าต้นตระกูลมักเกี่ยวข้องกับ 5 หัวข้อ ได้แก่ การสร้าง การทำลายล้าง การบูชา การได้มาซึ่งพลังเหนือธรรมชาติ การรวมเป็น หนึ่งเดียวกับอำนาจสูงสุด วรรณกรรมต้นตระกูลที่สมบูรณ์ โดยปกติอาจแบ่งเนื้อหาได้กว้าง ๆ ดังนี้

1. ชญาณะ (jñāna) หรือ วิทยา ได้แก่ ความรู้รวมทั้งหลักการทางปรัชญาและอภิปรัชญา โดยมีแนวโน้มไปทางด้านเอกเทวนิยมและบางครั้งมีอคติไปทางเอกนิยม ในส่วนนี้ได้รวมถึงไสยเวท และความเชื่อเกี่ยวกับตำนานและรวมถึงสูตรและการแสดงท่าทาง

2. โยคะ หรือ อุปายะ (upāya) หมายถึง การควบคุมจิตใจ โดยเฉพาะการมีวัตถุประสงค์มุ่ง หมายเพื่อการได้มาซึ่งพลังอำนาจพิเศษ

3. กริยา (kriyā) ประกอบด้วย คำอธิบายในการสร้างเทวรูป การก่อสร้างและการปลูกเสกเทวสถาน

4. จารยะ (cārya) หรือ สิทธิ (siddhi) กฎเกี่ยวกับพิธีกรรม เทศกาลและหน้าที่ทางสังคม แม้ว่าหมวดหมู่ทั้งสี่จะเป็นเนื้อหาตามปกติของงานทางตันตระ แต่ไม่ใช่ตันตระทุกเล่มจะมีเนื้อหาครบทั้งสี่หมวดหมู่นี้ อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าเนื้อหาของตันตระโดยสังเขปแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ปรัชญาและเรื่องราวทางจิตวิญญาณ ส่วนอีกประเภทเป็นเรื่องเกี่ยวกับทางปฏิบัติซึ่งรวมไปถึง เวทมนตร์ มंत्रะ มุทรา มณฑล นยาสะ จักระ ยันตระ ฯลฯ โดยมีเป้าหมายสูงสุดคือการหลุดพ้นและการได้มาซึ่งอำนาจเหนือธรรมชาติ

คัมภีร์ตันตระนั้นมีหลายแขนงจนไม่สามารถกล่าวถึงทั้งหมดได้ แต่คัมภีร์ตันตระหลักที่เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางและมักถูกอ้างถึง เช่น รุทรายามละ (Rudrayāmalā) ซึ่งมีอายุในราวคริสต์ศตวรรษที่ 10 - 11 และถูกใช้โดย H.H.Wilson ในงานเขียนเกี่ยวกับการบูชาแบบวามาจารย์ (vamācāra) กุลาธณวตันตระ (Kulārṇavatānta) ที่ถูกอ้างถึงโดยลักษมีธระ (Lakṣmīdhara) นักวิชาการผู้มีชีวิตในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 13 (Payne, 1997) นอกจากนี้ยังมีศยามราหะสะ (Śyāmārahasya) มंत्रมโหทธิ (mantramahodadhī) ศารทาทิลกะ (Śāradātilaka) กาลิกาตันตระ (Kalikātantra) เป็นต้น ประจักษ์สารตันตระเป็นตันตระอีกเล่มที่มีชื่อเสียงและมักถูกเข้าใจว่าเป็นงานของคังกราจารย์ แต่ Farquhar เชื่อว่าเป็นงานที่กำเนิดขึ้นหลายศตวรรษต่อมา และเขาให้ความเห็นว่าเป็นงานเขียนที่เลวร้าย แม้ J.W. Hauer จะมีความเห็นว่าเป็นงานที่ลึกซึ้งทางปรัชญาก็ตาม (Payne, 1997) ตันตระอีกหนึ่งเล่มที่มีชื่อเสียงได้แก่ โยคินีตันตระ (yoginītantra) ที่มีการกล่าวถึงพระราชาแห่งราชวงศ์โกจ (Koch) พระนามว่า วิษณุสิงหะ ผู้ปกครองในช่วง ค.ศ. 1515 - 1540 และมีความเกี่ยวข้องอย่างชัดเจนกับดินแดนกามรูป มหานิรวาณตันตระ (Tantra of Great Liberation) เป็นตันตระที่รู้จักมากที่สุดในแวดวงวิชาการตะวันตก ถูกเขียนขึ้นในเบงกอลในช่วงครึ่งหลังของคริสต์ศตวรรษที่ 18 และได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางว่าเป็นงานชิ้นเยี่ยมแม้จะมีลักษณะการปฏิบัติแบบวามาจารย์ (มือซ้าย) มากกว่าทักษิณาจารย์ (มือขวา) ก็ตาม ตันตรสาระ (Tantrasāra - Essence of Tantra) มีความคล้ายคลึงกับมหานิรวาณตันตระ ถูกเขียนขึ้นในเบงกอลในช่วงเวลาเดียวกัน อาจกล่าวได้ว่าเป็นหนังสือย่อเรื่องตันตระ อ้างอิงจาก Farquhar กล่าวว่าตันตรสาระแต่งโดย กฤษณานันทะ วาศิสะ และถูกรวบรวมในปี ค.ศ. 1812 แต่ Avalon อ้างอิงจากนักวิชาการอินเดียว่าเป็นผลงานของ กฤษณานันทะ ภักฏาจารย์ (Kṛṣṇānanda Bhāṭṭācārya) ผู้มีชีวิตร่วมสมัยกับไจิตันยะ (Jaitanya) นักบวชฮินดูผู้มีชีวิตในราวคริสต์ศตวรรษที่ 15 (Payne, 1997)

บทที่ 3

การบูชายัญ

ศัพทมูลวิทยาของศัพท์บูชายัญ และ ยัชญะ (yajña)

คำว่า บูชายัญ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หมายความว่า

1. น. การบูชาของพราหมณ์อย่างหนึ่ง, การเช่นสรวงด้วยวิธีฆ่าคนหรือสัตว์เป็นเครื่องบูชา
2. ก. เช่นสรวงด้วยวิธีฆ่าคนหรือสัตว์เป็นเครื่องบูชา

โดยเป็นคำซ้อนระหว่าง บูชา และ ยัญ คำว่ายัญเป็นคำมาจากสันสกฤตว่า ยชฺญ เป็นนามศัพท์ที่มาจากธาตุ ยช โดย A.A.Macdonell (1893) ได้ให้คำจำกัดความธาตุ ยช ในพจนานุกรมสันสกฤต-อังกฤษของเขา ว่า เช่นสรวง บวงสรวงสังเวย อุทิศให้ สละให้ ของ V.S.Apte (1890) ให้คำจำกัดความ ดังนี้

1. บูชายัญ บวงสรวงสังเวยด้วยยัญวัตถุ
2. กระทำการบูชา
3. เช่นสรวง บวงสรวง เลื่อมใส นับถือ เคารพ ยำเกรง
4. อุทิศให้ อุทิศถวาย เฉลิมฉลอง
5. ให้ มอบให้ สละให้

ธาตุยช ลง ญ ปัจจัยในนามกิตก์ เป็นยชฺญ แปลว่าการเช่นสรวง บวงสรวง ในพจนานุกรมสันสกฤต-อังกฤษ ของ V.S. Apte ได้ให้ความหมายของ ยชฺญ ไว้ ดังนี้

1. การบูชายัญ การถวายของบางสิ่งแด่สิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์
2. การทำพิธีเช่นสังเวย การบำเพ็ญศาสนาอย่างเคร่งครัดหรือการบำเพ็ญศาสนาด้วยความศรัทธาเลื่อมใสอย่างยิ่งยวด เพราะฉะนั้นคฤหัสถ์ทุกคนโดยเฉพาะคนในวรรณะพราหมณ์จะต้องปฏิบัติพิธีกรรมบูชายัญทุกวัน ตามที่ระบุนามไว้ คือ ฤตยัชญะ (bhūtayajña) มนุษยัชญะ (manuṣyayajña) ปีตยัชญะ (pitṛyajña) เทวยัชญะ (devayajña) พรหมยัชญะ (brahmayajña) เรียกโดยรวมว่า ปัญจมหายัชญะ (pañcamahāyajña) (ฤตยัชญะ หมายถึง การบูชาสรรพสิ่งหรือการให้ทานแก่สรรพสัตว์ มนุษยัชญะ หมายถึงการต้อนรับแขกหรือการเลี้ยงรับรองอาคันตุกะมีความหมายเดียวกับบรหฺมยัชญะ หรือ นฤยัชญะ ซึ่งหมายถึงการบูชาแก่นมนุษย์ ปีตยัชญะ มีใช้สองความหมาย คือการเช่นสรวงหรือเช่นไหว้บรรพชนที่ล่วงลับไปแล้ว และการกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศลไปให้บรรพบุรุษทุก ๆ วัน เทวยัชญะ หมายถึง การบวงสรวงเทพเจ้าชั้นดี กระทำได้โดยบูชาไฟหรือถวายไฟแด่เทพเจ้า พรหมยัชญะ หมายถึง การสอน และการสาธยายพระเวท)

3. พระนามของพระอัคนี

4. พระนามของพระวิษณุ

นอกจากนี้ยังมีธาตุที่มีความหมายเหมือนกับธาตุ ยช คือธาตุ เมถ หรือ เมธ โดย V.S.Apte (1890) และ Monier Williams (1899) ได้ให้ความหมายของ เมถ และ เมธ ในลักษณะใกล้เคียงกันว่า ทำให้เจ็บ ทำให้บาดเจ็บ ฆ่า

การบูชายัญที่ใช้ในการศึกษานี้ จะใช้ในความหมาย การเช่นสรวง บวงสรวงสังเวด้วยวิธีฆ่า คนหรือสัตว์เป็นเครื่องบูชา การถวายสัตว์ในการบูชายัญเรียกว่า ‘พลิ’ (bali) หรือ ‘พลิ’ ในภาษาไทย โดยมีรากศัพท์มาจากธาตุ ภฤ (bhṛ) และ พฤ (bṛ) หมายถึงเกื้อหนุน ปกป้อง และรักษา คำสมาส ‘พลิทาน’ (balidāna) หมายถึง การถวายเหยื่อในการบูชายัญ การถวายเครื่องบูชาประจำปีแด่เทพเจ้า

การบูชายัญในแนวทางพระเวท

อ้างอิงการบูชายัญในฤคเวท มณฑลที่ 1 สุกตะที่ 162 มีรายละเอียดเกี่ยวกับพิธีอัสวเมธของ พระราชา มีการฆ่าโคในพิธีแต่งงานในฤคเวท มณฑลที่ 10 สุกตะที่ 85 ส่วนในยชุรเวท (Yajurveda) มีการกล่าวถึงการบูชายัญหลายครั้ง เช่น การถวายแพะขาวแด่วายุ (vāyu) ถวายลูกโคแด่สรัสวตี (Sarasvatī) ถวายโคต่างแด่เทพสาวิตฤ (Sāvitṛ) ถวายโคตัวผู้แด่พระอินทร์ (Indrā) ถวายแม่โค ตอนแด่เทพวรุณ (varunā) ฯลฯ ในกานทะ (kāṇḍa) ที่ 2 ประปาฐกะ (Prapāṭhaka) ที่ 1 1.2-5 ได้กล่าวว่า เขาผู้ปรารถนาซึ่งลูกหลาน และปศุสัตว์พึงบูชาประชาปติ (prajāpati) ด้วยแพะไร้เขา กานทะที่ 2 ประปาฐกะที่ 1.8 มีการกล่าวเกี่ยวกับการบูชายัญม้า

ในพิธีชโยติชโฏมะ (jyotiṣṭoma - การบูชาแบบพระเวท) มีการบูชายัญสัตว์ใน 3 พิธี ได้แก่ อัคนีโซมียะ (Agniṣomīya) สวณียะ (Savanīya) และ อนุพันธยะ (Anubhandhya) อัคนีโซมียะคือ การบูชาด้วยน้ำโซม ต้องมีการบูชายัญแพะแด่ อัคนี และ โซม (Soma) ในวันก่อนที่จะถวายน้ำโซม ในสวณียะ สัตว์จะถูกรับบูชาแด่เทพอัคนีตลอดทั้งวัน ส่วนในอนุพันธยะ โคที่เป็นหมันหรือแม่โค จะถูกถวายแด่เทพวรุณหรือมิตร (Mitra) ในวันที่มีการถวายน้ำโซม

จากมนุสมฤติ (Manusmṛiti) 5.31 กล่าวถึงการบริโภคน้ำว่า “การบริโภคน้ำเพื่อสำหรับการ บูชายัญถูกกล่าวว่าเป็นกฎที่สร้างโดยพระเจ้า” และ 5.35 กล่าวว่า “มนุษย์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (ในพิธี ศักดิ์สิทธิ์) ปฏิเสธที่จะรับประทานเนื้อ หลังจากตายแล้วเขาจะกลายเป็นสัตว์ 21 ชนิด ” ใน 5.39 กล่าวว่า “สวัยัมภู (Svayambhū) สร้างสัตว์เพื่อประโยชน์แห่งการบูชายัญ”

นอกจากนี้ในพราหมณะพบว่าการกล่าวถึงการบูชายัญไว้ เช่น ไอตเรยพราหมณะ (Aitareya brāhmaṇa) โคปถพราหมณะ (Gopatha brāhmaṇa) เกาชีติกพราหมณะ (Kauṣītaki

brāhmaṇa) ศตปถพราหมณะ (śatapatha brāhmaṇa) โดยเฉพาะในศตปถพราหมณะที่มีการกล่าวถึงขั้นตอนการบูชาอย่างละเอียด เริ่มตั้งแต่ขั้นตอนแรกของการบูชาคือการตัดไม้และตั้งเสายูป (ŚB III.6.4.i ff.) พราหมณ์อธรรย (adhvaryu) นำฟางข้าวมาและต้อนสัตว์เข้ามา (ŚB III.7.3.8) เมื่อทำบ่วงเสร็จแล้วจึงสวมให้เหยื่อและผูกมัดไว้ (ŚB III.7.4.i.3) จากนั้นจึงพรมน้ำบนเหยื่อ (ŚB III.7.4.4) เมื่อพราหมณ์โหดฤ (hotṛ) บนอาสนะแล้ว ให้พราหมณ์อธรรยถือข้อนทั้งสอง (ŚB III.8.i.i) จากนั้นพราหมณ์โหดฤสาธยายอปริ (apṛī) (ŚB III.8.i.2) พราหมณ์อธรรยเอาเศษไม้จากเสายูปหลังจากเจิมทั้งมัดในการฆ่าและไม้ด้านบนของเสาด้วยซี (ghī) จากข้อนซุหุ จากนั้นเขาตะเหยื่อในการบูชาแล้วจึงซ่อนไม้ที่ได้จากเสานั้น จากนั้นอธรรยจึงให้พราหมณ์โหดฤสวดเพื่อการเดินรอบอักษิ จากนั้นนักบวชอักษิ (agnīdha) ถือไม้ติดไฟเดินวนรอบเหยื่อ เขาถือไฟรอบบริเวณที่เหยื่อจะถูกนำไปปรุงอาหาร จากนั้นจึงนำไม้ติดไฟอันใหม่เดินไปหน้าสัตว์ที่จะถูกบูชา สัตว์นั้นจึงจะถูกนำไปยังสถานที่ฆ่า...

การมีอยู่ของการบูชาในแนวทางพระเวทอาจอ้างอิงได้จากคัมภีร์ที่มีแนวคิดในทางปฏิบัติ เช่น ในพระไตรปิฎกที่มีการกล่าวถึงการบูชาของพราหมณ์หลายแห่ง ตัวอย่างเช่น ยัญญสูตร สังยุตตนิกาย กล่าวถึงการบูชาของพระเจ้าปเสนทิโกศลว่าพระองค์ได้ทรงตระเตรียมการบูชามหายัญ คือผูกเสาไว้ที่หลัก อย่างละ 500 ตัว คือ โคผู้ ลูกโคผู้ ลูกโคเมีย แพะ และ แกะ ครั้นพระพุทธเจ้าทราบเรื่องนี้แล้วก็ตรัสว่า “มหายัญที่มีการตระเตรียมมาก มีการฆ่าแพะ แกะ โค และ สัตว์ชนิดต่าง ๆ คือ อศวเมธ ปุริสเมธ สัมมาปาสะ วาชเปยยะ นิรัคคะ มหายัญเหล่านั้นเป็นยัญไม่มีผลมาก” โดยมีคำอธิบายเพิ่มเติมดังนี้

1. อศวเมธ ตามรูปศัพท์หมายถึงการฆ่าม้าบูชา แต่ยัญชนิดนี้มีความหมายยิ่งกว่านั้น คือหมายถึงยัญที่ต้องบูชาด้วยสมบัติทุกอย่าง ยกเว้นที่ดินและคน ซึ่งยัญนี้ต้องตั้งเสา 21 เสาเพื่อผูกปศุสัตว์ที่จะต้องฆ่าบูชาประมาณ 577 ชนิด แล้วทำการบูชาซึ่งต้องใช้เวลาหลายวันจึงเสร็จพิธี
2. ปุริสเมธ หมายถึงการฆ่าคนบูชา เป็นยัญที่เหมือนอศวเมธ แต่ไม่ยกเว้นทั้งคนและที่ดิน
3. สัมมาปาสะ หมายถึง การผูกสัตว์บูชาโดยวิธีเหวี่ยงท่อนไม้สำหรับต้อนสัตว์เข้าไปที่หลักบูชาเพลิงทั้งคู่ แล้วร่ายมนตร์ตรงที่ท่อนไม้ตก ทำการบูชาตามพิธี และผู้บูชาต้องเป็นคนที่เคยได้เดินย่อนแม่น้ำสรสวตีแล้วด้วยจึงจะเข้าพิธีได้
4. วาชเปยยะ หมายถึงยัญชนิดหนึ่งที่ผูกปศุสัตว์ 17 ชนิดที่หลักยัญ คือแก่นมะตูมแล้วฆ่าบูชาเทพเจ้า
5. นิรัคคะ หมายถึงยัญที่ไม่ต้องมีหลักยัญบูชา เป็นพิธีเดียวกับพิธีอศวเมธ แต่ยิ่งใหญ่กว่าเพราะว่า

นิรัคหะเป็นการบูชาด้วยทรัพย์สินสมบัติทุกอย่างไม่มียกเว้น ฉะนั้นจึงมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าสรพเมธ

การบูชาด้วยแบบใช้สิ่งทดแทน

เมื่อแนวคิดเกี่ยวกับการต่อต้านการฆ่าเริ่มเป็นที่แพร่หลายในสังคม พราหมณ์จึงเริ่มมีการปรับเปลี่ยนไปในแนวทางอหิงสาโดยการใช้เหยื่อในการบูชาด้วยเป็นปุโรหิต (puroḍāśa) ซึ่งประกอบด้วยข้าว หรือ ข้าวป่า ในโอตเรยพราหมณ์ ปัญจิกา (pañcikā) ที่ 2 อธิบายที่ 1.8 กล่าวว่า พระเจ้าฆามนุษย์เป็นเหยื่อเป็นอย่างแรก เมื่อเขาถูกฆ่าแล้ว สาระแห่งการบูชาของเขาได้ไปสู่ม้า จากม้าไปสู่โคในลักษณะเดียวกัน จากนั้นไปสู่แกะ จากแกะไปสู่แพะ มันยังคงอยู่ในแพะเป็นเวลานาน จากนั้นมันเข้าไปสู่ผืนดิน และจากผืนดินเข้าไปสู่ข้าวซึ่งปุโรหิตจะถูกสร้าง ดังนั้นปุโรหิตจึงประกอบด้วยสาระแห่งการบูชา จึงเป็นคำอธิบายว่าเหตุใดปุโรหิตจึงถูกใช้ในการบูชาด้วยแทนสัตว์ รายละเอียดเกี่ยวกับความเหมือนของเหยื่อในการบูชาด้วยกับปุโรหิตถูกอธิบายในไวศตปถพราหมณ์ 1.2.3.8 ว่าเมื่อปุโรหิตประกอบด้วยแป้ง มันคือเส้นผม เมื่อน้ำถูกราดลงไปมันกลายเป็นผิวหนัง เมื่อผสมกับน้ำมันกลายเป็นเนื้อ เมื่อถูกรอบให้สุก มันกลายเป็นกระดูก

ด้วยการวิพากษ์วิจารณ์ของแนวทางที่ต่อต้านระบอบพระเวท เช่น พุทธ ซึ่งมีอิทธิพลมากในช่วงหนึ่งของประวัติศาสตร์โดยมีพระราชหลidayพระองค์เปลี่ยนมานับถือแนวทางนี้ ทำให้การบูชาด้วยสัตว์ในแนวทางพระเวทถูกปรับเปลี่ยนไปในแนวทางอหิงสา อาจเรียกได้ว่าเมื่อกำเนิดศาสนาฮินดู ศาสนาฮินดูก็ปฏิเสธการบูชาด้วยสัตว์แบบพระเวท และได้มีแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบูชาด้วยของตน การบูชาด้วยสัตว์เริ่มมีการปฏิบัติน้อยลงเรื่อยมา จนถึงปัจจุบันเหยื่อในการบูชาด้วยแบบฮินดูโดยมาก ถูกทดแทนด้วยพืชผัก ไข่มะพร้าวแทนศีรษะมนุษย์ เทพแห่งพระเวทผู้เคยบริโภคน้ำมันมาก่อนกลายเป็นเทพฮินดูผู้เป็นมังสวิรัต ไม่รับเลือดเป็นพลี และรับถวายเฉพาะข้าว ผลไม้ ดอกไม้ และพืชผัก

การบูชาด้วยและตันตระ

พิธีกรรมแบบตันตระ โดยมากเป็นการปฏิบัติแบบมือซ้าย(วามาจารย์) ซึ่งประกอบด้วยสิ่งสำคัญคือสิ่งไม่บริสุทธิ์ 5 ประการ ได้แก่ ปัญจมาระ (5 ม.) หรือ ปัญจัตตวะ คือสิ่งของ 5 สิ่งที่มีชื่อขึ้นต้นด้วย ม. ที่ใช้ในการประกอบพิธี ดังปรากฏใน ศยามารหัสยะ ว่า

มทุย มาสยจ มตสยจ มุทรา ไมถุนเมว จ ।

มการปญจกณโจว มหาปาตกนาศนम् ॥

เมรย์ เนื้อสัตว์ ปลา มุทรา (หรือ เมล็ดธัญพืช) และเมถุน
เป็น มการะทั้ง 5 ที่ทำลายซึ่งบาปหนัก

และ คุปตสารณัตนตระ ปาฏละที่ 7 ว่า

มทฺย มาสํ ตถา มตฺสยํ มุทฺราํ ไมถฺนเมว จ ।

ปญฺจตตฺตวมิทํ เทวํ นิรวาณมุกฺติเหตเว ।

มการปญจกํ เทวํ เทวานามปิ ทุรลภม ॥

‘โอ เทว ปญฺจตตฺตวะ เช่น เมรย์ เนื้อสัตว์ ปลา เมล็ดพืชแห้ง และไมถุน

เป็นที่ต้องการสำหรับการหลุดพ้น

ซึ่งเป็นสิ่งที่หาได้ยาก แม้สำหรับเทพทั้งหลาย’

กล่าวคือปัญจมการะ ประกอบด้วย 1. มทฺย คือ เมรย์ (เครื่องดื่มมีนเมา) 2. มาสํ คือ เนื้อสัตว์ 3. มตฺสย คือ ปลา 4. มุทฺรา คือ การแสดงท่าทางในการประกอบพิธี บ้างว่าแปลว่าเมล็ดพืชแห้ง 5. ไมถฺน (เมถุน) คือ เพศสัมพันธ์

นารฺจเยตฺ กาลิกํ เทวํ ศาภวี สุข โมกฺษทาม ।

มทฺย มาสํ ตถ มตฺสยํ มุทฺราํ จ ไมถฺนํ วินา ।

พฺราหมโณ วีร ภาเวน กาลิกาโย นิเวทเยตฺ ॥

ศามภวีไม่พึงบูชากาลิกาเทวีผู้มอบซึ่งความสุข และโมกษะ

โดยปราศจาก เมรย์ เนื้อสัตว์ ปลา มุทรา และไมถุน

พราหมณ์ผู้กล้าหาญพึงมอบสิ่งเหล่านี้แก่กาลิกา

(โคลกนิรนาม)

การบูชาที่มีมางสะ (เนื้อสัตว์) เป็นสิ่งสำคัญที่ชาดมิได้นำมาซึ่งการประกอบพิธีพลีหรือการบูชาด้วยสัตว์แบบตันตระรวมถึง นรพลี หรือการบูชาด้วยมนุษย์ การบูชาแบบตันตระมีลักษณะเป็นการถวายเลือดของสัตว์ที่ไม่บริสุทธิ์เพื่อให้ได้มาซึ่งพลังทางจิตวิญญาณ (สิทธิ) และประโยชน์ทางโลก เช่น อำนาจ ความมั่งคั่ง ชื่อเสียง นอกจากนี้ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อการมุ่งร้ายแก่ผู้อื่น ได้แก่ อุตสาทนะ (utsādana - การทำลายล้าง) วิทเวษณะ (vidveṣaṇa - สร้างความเป็นปฏิปักษ์) มารณะ (māraṇa - การฆ่า) อุจฺฆาณะ (ucāṭana - การขับไล่) สตมฺภณะ (stambhana - ทำให้เป็นอัมพาต) วสฺสักรณะ

(vaśīkaraṇa - ทำให้อยู่ใต้การควบคุม) มหานิกรณะ (mahānikaraṇa - สร้างความเสียหายครั้งยิ่งใหญ่) โดยการปลดปล่อยพลังงานอันน่ากลัวของเทวีผ่านทางการบูชาที่ยึดประกอบด้วยความรุนแรง ผู้บูชาสามารถทำลายศัตรูหรือสามารถควบคุมอาณาจักรให้อยู่ภายใต้อำนาจของตน สัตว์พลีใช้แทนศัตรูซึ่งเมื่อผ่านการถูกสังเวยด้วยการตัดหัวและชำแหละแยกส่วนประกอบ สัตว์นั้นย่อมเป็นเครื่องมือในการทำลายศัตรูหรือกองทัพ

ความแตกต่างระหว่างการบูชาแบบพระเวทและตันตระ

1. ในพระเวทได้มีการกล่าวถึงสัตว์หลายชนิดในการบูชา โดยเหยื่อหลักในการบูชาแบบพระเวทคือสัตว์เลี้ยง ได้แก่ ม้า ปศุสัตว์ แกะ และแพะ (RV 10.90.10) ในขณะที่การบูชาแบบตันตระมีการใช้สัตว์หลากหลายชนิดกว่ามาก และล้วนเป็นสัตว์ป่าหรือสัตว์ที่ถูกมองว่าไม่บริสุทธิ์ในแนวทางพระเวท
2. สถานะของสัตว์บูชาในแนวทางพระเวทถือเป็นสิ่งบริสุทธิ์ ส่วนสัตว์บูชาในตันตระถือเป็นสิ่งไม่บริสุทธิ์
3. วิธีการฆ่าสัตว์ในแนวทางพระเวทใช้วิธีไม่ก่อให้เกิดเลือด สัตว์ถูกทำให้หายใจไม่ออกจนตาย (ŚB III.8.1.15) โดยปิดกั้นทางเดินหายใจหรือใช้บ่วงรัด ปากของสัตว์นั้นถูกปิดเพื่อไม่ให้มีเสียงร้องออกมา โดยการฆ่าสัตว์นั้นกระทำบริเวณภายนอกพิธี พรหมณ์ผู้ประกอบพิธีนั่งหันหลังให้บริเวณนั้นเพื่อไม่ให้มองเห็นการฆ่า ส่วนการฆ่าสัตว์ในพิธีแบบตันตระเป็นการฆ่าแบบนองเลือดโดยใช้ดาบตัดหัวและกระทำในบริเวณพิธี การฆ่าด้วยการตัดหัวนั้นในทางพระเวทถือเป็นการกระทำของปีศาจ
4. สถานะของเลือดในพิธีกรรมบูชาแบบพระเวท เลือดเป็นสิ่งที่ถูกมอบให้แก่สิ่งชั่วร้าย ดังในศตปถพรหมณะกล่าวว่า เมื่อเขาถลกหนังสัตว์และมีเลือดพุ่งออกมา เขาจึงปายส่วนนั้นท้ายที่มีเลือดทั้งสองด้านด้วยคำว่า ‘เจ้าเป็นส่วนแบ่งของรากษส เพราะเลือดนั้นเป็นส่วนแบ่งของรากษส’(ŚB III.8.2.14, VS VI.16) ส่วนการถวายหัวของสัตว์ที่ตัดแล้วแต่เทพเป็นสิ่งต้องห้ามในแนวทางพระเวท ส่วนในทางตันตระนั้นทั้งเลือดและหัวของสัตว์ถือเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องถวายแด่เทพ
5. การบูชาในทางพระเวทเป็นการบูชาแต่เทพเพศชายผู้มีความบริสุทธิ์ ส่วนการบูชาในทางตันตระโดยมากเป็นการบูชาแต่เทพสตรีผู้จัดการกับสิ่งไม่บริสุทธิ์

การบูชาในปัจจุบัน

ในปัจจุบันแม้ประเทศอินเดียยังไม่มีกรออกกฎหมายห้ามการฆ่าสัตว์เพื่อใช้บูชา แต่ในทางปฏิบัติชาวฮินดูและเทวสถานฮินดูทั่วไปจะงดเว้นการบูชาสัตว์ ศาลสูงในหลายรัฐได้บัญญัติกฎหมายห้ามการกระทำความผิดมาแล้ว อย่างไรก็ตามยังสามารถพบการบูชาได้ในบางพื้นที่ของ

อินเดีย เช่น อัสนัม (Assam) โอทิสซา (Odisha) ฉาร์ฆันท์ (Jarghan) เบงกอลตะวันตก (West Bengal) และบริเวณใกล้เคียง เช่น เนปาล โดยการบูชายัญสัตว์จะถูกกระทำเพื่อถวายเทพเพียงบางองค์เท่านั้น เช่น ทูรคา กาลี และเทพประจำถิ่น เช่น กามาขยา จันตี (caṇḍī) (รูปหนึ่งของทูรคา) คีตลา (Śītalā) มรีอัมมัน (Mariamman) ไกรวะ (Bhairava) นรสิงห์ (Narasimha) เป็นต้น สัตว์ที่ใช้เป็นเครื่องพลีส่วนมากได้แก่ กระบือ แพะ นกพิราบ การฆ่าเพื่อบูชายัญใช้วิธีนำคอสัตว์พาดกับเสาบูชายัญที่ตั้งไว้แล้วใช้ดาบตัดคอให้ขาดในคราวเดียว แต่ในบางพื้นที่ เช่น เนปาล ไม่มีการตั้งเสาดังกล่าว ทำให้การฆ่าตัดคอมีความแม่นยำน้อยกว่ามาก สำหรับนกบางแห่งใช้วิธีใช้มือดึงหัวให้ขาด ในเทวสถานบางแห่งกรรมการเทวสถานได้ลงมติให้ใช้พืชผัก เช่น น้ำเต้า ฟักทอง อ้อย แตงกวา ในการบูชายัญแทนสัตว์ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลทางกฎหมายหรือเหตุผลทางมนุษยธรรม การบูชายัญสัตว์จึงลดน้อยลงเรื่อยมา เทศกาลที่มีการใช้สัตว์ในการบูชายัญมากที่สุด ได้แก่ การบูชายัญในเทศกาล คคิมอาอี (Gaḍhimāī) ในเนปาลเพื่อเป็นการบูชาแม่พระแม่คคิมอาอีซึ่งจัดขึ้นทุก 5 ปี โดยแต่ละปีมีสัตว์ถูกฆ่าเพื่อบูชายัญในหลักหมื่นถึงแสนตัว แม้ในปี 2015 คณะกรรมการเทวสถานจะมีการประกาศห้ามการบูชายัญสัตว์แล้วก็ตาม แต่พบว่าในปี 2019 กิจกรรมดังกล่าวยังคงถูกกระทำอยู่

เทศกาลหนึ่งที่มีมักพบการบูชายัญด้วยสัตว์ ได้แก่ เทศกาลทูรคาบูชาที่มีในเดือนอาศวิน (Āśvin - ประมาณเดือนกันยายน-ตุลาคม) นับเป็นเทศกาลที่สำคัญที่สุดเทศกาลหนึ่งในอินเดียตะวันออก และเนปาล โดยมีการเฉลิมฉลองทั้งในบริเวณเมืองและหมู่บ้านของเบงกอล อัสนัม และกาฐมาณฑุ โดยเป็นการบูชาแม่ทูรคา หรือ จันตี หรือ จันติกา (Caṇḍikā) มีระยะเวลานาน 10 วันทางจันทรคติ การบูชาในเบงกอลสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมที่ได้ให้สถานะพิเศษแก่เทวีเหนือเทพบุรุษ โดยการบูชายัญด้วยสัตว์และถวายเลือดซึ่งเป็นพิธีกรรมที่ประกอบขึ้นท่ามกลางศาสนาฮินดูกระแสหลักและประเพณีทางพราหมณ์ ในเบงกอลมีการพบปัทมที่มียายุจากช่วงยุคกลาง ซึ่งเป็นคู่มือปฏิบัติการประกอบพิธี รวมไปถึงมนตร์ที่ใช้ในพิธี ลำดับขั้นตอนข้อปฏิบัติในพิธีและคำแนะนำต่าง ๆ โดยในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 14-16 มีปัทมเกี่ยวกับทูรคาบูชาจำนวนมากถูกแต่งขึ้นในมิลิลาและเบงกอล แสดงให้เห็นว่าในช่วงเวลาดังกล่าวมีความต้องการอย่างสูงในการประกอบพิธีดังกล่าว หนึ่งในนั้นคือ ทูรคาบูชาตัดตะวะ (Durgāpūjāttva) ซึ่งเป็นคู่มือการประกอบพิธีบูชาทูรคาภาษาเบงกาลีที่ละเอียดที่สุด ปัทมเล่มนี้มีอิทธิพลมากและได้รับการอ้างถึงอย่างกว้างขวางแต่งโดยรฆุนันทะ ภัฏฐาจารย์ (Raghunandana Bhaṭṭācārya) (ค.ศ.1520-1575) ผู้เป็นนักปราชญ์แห่งนิกายสมารตะผู้โดดเด่นและมีผลงานมาก

นิกายสมารตะเป็นหนึ่งในสองนิกายของฮินดูแบบดั้งเดิม (Orthodox) โดยนิกายแรกคือนิกายเศราตะ (Śrauta) ที่ยอมรับความศักดิ์สิทธิ์และความถูกต้องของคัมภีร์ศรุติเท่านั้น อันหมายรวมถึงพระเวททั้งสิ้น แต่ละพระเวทประกอบด้วย สังหิตา พราหมณะ อรัญยกะ (Aranyaka) อุปนิษ

(Upaniṣad) ส่วนสมารตะซึ่งเป็นนิยายที่ยอมรับทั้งความศักดิ์สิทธิ์และความถูกต้องของคัมภีร์ชั้นศรุตีและสมฤติ และนับถือเทพทั้ง 5 จากปุราณะ ได้แก่ สุริยะ (Sūrya) ศิวะ คเณศะ ทูรคา วิษณุ โดยไม่แบ่งลัทธิในหมู่เทพดังกล่าว สมารตะเป็นนิยายที่แพร่หลายและมีอิทธิพลมากในการกำหนดหลักปฏิบัติทางศาสนาฮินดูแบบดั้งเดิมตั้งแต่ช่วงปลายยุคกลางโดยเข้ามาแทนที่เศราตะที่ค่อย ๆ เสื่อมความนิยมลงไป นอกจากหลักทางศาสนาแล้วสมารตะยังมีอิทธิพลไปถึงชีวิตประจำวันของปัจเจกบุคคล เช่น การจาริกแสวงบุญ เวลาในการปฏิบัติศาสนกิจ พิธีแต่งงาน พิธีศราท (śrāddha) สุขอนามัย ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีหลักฐานว่าสมารตะยังได้รับการอุปถัมภ์โดยพระราชามุสลิมอีกด้วยแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของสมารตะในยุคนั้นเป็นอย่างดี แม้สมารตะจะมีอิทธิพลมากในขณะนั้นและมีลักษณะเป็นฮินดูดั้งเดิมที่ยอมรับเพียงศรุตีและสมฤติเท่านั้น ดังนั้นโดยปกติคัมภีร์นอกเหนือสารบบย่อมถูกปฏิเสธ แต่รชนันทนะพราหมณ์ผู้เคร่งครัดแห่งสมารตะกลับอ้างอิงถึงตันตระบางเล่มนอกเหนือไปจากปุราณะด้วยในการแต่งทูลบูชาชาติตตะซึ่งถือเป็นปทัชตหนึ่งขงสมารตะ แม้ว่าตันตระจะถูกกละเลยและดูแคลนโดยพราหมณ์ในขณะนั้นก็ตาม อาจแสดงให้เห็นว่าการบูชาทูลบูชาในยุคสมัยนั้นต้องอาศัยแนวทางแห่งตันตระอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ พิธีกรรมในทูลบูชาชาติตตะ จึงมีลักษณะผสมผสานระหว่างพิธีกรรมแบบพราหมณ์ดั้งเดิมกับพิธีกรรมแบบตันตระ เมื่อทูลบูชาชาติตตะ เป็นคู่มือการประกอบพิธีที่ได้รับการอ้างอิงอย่างแพร่หลาย ด้วยเหตุนี้จึงอาจกล่าวได้ว่ารูปแบบของทูลบูชาในเบงกอลปัจจุบันก็ได้รับอิทธิพลบางส่วนจากตันตระเช่นกัน

พิธีกรรมบูชาในกาลิกาปุราณะ

พลิทานํ ตตะ ปศฺจาต กุรฺยาท เทวฺยาะ ปรมฺทกมฺ ।

โมทโกรฺคชวฺกตฺรํ จ หวิษา โตะเยทุรฺวิม ॥55.1 ॥

เตารฺยตฺริโกศฺจ นิยโมะ ศงฺกรํ โตะเยทุรฺวิม ।

จณฺทิกํ พลิตาเนน โตะเยตฺ สาทกะ สทา ॥55.2 ॥

หลังจากนั้น ในกาลทุกเมื่อสาธกะพึงกระทำพลิทานซึ่งเป็นที่พอใจแต่เทวี

พึงยังความพอใจแต่พระคเณศด้วยโมทกะ แต่พระอาทิตย์ด้วยซี

พึงยังความพอใจแต่พระศิวะด้วยบทเพลง การเต้นรำ และดนตรีที่บรรเลง แต่พระหริ (วิษณุ)

ด้วยการบำเพ็ญพรต

เขาพึงยังความพอใจแต่พระนางจันทิกาด้วยพลิทาน

กาลิกาปุราณะ มีการกล่าวถึงการทำพิธีบูชาสัตว์และมนุษย์อย่างละเอียด ซึ่งพบว่าประกอบด้วยองค์ประกอบของต้นตระกูลหลายประการ เริ่มจากชนิดของสัตว์ที่เหมาะสมแก่การถวาย เป็นพลีซึ่งโดยมากเป็นสัตว์ป่าตามแบบการบูชาสัตว์ของต้นตระกูลซึ่งเป็นสัตว์ที่ตามแนวทางพระเวทถือว่าไม่บริสุทธิ์ โดยกาลิกาได้ให้รายชื่อของสัตว์ที่เหมาะสมที่จะนำมาบูชาสัตว์ ดังนี้

ปักษิณะ กจฉปา คราหา มตสยา นววิธา มฤคาคะ |

มहिโซ โคธิกา คาวศฉาโค รุรุศจ ศฤกระ ||67.3 ||

ขทศจ กฤษณสารศจ โคธิกา ศรโก หริะ |

ศารทูลศจ นรศไจว สุวคตรรุธิรึ ตถา ||67.4 ||

จณติกาไกรวาโทนา พลยะ ปริกิรติตตะ | 67.5a

นก เต่า จระเข้ ปลา กวาง 9 ชนิด
กระปือ กิ้งก่า โค แพะตัวผู้ รุรุ (แอนทิลอปชนิดหนึ่ง) หมูป่า
แรด แอนทิลอปสีดำ กิ้งก่า ศรเกษ สิงโต
เสือและเลือดที่ออกมาจากตัวผู้บูชา
ถือเป็นพลีที่เหมาะสมสำหรับพระแม่จณติกา ไกรวะและอื่น ๆ

นีลครีโว รกตศิริษะ กฤษณปาทะ สิตจณฑะ |

วารธรีณสะ สยาตปักษี จ มม วิษโณรปิ ปริยะ ||67.17 ||

นกที่มีคอสีฟ้า ศิริษะสีแดง เท้าสีดำ มีขนสีขาว เรียกว่า วารธรีณสะ เป็นที่รักของฉันทและของวิษณุด้วย

ปักษิณะ กจฉปา คราหาศฉาคลาศจ วราหกะ |

มहिโซ โคธิกาโคชา ตตา นววิธา มฤคาคะ ||55.3 ||

นก เต่า จระเข้ แพะ งู กระปือ กิ้งก่า โคชะ (?) กวาง 9 ชนิด

จามระ กฤษณสารศจ ศศะ ปญจानนสตถา |

มตสยาสะ สุวคตรรุธิไรศจายัญฐา พลโย มตตะ ||55.4 ||

จามรี แอนทิลอปสีดำ กระต่าย สิงโต
ปลา เลือดจากร่างกายตน 8 ชนิด (?) นี้ ถือเป็นพลีทั้งหลาย

อภาเว จ ตไถโวษา กทาจิทยุทธติเนนา ।

ฉาคลาละ ศรภาศไจว นรศไจว ยถากรรมาต ॥55.5 ॥

พลีรุมหาพลีริติ พลยะ ปรีกิริตติตตะ ॥55.6a

ในกาลใด หากไม่มีสิ่งเหล่านี้ อาจเป็นม้าหรือช้าง
แพะ ศรภ คน ถือเป็น พลี มหาพลี อติพลี ตามลำดับ

หยาเมธมฤเต ททยานน กทาจิทยุ พลิม ॥67.46b ॥

ตถา ทิกपालเมธะ ตุ คชํ ททยานนราธิปะ ।

น กทาจิตฺ ตทา เทวโย ปฺรททยาทุยฺยหฺสฺติเนนา ॥67.47 ॥

หยากรุเช จามรํ ตุ พลํ ททยานนราธิปะ ॥67.48a

นอกจากในพิธีอัสวเมธ ไม่ควรใช้ม้าเป็นพลีในกาลใด

พระราชาพึงถวายช้างในทีกपालเมธเท่านั้น

พระราชาไม่ควรถวายม้าและช้างแก่เทวีในกาลใด

แต่พระราชาควรถวายจามรีแทนม้าเป็นพลี

การบูชาอัญสัตรีอาจไม่ได้มีการใช้สัตว์เพียงตัวเดียว แต่อาจมีปริมาณมากในแต่ละครั้ง เห็นได้จาก

ปรภูตพลีทาเน ตุ วา ตรีเน วาครตะ กฤตาน ॥

ปูชเยต ปรมุขาน กฤตฺวา สรวาน มนฺเตรณ สารกะ ॥67.55 ॥

หากถวายพลีจำนวนมาก ผู้บูชาพึงนำสัตว์ 2 หรือ 3 ตัวมาข้างหน้าและบูชาอัญญ

ด้วยมนตร์(แทนสัตว์ทั้งหลาย)

โคลงต่อไปนี้กล่าวถึงผลบุญของการถวายเนื้อสัตว์ (มังสะ) ซึ่งเป็น 1 ในปัญจมการะ และ
เชื่อว่าอาจเป็นที่มาของการบูชาอัญสัตรีที่แพร่หลายในพิธีกรรมทางตันตระ

กฤษณสารสย มำเสน ตถา ขทเคน จณฺทิกา ।

วรัชานำ จ ศตานเยว ตฤปติมาปโนติ เกวลม ॥67.14 ॥

เนื้อของแอนทิโลปสีดำและแรด พระนางจันทิกากะพึงพอใจ 100 ปี

โรหิตสย ตฺ มตสยสย มาสโรวราชรินสสย จ ।

ตฤปติ° ปราปโนติ วรชานำ ศตานิ ตริณิ มตฺปริยา ॥67.15 ॥

ผู้เป็นที่รักของฉัน ย่อมได้รับความพึงพอใจจากเนื้อของปลาโรหิตะและวราชรินสะเป็นเวลา 300 ปี

พลิทาเนชฺ วิหิตา ย เอว มฤคปักษิณะ ॥70.29b ॥

เตษำ มาสำนิ มตฺสยานำ มาสำนิ จ นิเวทเยต ॥70.30a

ในการถวายพลี เขาพึงถวายเนื้อทั้งหลายของกวางและนกที่ได้แนะนำไว้
รวมทั้งเนื้อของปลาทั้งหลายด้วย

นเรณ พลินา เทวี สหสฺรํ ปริวตฺสรานํ ।

วิธิตฺเตน จาปโนติ ตฤปติ° ลกฺษํ ตริภีรฺนโร ॥67.18 ॥

นเรณฺวถ มาสฺเนน ตริสฺหสฺรํ จ วตฺสรานํ ।

ตฤปติมาปโนติ กาชาขยา ไกรวี มม รูปธฺฤก ॥67.19 ॥

การพลีด้วยมนุษย์ด้วยวิธีที่ถูกต้อง เทวีจะพึงพอใจ 1000 ปี และ 100,000 ปี สำหรับ 3 คน
ด้วยเนื้อมนุษย์ เทวีกาชาขยาและไกรวี (Bhairavī) ผู้เป็นรูปของฉันจะพึงพอใจ 3,000 ปี

กาลิกายังได้กล่าวถึงความสำคัญของการถวายเลือดและสรีระของสัตว์พลีเป็นเครื่องบูชาแด่
เทวี ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในพิธีกรรมแบบตันตระ แตกต่างจากแนวทางพระเวทที่ไม่มีการ
ถวายสิ่งเหล่านี้แต่เทพ

มตฺสยานำ กจฺณปานำ ตฺ รุธิโร ๑ สดตํ ศิवा ॥67.6b ॥

มาโสภํ ตฤปติมาปโนติ คราโหฺรมาสํสฺตฺ ตรินถ ।

มฤคานำ โสณิไตรเทวี นรานามปิ โสณิไตะ ॥67.7 ॥

อชฺเฐา มาसानวาทโนติ ตฤปติ° กลฺยาณทา จ สา ।

โคธิกานำ คารุธิโรวราชิกี° ตฤปติมาปฺนฺยาต ॥67.8 ॥

เทวีศิวา (หุรคา) จะได้รับความพึงพอใจจากการบูชาด้วยเลือดของปลาและเต่าเป็นเวลา 1 เดือน
จะเข้าเป็นเวลา 3 เดือน ด้วยเลือดของกวางและเลือดของมนุษย์เป็นเวลา 8 เดือน
และพระนางจะมอบความสุขให้ ด้วยเลือดของกิ้งก่าและโคเป็นเวลาหนึ่งปี

กฤษณสารสย รุธิระ ศฤกรสย จ โศณิไตะ ।

ปราบโนติ สดตฺ เทวี ตฤปติํ ทวาทศวารุชิกัม ॥67.9 ॥

ด้วยเลือดของแอนทิลอปสีดำและหมูป่า เทวีทศวาจะได้รับความพึงพอใจเป็นเวลา 12 ปี

อชาวิกานำ รุธิระ ปณจวิศติวารุชิกัม ।

มหิษานำ จ ขทคานำ รุธิระ ศตวารุชิกัม ॥67.10 ॥

เลือดของแพะและแกะ ทำให้พึงพอใจเป็นเวลา 25 ปี เลือดของควายและแรดเป็นเวลา 100 ปี

ตฤปติมาปโนติ ปรมำ ศารทุลรุธิโรสดธา ।

สิํหสย ศรภสยาถ สวคาตรสย จ โศณิไตะ ॥67.11 ॥

เทวี ตฤปติมาปโนติ สหสฺรํ ปริวตสรานํ ।

มาํไสรปิ ตถา ปรีติ รุธิโรรยสย ยาวตี ॥67.12 ॥

เลือดของเสือ สิงโต ศรภ และเลือดจากร่างกายของผู้บูชา เทวีจะรู้สึกพึงพอใจถึง 1000 ปี

แม้เนื้อก็ให้ความพึงพอใจเช่นเดียวกับเลือด

มนตรปฤตํ โศณิตํ ตุ ปิยุมํ ชายเต สทา ।

มสฺตกํ จาปิ ตสฺยาตติ มาํสํ จาปิ ตถา ศิवा ॥67.20 ॥

ตสฺมาต ตุ ปุชเน ททฺยาต พละ ศีรฺษํ จ โลหิตม ।

โภชเย โหเม จ มาํसानิ นิยฺยุชียาท วิจฺกษณะ ॥67.21 ॥

โลหิต เมื่อทำให้บริสุทธิ์ด้วยมนตราแล้วจะเกิดเป็นน้ำอมฤต

พระนางจะรับเอาศีระษะและเนื้อของสิ่งพลี

ดังนั้น ผู้บูชาควรถวายศีระษะและโลหิต (ศีระษะเปื้อนเลือด) ในการบูชา

และถวายเนื้อทั้งหลายในรูปแบบที่บริโภคนได้กับใช้ในการบูชาไฟ

คฤหิตฺวา วิมลํ ขทํ ฉเนยฺย พฺลิมุตตมม ।

ตโต พฺลีนํ รุธิรํ โตยฺสเนรฺวสฺตพฺโลละ ॥55.18 ॥

มรุภีรฺคนฺธปุष्ไปศฺจ อธิวาสย ปฺรยตฺนตะ ।

โอม ใ หรีํ ศรีํ เกาศิกิติ รุธิรํ ทาปยามิ เต ॥55.19 ॥

ครั้งได้จับดาบอันไม่มีมลทินแล้ว เขาพึงตัดพลีอันดีที่สุด
จากนั้นเขาพึงกระทำด้วยความพยายามให้เลือดของพลีทั้งหลายมีกลิ่นหอม
ด้วยน้ำ กลี้อ ผลไม้ที่ดี น้ำผึ้ง เครื่องหอม และดอกไม้
(จากนั้นกล่าวว่า) “โอม ไธ หรี° ศรี° เกาศิกิ” “รุจิ° ดาปยามิ เต” (ข้าพเจ้ายังท่านให้รับซึ่งเลือด)

เสาวรณิ ราชต ตามรุ° ไรตยิ ปตฺรปฺภู จ วา ।

มาเหยิ กัสัสมถวา ยชญกาชฐมยิ จ วา ॥67.42 ॥

ปาตริ รุจิรทานาย กรตตวยิ วิภาววชิ ॥67.43a

ภาษาณะที่ใส่เลือดพึงใช้อย่างเหมาะสมแก่ฐานานุรูป
(เช่น) ภาษาณะทองคำ เงิน ทองแดง ทองเหลือง ใบไม้สาน หรือ

ดินเผา ทองแดงขาว หรือไม้ที่ใช้ในการบูชา

น เลหาไ วลกเล วาปี ไวเตร รากเค°ถ ไสสเก ॥67.43b ॥

ททยาทรกตํ พลินำ ตุ ญเมา สรุจิ สรุเว ตถา ।

น ฆเฏ ภูตเล วาปี เทยิ กุชฺเชร น ภาษาเน ॥67.44 ॥

รุจิราณิ ปฺรททยาตตุ ภูติกาโม นโรตตมะ ॥ 67.45a

บุคคลที่ดีที่สุดผู้คาดหวังความร่ำรวยไม่พึงถวายเลือดด้วยภาษาณะทำจากเหล็ก เปลือกไม้ ท่อนหวาย

ดิบูก หรือตะกั่ว

ไม่ควรถวายพลีบนพื้น หรือบนช้อนทำด้วยไม้ขนาดใหญ่และขนาดเล็ก

ไม่พึงถวายเลือดในภาษาณะขนาดเล็ก

นรสย ตุ สทา รกตํ มาไหเย ไตฺสเส°ถ วา ॥67.45b ॥

ททยานนฺรปติสฺตตตุ น ปตฺราเทา กทาจน ॥67.46a

พระราชายังถวายเลือดมนุษย์ในภาษาณะที่ทำด้วยดิน โลหะ หรือบนใบไม้ เป็นต้น ในกาลใด ๆ

สจฺฉินฺนํ จาปี มนฺเตรณ มนฺเตรโณว นิเวทเยต ।

นาริ มรุตยสีโรรกตํ เทวยาอะ สมยคฺ นิเวทเยต ॥67.106 ॥

แม่เมื่อตัด (ศีระะ)เขาพึงกล่าวมนัตระกูล

เขาพึงถวายเลือดจากศีระะของสัตว์หรือคนด้วยการกล่าวมนัตระกูลที่สมควร

สธานะ นิโยชเยทรกตํ ศิริศจ สปรทีปกม ।

เอวํ ทตฺตวา พลิํ ปุณฺณํ ผลํ ปราบฺโนติ สาธกะ ॥55.20 ॥

เขาพึงวางเลือดไว้ในที่ และหัวหรือศีรษะ (ของพลี)พร้อมด้วยประทีป
ครั้นถวายพลีแล้ว สาธกะย่อมถึงซึ่งผลอันสมบูรณ์

นรสฺย ศิริษมาทาย สาธโก ทกุชิณเณ กเร ।

วามเนน เราธิริํ ปาตรํ คฤหิตฺวา นิสี ชาครตะ ॥67.171 ॥

ยาวทราตรํ สลิตํ มรฺตโย ราชา ภวติ เจห วั ।

มฤเต มม คฤหํ ปราปย คณานามธิโป ภเวต ॥67.172 ॥

สาธกะผู้ถือแล้วซึ่งศีรษะมนุษย์ด้วยมือขวา และมือซ้ายถือบาตรใส่เลือด

และตั้งในเวลากลางคืน(ยืนตลอดทั้งคืน)

เมื่อนั้นเขาย่อมเป็นราชาแห่งความตายในโลกนี้

และเมื่อตาย เขาพึงเป็นอธิปแห่งพวกคณะทั้งหลายในดินแดนของฉัน

กษณมาตรํ พลีนํ ยะ ศิโรรฺกตํ กรทวเย ।

คฤหิตฺวา จินตเยท เทวิํ ปุรสฺติชฺฐติ มานวะ ॥67.173 ॥

ส กามานิห สมฺปราปย เทวิโลเก มหียเต ॥67.174a ॥

มนุษย์ผู้ซึ่ง ถือศีรษะอันโชนเลือดของพลีทั้งหลายในสองมือแล้ว

ยืนเบื้องหน้าเทวี พึงระลึกถึงเทวีเพียงชั่วขณะ

ครั้นได้รับสิ่งที่ต้องการแล้ว เขาย่อมได้เป็นใหญ่ในเทวโลก

มหิษสฺย ศิริศฉินฺนํ สปรทีปํ ศิวาปุระ ।

หสฺตาทฺยํ ยะ สมากาย อโหราตรํ ตํ ดิษฺฐติ ॥67.169 ॥

ส จิรายุะ ปุตมฺรฺติริท ฤกฺตวา มโนรमान् ।

โกคานเต มทคฤหโค คณานามธิโป ภเวต ॥67.170 ॥

เขาผู้ซึ่งถือหัวของกระบือที่มีประทีปวางอยู่ด้วยมือทั้งสองแล้ว

ยืนเบื้องหน้าพระศิวะตลอดคืน

เขาย่อมมีอายุยืนยาว เมื่อเสพอแล้วซึ่งความบริสุทธิ์และโคและสิ่งที่ปรารถนาในโลกนี้

เขาย่อมได้เป็นอธิปแห่งคณะในดินแดนของตน

การถวายศีระและเลือดถือเป็นสิ่งสำคัญที่พึงกระทำเบื้องหน้าของเทวี ดังจะเห็นได้จาก

ปฤษฐเทเศ น ทพยาต ตุ ศิโร วา รุจิรํ พลละ ||67.110b ||

ศีระและเลือดของพลีไม่พึงถวายที่ด้านหลัง

นอกจากถวายสัตว์เป็นพลีแล้ว นี้ผู้บูชายังสามารถถวายเลือดและเนื้อของตนเองแต่เทวีได้ด้วยเช่นเดียวกัน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

นาเธรสตาทุรุจิรํ ปฤษฐภาคสย จ ศฺริเย |

สวคาตฺรุจิรํ ทพยานน กทาจน สารกะ ||67.155 ||

ผู้บูชาไม่ควรถวายเลือดของตนจากส่วนล่างของร่างกาย หรือส่วนหลังของร่างกายแต่เทวีในการใด ๆ

โนษฺฐสย จิพุกสยาปิ เนนฺทฺริยานํ จ มานวะ |

กณฐาโร นาภิตศฺโจรฺธวํ พาหโว ปาณิมฤเต ตถา ||67.156 ||

ปรทพยาทุรุจิรํ ฆาตํ นาติกุรฺยาจจ สารกะ | 67.157a

ผู้บูชาไม่พึงถวายเลือดจากริมฝีปาก คาง และอวัยวะทั้งหลายของมนุษย์

เลือดจากต่ำกว่าคอ สูงกว่าสะดือ

เลือดจากแขนทั้งสองยกเว้นมือ พึงถวายได้ ไม่พึงทำแผลใหญ่จนเกินไป

คณฺทโยศจ ลลาฏฺสย ภูโรรมฺหฺสย โศณฺนิตม ||67.157b ||

กรณฺาครสย จ พาโหฺสจ คลโย รุทฺรสย จ |

กณฐาโร นาภิตศฺโจรฺธวํ หฤทฺภาคสย ยตฺสตตะ ||67.158 ||

ปารศฺวโยศจาปิ รุจิรํ ทฺรุคฺาโย วินิเวทเยต | 67.159a

เลือดจากแก้มทั้งสอง หน้าผาก กึ่งกลางคิ้ว

หูและแขนทั้งสอง คอ และบริเวณต่ำกว่าคอแต่สูงกว่าสะดือ

บริเวณอก และด้านข้าง พึงถวายแต่พระนางทุรคา

น คุณโต'สฤกปรทพยานน ชโตรรนาปี วกตรตะ ||67.159b ||

น จ โรคพิลาทงคานนายนยฆาตาจจ ไกรว |

ตทระเจ จ กฤตาฆาตะ สศรทโธ'ภพฐมานสะ ||67.160 ||

ไอ้ ไกรวะ ไม่พึงถวายเลือดจากข้อเท้าทั้งสอง จากเข่า และปาก

และจากองคัพยพอันถูกรุกรานด้วยโรคหรือบาดแผลอื่น

เลือดจากบาดแผลของผู้ศรัทธาและไม่หวั่นไหว พึงถูกถวาย

ศรุเต รกต์ ปรทพยาตตุ ปทมปุชปสย ปตรเก |

เสาวรณ ราชเต กำสเย เลาเห ผาเล น วา นระ ||67.161 ||

นิธาย เทวโย ทพยาต ตุ ตทรกต์ มนตรปฐวณม |67.162a

(ผู้บูชา) พึงถวายเลือดบนกลีบดอกบัว เมื่อวางแล้วบนภาชนะทองคำ

เงิน ทองเหลือง หรือโลหะ ไม่ด้วยภาชนะผ้า

เขาพึงถวายเลือดนั้น โดยกล่าวมนตระก่อน

ชนน กุชริกาชคตศงกุลาทิ ยทสตรกม ||67.162b ||

ฆาเตน พุททสตรสย มหาผลมวาปญยาต |67.163a

(สามารถ) สร้างบาดแผลโดย อาวุธเช่น มีดโกน ดาบ มีด

อาวุธมีขนาดใหญ่ เขาย่อมได้รับผลมาก

ปทมปุชปสย ปตร ตุ ยาวท คฤหณาทิ โศณิตม ||67.163b ||

ตตปฐมาณ จตุรภาคาริกิ รกต์ ตุ สาธกะ |

น กทาจิต ปรทพยาตตุ นางคจเฉทมถาจรต ||67.164 ||

ไม่พึงถวายเลือดเกินประมาณ 1 ใน 4 ของกลีบบัวที่กลีบบัวจะรับไว้ได้

ไม่พึงตัดอวัยวะเพื่อวัตถุประสงค์นั้น

ยะ สวทฤทยสณชาตมำสึ มาชปฐมาณตะ |

ติลุมุทคปฐมาณาท วา เทวโย ทพยาต ตุ ภกิตตะ ||67.165 ||

ษณมาสาภยณตเร ตสฺมาต กามมิชฏมวาปญยาต |67.166a

ผู้ภักดีพึงถวายเนื่องจากส่วนนอกของเขา ขนาดเท่าเม็ดถั่วแดง งา หรือ มุทค

แต่เทวี เขาย่อมได้รับสิ่งพึงปรารถนาของเขาภายในเวลา 6 เดือน

มหามาเย ชคนนาเถ สรวกามปรทายินิ ||67.174b ||

ททามิ เทหฺรฐิรํ ปรสฺสีท วรทา ภว |

อิตฺยุกฺตวา ภูถมนฺเตรณ นติปฺรูว วิจฺกษณฺะ ||67.175 ||

สฺวคาตรฐิรํ ททฺยาท มานวะ สิหฺตสนฺนิภา |67.176a

โอ้ มหามายา ผู้เป็นที่พึงของโลก ผู้มอบสรรพสิ่งที่เป็นที่ปรารถนา
ข้าพเจ้าย่อมถวายเลือดจากร่างกาย ท่านจงยินดี จงเป็นผู้อำนวยผล (แก่ข้าพเจ้า)
ครั้นกล่าวคำดังกล่าวแล้ว โค้งคำนับก่อน แล้วพึงถวายเลือดของตนพลางกล่าวมุลมนฺตระ
มนุษย์นั้นเป็นเสมือนกับสีหะ

เยนาตมมํสํ สตฺเยน ททามิสฺสวรี ภูตเย ||67.176b ||

นิรฺวานํ เตน สตฺเยน เทหิ หํ หํ นโม นมะ |

อิตฺยเนน ตุ มนฺเตรณ สวมาํสํ วิตเรท พุระ ||67.177 ||

โอ้ ท่านผู้เป็นใหญ่ ด้วยความจริง ข้าพเจ้าขอถวายเนื้อของข้าพเจ้าเพื่อความมั่งคั่ง
ด้วยความจริงนั้นท่านจงมอบการหลุดพ้น (แก่ข้าพเจ้า) ข้าขอสดุดี หํ หํ”

คนฉลาดพึงถวายเนื้อของตนด้วยมนฺตระนี้

การถวายเนื้อสัตว์ในกาลิกา มิได้เป็นการถวายเนื้อดิบ แต่เป็นการถวายเนื้อที่ปรุงสุกแล้ว ซึ่ง
ยังคงมีการปฏิบัติตามแนวทางนี้ในการบูชาประจำวันของเทวาลัยบางแห่งที่ได้รับอิทธิพลตันตระ

ปูชาสุ นามมาํसानิ ททฺยาท ไว สารกะ ภวจิตฺ |

ฤเต ตุ โลหิตํ ศีรฺษมมฤตํ ตตฺตฺ ชายเต ||67.22 ||

ผู้บูชาไม่ควรถวายเนื้อดิบในกาลใด ๆ ยกเว้นโลหิตจากศีรษะในพิธีเนื่องจากมันได้กลายเป็นน้ำอมฤต

ขทฺควารุธีรณฺสจฺฉาคมาํ ไสรมิศฺรีฤไตะ ฤฤตมฺ ||70.30b ||

วฺยญฺชนํ สฺวาทฺคนฺธาตฺมยํ ปาสิตํ สุมโนหรมฺ |

สฤทฺทฺ ทตฺตวา มหาเทวฺโย สารวเภาโม นฤโป ภเวตฺ ||70.31 ||

หากผู้บูชาถวายแกงที่มีกลิ่นหอมหวานที่ประกอบด้วยเนื้อของแรด วารรณิสะ แพะ
ที่มีกลิ่นน่ารื่นรมย์
ครั้นถวายแล้วเพียงครั้ง แด่มหาเทวี เขาพึงเป็นพระจักรพรรดิ

มูลไกรณมาเสนา โลหปาเตร สุตสฤกฤตม |
วญณชนิ คนฺธินํ ทตฺตวา เทวีโลกมวาทนฺยาต ||70.32 ||
ครั้นถวายแกงที่มีกลิ่นหอมประกอบด้วยเนื้อของกวางและหัวผักกาด
กระทำให้อร่อย (ปรุงอาหาร) ในบาตรโลหะ เขาพึงถึงซึ่งเทวีโลก

นอกจากนี้ยังได้มีการกล่าวถึงการถวายเมรย์ (มทย) ซึ่งเป็นอีก 1 ในปัญจมการะ ดังในโคลงต่อไปนี้

กุชฺฌมาณทภิกษุทณฺฑจ มทยมาสวเมว จ |
เอเต พลิสมาะ ปฺรากตาสตฺถูปโต ฉาคสมะ สทา ||67.23 ||
ฟักเขียว อ้อย สุราและของมีนเมา ถือว่าเป็นเครื่องบูชาที่เสมอกับพลี
ให้ความพึงพอใจ (แก่พระนาง) เสมอกับแพะตัวผู้
มณฑลเณ เจณมธฺยาภาเค วามทกฺษาทีปฺรววต |
มทฺธิรํ ปุณฺณธฺมโต ททฺยาทณฺยต ปานํ ตฺ วามตะ ||67.113 ||
มณฑลเณพึงวางไว้ตรงกลาง ข้ายและขวายเป็นต้นตามได้กล่าวแล้ว
เครื่องดื่มมีนเมาพึงถวายไว้ข้างหลัง เครื่องดื่มอื่นไว้ด้านซ้าย

อวศฺยํ วิหิต ยตฺร มทยํ ตตฺร ทฺวิชะ ปฺนุชะ |
นารีเกลชลํ กํสฺยเย ตามเร วา วิสฺสุเชนฺมธฺ ||67.114 ||
เมื่อใดจะต้องถวายเครื่องดื่มมีนเมา
พราหมณ์พึงถวายน้ำมะพร้าวในภาชนะทองเหลือง หรือน้ำผึ้งในภาชนะทองแดง

นาปทยปิ ทฺวิโช มทยํ กทาจิทฺ วิสฺสุเชทปิ |
ฤเต ปุชฺปาสวาทุกตาท คฤณชนาทฺ วา วิเชษตะ ||67.115 ||
แม้เกิดภัยพิบัติ พราหมณ์ไม่พึงถวายเครื่องดื่มมีนเมาในกาลใด ๆ

ยกเว้นที่ทำจากดอกไม้ น้ำผึ้ง หรือ กัญชา
 สิตาสम्मิตฺติรํ ทตฺตฺวา สุรํ มรฺตฺตฺมณฺณวิตาม |
 เทวโลเก จิรํ สติตฺวา ราชา กุชิตฺตเล ภเวต ||70.21 ||
 ครั้นได้ถวายสุรา ผสมด้วยน้ำตาลและน้ำผึ้ง
 ครั้นได้อยู่แล้วในเวทีโลกเป็นเวลานาน เขาพึงได้เป็นราชาบนแผ่นดิน

มสฺติชฺกเมทสา ยุคฺตํ มาสํ ชุหฺวติ เต ศุเจา |
 พรหมกपालปาตฺรสฺถํ สุราภฺริเทวปฺพชนม ||35.11 ||
 พลฺริมนุชฺยมาเสน ปานํ ตุ รุธิรํ สทา |
 สุรยา ปารณํ ยชฺญे กปาโลกุชฺฐธารณม ||35.12 ||
 ครั้นถวายสมอง ไช้กระดูก ร่วมกับเนื้อลงในไฟ
 หลังจากใส่มันในถ้วยกระโหลกแล้ว และบูชาเทพด้วยสุรา
 เนื่อกษัตริย์คือสิ่งพลี เลือดคือเครื่องดื่ม และสุราเป็นเครื่องสำหรับการบูชาให้สมบูรณ์

เขาผู้สวมใส่กะโหลกมนุษย์
 สรวํ ตุ ปรววทฺ คุราหฺยํ กามาขยาปฺพชนเ ยถา |
 ปาเนชฺ มทฺริรา ศสฺตา นโร พลฺลิจฺ ปารฺถิว ||80.50 ||
 โมทโก นาริเกลํ จ มาสฺยฺยณฺชนโมกฺษวม |
 ในเวเทยฺชฺ ปฺริยกราสฺตีกุณฺณายา ปฺริกฺริตฺตาทะ ||80.51 ||
 ทุกสิ่งสำหรับการบูชากามาขยาพึงกระทำดังนี้

โอ้ พระราชา ในบรรดาเครื่องดื่ม เมรัยเป็นสิ่งที่ยอดเยี่ยม ในบรรดาพลี มนุษย์เป็นสิ่งที่ยอดเยี่ยม
 ในบรรดาในเวเทย¹ โมทกะ มะพร้าว เนื้อสัตว์ แกง และอ้อย เป็นที่รักของทศรา

ดังกล่าวแล้วว่าการฆ่าสัตว์พลีแบบตันตระใช้การฆ่าโดยการตัดหัว
 ในกาลิกาได้มีการบรรยายถึงเครื่องมือและวิธีการในการฆ่าสัตว์พลี และมนุษย์พลี ดังนี้

จนฺทรหาเสน กรฺตฺรยา วา ฉทฺนํ มุชฺยมิชฺยเต |

¹ อาหารที่ถูกถวายแด่เทพเจ้า

ทาดราลีธนูกรกจศักุลาภิสตุ มธยมม ॥67.24 ॥

กษุรกษุรปรภลโลศจ วาธม ปรีกิริติตม ।

เอโภย'นยะ ศกติพาณาทไยรพลีศุณเฑยะ กทาปี น ॥67.25 ॥

การบูชายัญ (สัตว์) โดยจันทรหาสะ (ดาบที่มีรูปวงพระจันทร์) และกัทรริ (กรรไกร) เป็นวิธีที่ดีที่สุด
ด้วยทาดระ (เคียว) อสิธนู (มีด) และกระกจะ (เลื่อย) ศังกลา เป็นวิธีที่ตีรองลงมา
(การตัดคอ) ด้วยกษุร (มีดโกน) กษุรประ (ลูกศรที่ปลายคมเหมือนมีดโกน) หรือภัลละ
(ลูกศรชนิดหนึ่ง) เป็นวิธีที่ด้อยที่สุด
นอกเหนือจากวิธีดังกล่าว ไม่พึงตัดศีรษะพลีด้วยลูกศรอื่นในกาลใด ๆ

นาตติ เทวี พลี ตตตุ ทาดา มฤตยูมวาปุนยาต ।

หสฺเตน เณเฑเยท ยสตุ โปรฺกษิตํ สาธกะ ปศุม ॥67.26 ॥

ปฺกษิณํ วา พรหมวธฺยามวาปโนติ สฺทุสะหาม ।

นามนฺตรย ฆณฺทํ ตุ พลี นิยุณฺชีต วิจฺกษณะ ॥67.27 ॥

เทวีย่อมไม่รับพลีดังกล่าว และผู้ถวายจะพบกับความตาย

เขาผู้ซึ่งทำให้สัตว์หรือนกคอกขาดด้วยมือ

ย่อมเสมอกับการฆ่าพราหมณ์และเขาย่อมได้รับความทุกข์อย่างมาก

ผู้บูชาที่เห็นแจ้งควรประกอบกรพลีด้วยดาบที่ร้ายมนตร์แล้ว

สมฺปฺบูชาเนน มนฺเตรณ ขทฺคมาทาย ปาณินา ।

กาลราตฺรยาสตุ มนฺเตรณ ตํ ขทฺคมภิมนฺตรเยต ॥67.31 ॥

เมื่อกล่าวบูชาแก่ดาบแล้ว (ผู้บูชา) พึงหยิบดาบด้วยมือ แล้วปลุกเสกด้วย

มนตร์ซึ่งเป็นของกาลราตรี

ขทฺเคน ฉินฺธิ ฉินฺธิติ ตตะ กิลกิเลติ ไว ।

ตตะ จิกิจิกิตฺเตวํ ตตะ ปิพฺปิเพติ จ ॥67.35 ॥

ตโต'นุ รุธิริ เจติ สไฟฺกิริ กิริติ จ ।

กาลิกายเ นม อิติ กาลราตฺรยาสตุ มนฺตรกม ॥67.36 ॥

พึงตัด ตัด ด้วยดาบ ตามด้วยคำว่า กิละ กิละ”

จากนั้น คำว่า จิกิจิกิ” และ ปิพะ ปิพะ”

จากนั้นตามด้วยคำว่า “รุธิระ” (รุธิรัม ปิพะ ปิพะ - จงดื่มเลือด)

และ สไฟกิรี กิริ กาลิกาโย นมะ”

นี่คือ กาลราตรี มันตระ

ตโต ไหวตมฺหุทิสฺย กามมฺหุทิสฺย จาตมนะ |

เฉทเยตฺ เตน ขขุเคน พลํ ปุรวานนํ ตฺ ตม ॥67.40 ॥

หลังจากกล่าวพระนามเทพและสิ่งที่ต้องการของตนแล้ว

จากนั้น เขาควรตัดสิ่งพลีด้วยดาบ โดยหันสิ่งพลีไปทางทิศตะวันออก

อถโวตตรวทฺตรํ ตํ สวํ ปุรวมุขสตถา |

ปุรวโวกตานํ ไสนธฺวาทีสุตฺตํ วฏฺเทรํวสฺยํ นิโยชเยต ॥67.41 ॥

หรือให้สิ่งพลีหันไปทางทิศเหนือ และผู้บูชาหันไปทางทิศตะวันออก
แล้วทำการบูชาด้วย เกลือ เป็นต้น ดังกล่าวมาแล้วใส่ในปากของสิ่งพลี

นอกจากนี้ กาลิกายังมีการกล่าวถึงการกระทำพิธีบูชาด้วยมนุษย์ในสุสาน ดังนี้

นเร สุวคาตฺตรุธิเร ปฺรยาโย ศฤณฺญํ ไกรว ॥67.68b ॥

จงฟัง การบูชาด้วยมนุษย์และเลือดของตน โอ้ ไกรวะ

ปีธฺเร เจทฺ ทียเต มรฺโตโย พลํ ทฺพยาตฺ ศฺมศานเก |

ศฺมศานํ เहरुากฺขํ ตฺ ตตฺปุรวํ ปฺรติปาติตม ॥67.69 ॥

ถ้าพลี (มนุษย์) ฟังถูกถวายในปีธฺระ (ของเทวี) ฟังถูกถวายในสุสาน
สุสานนั้นเรียกว่าहरुกะ ซึ่งได้กล่าวไปก่อนหน้านี้แล้ว

กามาขยานิลเย ไสเล โอะชาเทา วิหฺธิ ตตฺ ทุมม |

มม รูปํ ศฺมศานํ ตทฺ ไกรวากฺขํ จ กถฺยเต ॥67.70 ॥

จงทราบ ลำดับของสถานที่ในภูเขากามาขยา มียอดเขาโอชา เป็นต้น

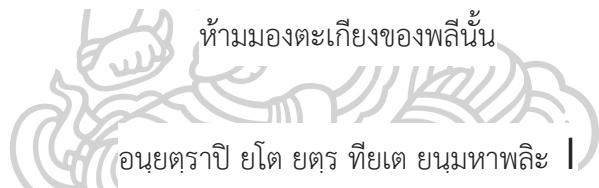
สุสานเป็นรูปของฉันทน์ เรียกว่า ไกรวะ

ตตรางคตฺวํ ตปะสิทธา ตฺริภาคํ ตํ ภาวียติ ।
 ปูรฺวางเค ไภรวาขเย ตํ สมุตฺตสฺสขฺวิจฺจนฺสย ตํ ॥67.71 ॥
 ที่นั้น จะถูกแบ่งเป็นสามภาคเพื่อความสำเร็จแห่งตปะ
 ภาคแรก เรียกว่าไภรวะ เป็นที่ที่มนุษย์ถูกบูชาด้วย

ทกษิณางเค ศีโร ททยาท ไกรวยา มุณฑมาลยา ।
 รุจิโร ปศจิมางเค ตุ เहरुกาขเย นิโยชเยต ॥67.72॥
 ทางใต้ ศีรชะพิงถูกถวายเป็นไกรวี มุณฑมาลา
 เลือดพิงถูกวางไว้ทางทิศตะวันตก เรียกहरुกะ

ทตฺตฺวา สมฺปุชฺย ตฺ นรํ วิสฺตฺยาคมนกรเม |
 ปฐฺมศฺนาเนชฺ พฺลิํ เนเกชตฺตฺ พฺลิทฺธิปกม ||67.73 ||
 เมื่อถวายพลีมนุชย์ตามขั้นตอนของอาคมะในสุสานของปู่แล้ว
 ห้ามมองตะเกียงของพลีนั้น

มติตราปณนยตร โจตสฤขยจฉิตวานยตร ศีโรมฤตม ||67.74 ||

นโยขเยต สาทสฤต วีสฤขย น วีสฤเยต | 67.75a

มหาพลีย่อมถูกลายในที่หนึ่ง

และผู้บูชาพึงกระทำการตักคอในที่อื่น ซึ่งเป็นคนละแห่งกัน

เมื่อถวายแล้ว ผู้บูชาไม่พึงมองร่างพลีนั้น

สสนาตํ มนุชํ ทีปตํ ปุรวาหณนียตาสนม ॥67.75b ॥
 มาสํไมถุนโมคเยน หีนํ สรภจนทโนภิชิตม ॥67.76a
 มนุษย์ต้องมีผิวขาว อาบน้ำชำระร่างกายแล้ว
 ต้องถือศีลงดเว้นการบริโภคเนื้อและเสพเมถุนก่อนล่วงหน้า
 เขาพึงถูกตกแต่งด้วยพวงมาลัยและทาด้วยผงจันทน์

กฤตโฆตตรามุขํ ตํ ตุ ตทงเคษวงคเทวตาดะ ॥67.76b ॥

ปูชเยต ตํ ตุ นามนา ตุ ไทวเตน จ มานุชม ।

ตทพรมหรรณเธร พรมหานํ ตนนาสายํ จ เมทินิม ॥67.77 ॥

กรณโยสตุ ตถากาศํ ชิหวายํ สรวโตมุชม ।

ชโยตีํชิ เนตรโยรวิษณฺ ฺวทเน ปรีปูชเยต ॥67.78 ॥

ลลาฏ ปูชเยจจนฺทร ศกตํ ทกฺษิณคณฺทตะ ।

วามาณเต ตถา วหฺนิํ ฺครีวายํ สมวฺรตินม ॥67.79 ॥

เกศาเคร นิรฤติํ มธเย ภฺรโวศจาปี ปฺรเจตมม ।

นาสามเล ตุ ศฺวสนํ สกนฺธํ จาปี ธเนศฺวรม ॥67.80 ॥

หฤทเย สฺรปฺราศํ ตุ ปูชยิตฺวา ปฐฺเฐทิม ॥67.81a ॥

เมื่อจับเขาหันหน้าทางทิศเหนือ
ผู้บูชาพึงบูชาร่างนั้น และเทพทั้งหลาย
ระบุเขาในส่วนต่าง ๆ ของร่างกายของผู้ชาย
ผู้บูชาพึงบูชาพระพรหมที่ ช่องว่างในกระโหลก
ผู้บูชาแผ่นดินที่รู้มุกของเขา แผ่นฟ้าที่รู้หูสองข้าง
สรวโตมุกษะ (น้ำ) ที่ลิ้น แสงสว่างทั้งหลายที่ตาสองข้าง วิชาญที่ปาก จันทร (Candra) ที่หน้าผาก
และพระอินทร์ที่แก้มขวา
แก้มซ้ายพระเพลิง สมวรตินะ (Samavartina) ที่คอ นิรฤติ (Nirṛti) ที่ผม
พระวรุณที่กึ่งกลางระหว่างคิ้ว
วายุที่ฐานมุก ท้าวกุเวร (Kubera) ที่ไหล่ทั้งสอง เจ้าแห่งสัตว์เลื้อยคลานที่หัวใจ
เมื่อบูชามนุษย์นั้นแล้ว พึงกล่าว

นรฺวรฺยุย มหาภาค สรวเทวมโยตฺตม ॥67.81b ॥

รกฺษ มํ ศรณฺปาณํ สปุตรปศฺุพานธฺวม ।

สราชฺยํ มํ มหามาตฺยํ จตฺรงค สมฺนวิตม ॥67.82 ॥

รกฺษ ปรีตฺยชฺย ปฺราณานมฺรเณ นิยเต สติ ॥67.83a ॥

“โอ ท่านผู้ดีที่สุด ท่านผู้ยิ่งใหญ่ ท่านเป็นประกอบด้วยเทพทั้งมวล

ฉันถือท่านเป็นสรณะ จงรักษาดฉัน บุตร สัตว์เลี้ยงและญาติ

และราชอาณาจักร และมหาอำมาตย์และทัพบกทั้งสี่เหล่า
รักษาดิน จากความตายอันเป็นนิรันดร์ หลังจากได้ละทิ้งลมหายใจ”

มหาตโปภิรัชญาในศจ ยชไญรยต สาธยเต’มฤตม ॥67.83b ॥

ตนเม เทหิ มหาภาค ตวํ จาปี ปราปฺนหิ ศฺริยม ॥67.84a

“โอ้ ท่านผู้ยิ่งใหญ่ จงให้ความอมตะที่ได้รับโดยการบำเพ็ญตบะ
โดยความรู้อันยิ่งใหญ่และโดยการบูชาัยญแก่ฉัน และท่านเองด้วยจนถึงซึ่งความหลุดพ้น”

รากษสาศจ ปศจาศจ เวตลาทยายะ สรีสุถฺปายะ ॥67.84b ॥

นถฺปาศจ ริพฺพสาณเย น มํ เต ธฺนนฺตฺ ตวตฺถกฺกเต ॥67.85a

“อย่าให้รากษส ปีศาจ และเวตาล สัตว์เลื้อยคลาน พระราชา และศัตรูทั้งหลาย ฆ่าฉัน

โดยการกระทำของท่าน”

ตวตฺถกฺกฐฺนาลคฺคิไตะ โศณฺโฑโรจฺจสฺสยฺไตะ ॥67.85b ॥

๑ อายฺยาสฺวตฺตมวณฺมฤตฺวา มรณฺเณ นิยเต สติ ๑

เอวํ สมฺปุชฺย วิริยตฺ ปุรวตฺนํไตรศฺจ ปุชฺเยต ๥67.86 ๥

“เมื่อท่านตายแล้วในความตายอันหลีกเลี่ยงไม่ได้

ท่านจงตกแต่งร่างกายด้วยเลือดจากเส้นเลือดที่ลำคออันขาด”

เมื่อบูชามนุษย์นั้นแล้ว ผู้บูชาพึงบูชาด้วยวิธีตันตระดังกล่าวก่อนหน้า

๑ ปุชฺชิตฺ มตฺสฺวารุโป’ยํ ทิกฺกปาละชิฐฺฐิตฺ ภาเวต ๑

อชิฐฺฐิตฺสฺตถานํโยศฺจ พฺรหฺมาไทยะ สกฺโลละ สุโรระ ๥67.87 ๥

เมื่อถูกบูชาแล้ว มนุษย์นั้นได้กลายเป็นฉนั้น ผู้บริบาลทิศทั้งหลายได้อยู่เหนือเขา

พรหมและเทพทั้งมวลได้อยู่เหนือเขา

๑ กฤตฺปาโป’ปี มนุโช นิษฺปาปฺมา ส ตฺ ขายเต ๑

ตสฺย นิษฺกฺลฺษสฺยาศฺ พฺยูษํ โศณฺโฑโรจฺจสฺสยฺ ๥67.88 ๥

มนุษย์นั้นแม้เป็นผู้กระทำบาป แต่เขาได้เกิดเป็นผู้ไม่มีบาป

เลือดของเขาผู้ไม่มีบาปได้กลายเป็นน้ำอมฤต

ปริณัติ จ มหาเทวี ชคนมาตา ชคนมยี่ ।

โส'ปิ กายํ ปริตยชย มานุญํ นจิรานมฤตะ ॥67.89 ॥

ภเวท คณานามธิโป มยาปิ พหุสตฤตะ ॥67.90a

มหาเทวี ผู้เป็นมารดาแห่งโลก ผู้ประกอบด้วยโลกทั้งมวลย่อมยินดี

ผู้ตายเมื่อละทิ้งกายมนุษย์

ไม่นานเขาจะกลายเป็นเจ้าแห่งพวกครุระ และได้รับความนับถืออย่างมากโดยฉัน

อิโต'นยถา ปาปยุกต์ มลมุตรวสายุตม ॥67.90b ॥

ตํ พลี' น หิ คุฤหณาติ กามาชยานยาปิ นามตะ ॥67.91a

หรืออย่างอื่น (ไม่เช่นนั้น) พลีของคนบาปนั้นเป็นด้วยมูตร ไขมัน

พระนางกามาชยาย่อมไม่รับเอาพลีนั้น แม้ในนาม

นฤปานนุเมเต มรตยํ ทตตวา ปาปมวาปนุยาต ।

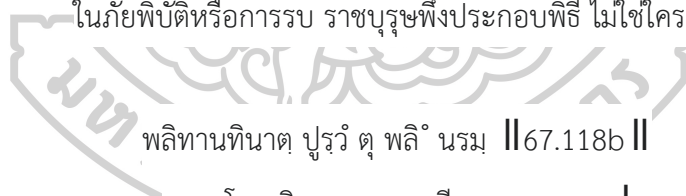
อปปุลเว รณ วาปิ ยถาจํ วิตเรนนม ॥67.117 ॥

ยะ กศิจิพระราชปุรุโษ นานยสฺตวปิ กทาจน ॥67.118a

ถ้าการพลีมนุษย์ ไม่ได้รับการอนุมัติจากพระราชฯ ผู้บูชาพึงได้รับบาป

ในภัยพิบัติหรือการรบ ราชบุรุษพึงประกอบพิธี ไม่ใช่ใครอื่น

พลีทานทีนาต ปุรวํ ตํ พลี' นนม ॥67.118b ॥

มานสโตเกติ มนฺเตรณ เทวีสุกฺเตน เยน จ ।

คณฺทวาทเรตยเนนาปิ ขทํ ศีรฺเช นิธาย จ ॥ 67.119 ॥

ตสมินฺ ขทฺเค สุกฺนธาติ ทตตวา เตนธาวิสาเสต ।

คณฺธาทิกํ ต ขทฺคสฺถํ คเล ตสย ปฺรทาปเยต ॥67.120 ॥

อมเพ'มพิเกติ มนฺเตรณ เราเทรณ ไกรวสย จ ।

เอวํ ตํ สํสฺกฤเต มรตเย เทวี รกฺษติ ตํ พลี' ॥67.121 ॥

ในวันก่อนพลีมนุษย์

ผู้บูชาพึงสวดมนต์ระเทวีสุกตะว่า มานสโตกะ”

และ คันธวาระ” และพึงวางดาบที่ศีรชะ

ดาบนันชโลมด้วยเครื่องหอม เป็นต้น
 เครื่องหอมที่ดาบนันพึงวางไว้บนคอของมนุษย์
 และกล่าวมนตร์รุทร ของไกรวะ อัมเพ อัมพิเก”เมื่อกระทำเสร็จแล้ว
 เทวีย่อมรักษาพลีนั้นเมื่อตาย

น ตสย วุยาธยศจาปี ฤษณณตารชสี น ว ।
 น สุตกํ พุชเยตตชชญาตยุตปตติมฤตาทิกม ॥67.122 ॥
 หลังจากนั้น โรคภัยความเจ็บปวดจะไม่กล้ำกรายเขา
 มลทินจากการตายของญาติ หรือการเกิดจะไม่ทำอันตรายแก่เขา

กานํ ปงคํ จาติวุฑฺโธ ไรคินํ จ คลหฺวณม ॥67.93b ॥

กสิฬํ หินางคมถวา วุฑฺโธลึงคํ คุลกษณม ।

ศฺวิตรินํ จาติหฺรสฺวํ จ มหาปาตกีนํ ตถา ॥67.94 ॥

อหฺวาทศกาวรชียํ ศิสุ สุตกสฺยุตม ।

อฺอรธํ สํวตฺสราจจาปี มหาคุรุณีปาตินม ॥67.95 ॥

พลิกฺรณณิ เจตํสฺตุ วรชเยต ปุชิตานปี ॥67.96a ॥

พึงงดเว้น พลีที่เป็น คนตาบอดหนึ่งข้าง คนพิการ คนชรา คนเป็นโรคร้าย คนเป็นโรคผิวหนัง

ชั้นที่ คนพิการแขนขาขาดหรือเกิน คนลักษณะไม่ดี

คนเป็นโรคเรื้อน คนแคะ คนทำบาปหนัก

เด็กอายุไม่ถึง 12 ปี หญิงเพิ่งคลอดหรือแท้งลูก

คนที่บิดามารดาตายภายใน 1 ปี คนก่ออาชญากรรมหนัก

แม้จะถูกบูชาแล้ว

การบูชาัยในทางตันตระ บ้างเป็นการบูชาเพื่อให้บรรลุถึงพลังอำนาจเหนือธรรมชาติ ซึ่ง
 ปรากฏใน กาลิกาเช่นเดียวกัน เช่น ในโคลงต่อไปนี้

อิชฺตปฺราณํ พหฺรธา จลิตํ ปุรวมฺรจิตม ।

วิเกษต กายสมฤทฺธิํ ตํ สิทฺธภาวํ จ สาธกะ ॥67.196 ॥

สาธกะพึงมอง (ศิริษะ) ที่ได้ถูกบูชามาก่อน ที่มีลมปราณเบาบางและสั่นอยู่เนื่อง ๆ

เพื่อความสมฤทธิทางกายและเพื่อสิทธิภาวะ

สิตเปโรโต รกสเดชา โยคปฐสย สนิภา |

ธยายามยสมิน มหามาเย สิทธิ โพรยเต นมะ ||67.197 ||

วิญญานสีขาวเป็นคนขับรถของเขา ผู้คล้ายโยคปฐะ ฉันตั้งสมาธิในนั้น
ข้าขอนอบน้อม โอ้ มหามายา โปรดให้ฉันได้รับสิทธิ”

อนenamนตริตํ ศีระ น จิราท ยทิ เวปเต |

ตตการยสย ตทา สิทธิรสสิทิสตุ วิปรยยาต ||67.198 ||

ศีระะ (ที่ผ่านการสวด) มันตระนั้นแล้ว หากสั้นอย่างยาวนาน
ผู้นั้นจะได้รับสิทธิ หากในทางตรงข้ามจะประสบความล้มเหลว

นอกจากนี้กาลิกายังมีการกล่าวถึงการบูชาญที่มีผลเพื่อการทำลายศัตรู (อุจจาตนะ) ดังนี้

นฤโป ไวรพิลิตํ ทพยาต ขชคคามนตฺรย ปูรวตะ ||67.145b ||

(นฤโป มหิษ จาถ ฉาคํ วา ไวรินามนาภิมนตฺรย จ)

สุเตรณ วทเน พทฺธํ ตริธา ตสย ตฺ มนตรโกะ ||67.146 ||

ฉิตตฺวา ตสโยตตมางคํ ตฺ เทวโย ทพยาต ปฺรยตนตะ |

ยทา ยทา ริโปรวฤทธิรวลิตานํ ตทา ปรม ||67.147 ||

พระราชาพึงสังเวไวรพิลิต (ถวายข้าศึกเป็นพลี)

ขั้นแรกต้องปลุกดาบด้วยมันตระ

จากนั้นให้ถวายหรือแพะเป็นตัวแทนในนามของศัตรู

จากนั้นใช้เส้นด้ายมัดที่ปากสามครั้ง พร้อมสวดมันตระ

ครั้นตัดหัวแล้ว พึงถวายแด่เทวีด้วยความมานะ

เมื่อใดที่ศัตรูเข้มแข็งขึ้น พึงถวายพลีอีกหลังจากนั้น

ทพยาต ตทา ศิรฉิตตฺวา ริโปสฺตสย กษยาย จ |

ปฺราณปฺรติษฐา จ ริโปะ กุรฺยาต ตสฺมิน ปศาวถ ||67.148 ||

จากนั้น (พระราชา) พึงถวายหัวที่ตัดแล้ว เพื่อความวินาศของศัตรูของเขา

วิญญาณของศัตรูพึงเข้าไปอยู่ในสัตว์นั้น

ตสมิน กุชีณ ริโปะ ปราณะ กุชียนเต วิปทา ยุตาะ ।

อาเทา วิรุทธรูปิณี จณฺทิกเก จ ตตะ ปรม ॥67.149 ॥

ไวรินนตฺวมกํ เจติ ยาหิตฺยาเมรทิตํ ปุณะ ।

วหฺนิการโย ตตะ ปศฺจาทฺ ขทฺทมนฺตรํ ปกริตฺตม ॥67.150 ॥

ในการฆ่าสัตว์นั้น ปราณของศตรูย่อมวินาศไปด้วย

เริ่มแรก กล่าวว่า โอ้ ท่านผู้มีรูปอันน่ากลัว พระนางจันทิกา จงกินซึ่งศตรูของข้า”

กล่าวซ้ำอีกครั้ง

จากนั้นกล่าว “วหฺนิการยา” หลังจากนั้นกล่าวมนฺตระแห่งดาบ

สวํ ส ไวรี โย เทวษฏี ตมิมํ ปศฺรูปิณม ।

วินาศย มหามาริ สแผํ สแผํ ขาทย ขาทย ॥67.151 ॥

อิตฺยเนน ตฺ มนฺตรณ วทฺยะ ศิริสิ ปุชฺปกม ।

ทพฺยาตฺ ตตฺสทฺฐิริ ทุยฺกษราภยาํ นิเวทเยต ॥67.152 ॥

โอ้ มหามาริ สแผํ สแผํ จงกิน จงกิน ซึ่งศตรูของข้าที่กระทำการชั่วที่อยู่ในรูปของสัตว์”

กล่าวมนฺตระนี้แล้วพึงวางดอกไม้ที่หัวของสัตว์ แล้วพึงถวายเลือดด้วยตัวอักษร 2 ตัว

มหานวมฺยาํ ศรีติ ยทฺเยวํ ทียเต พลีะ ।

ตทา ตทษฺฏางฺคกไวรมํ ไสโรหมํ สมาจเรต ॥67.153 ॥

หากถวายพลีในช่วงมหานวะในฤดูแล้ง

เขาพึงประกอบพิธีโหมะด้วยเนื้อจากอวัยวะแปดส่วน

ทฺฐาคตนฺตรณ มนฺตรณ ปฺรณีเต ททเน สุจา ।

เอวํ ทตฺตวา พลีํ มรฺโตย ธิปฺกุชฺยมาปฺนฺยาต ॥67.154 ॥

เมื่อถวายพลีแล้ว ไฟสุจิตได้เผาไหม้ด้วยมนฺตระทฺฐาคตันฺตระแล้ว

ศตรูย่อมถึงซึ่งความตาย

รททรวไยะ โสจยิตวา กฤตริมิ ตํ พลํ ธิปุม ।

กจนทนสย ติลกํ ลลาณฺ วิเนศย จ ॥67.185 ॥

รูปเหมือนพลีศัตรุ หลังจากถูกทำให้บริสุทธิ์ด้วยวัตถุสีแดงแล้ว
พึงแต้มติลกะ (Tilaka) ที่หน้าผากด้วยผงจันทน์ที่ไม่ดี

รทมาลยามพริ กฤตวา รทวสตรธริ ตถา ।

กณฺฐุ พทฐวา รทสุไตรรนาเภา ศลยํ จ กฤตริมม ॥67.186 ॥

หลังจากประดับด้วยมาลัยสีแดง ผ้าแดง เครื่องแต่งกายสีแดงแล้ว
มัดที่คอด้วยด้ายสีแดง และลูกศรปักที่สะดือแล้ว

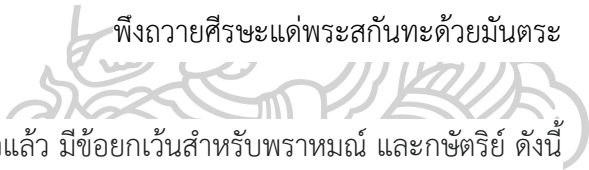

ทตตโวัตตรศิริระ สกนธํ กฤตวา ขทเคน เณทเยต ।

ศิริสตุสย ตโต ททยาต สกนทมนฺเตรณ มนฺตริตม ॥67.187 ॥

นำ (รูปเหมือนศัตรุ) ขึ้นบ่า แล้วพึงตัดศิริษะด้วยดาบ

พึงถวายศิริษะแด่พระสกันทะด้วยมันตระ

การบูชาญัตติงกล่าวแล้ว มีช้อยกเว้นสำหรับพราหมณ์ และกษัตริย์ ดังนี้

สิํหํ วยษรํ นริ จาปิ สวคตฺรฐิรํ ตถา ॥67.48b ॥

น ททยาต พราหมโณ มทฺยํ มหาเทวโย กทาจน ।

สิํหํ วยษรณนริ ทตวา พราหมโณ นรก วรเชต ॥67.49 ॥

อิหาปิ สยาต ส หินาญะ สุขเสภาคยวฺรชิตะ ।

สวคตฺรฐิรํ ตทฺยาจจาตมวธฺยามวาปฺนฺยาต ॥67.50 ॥

พราหมณ์ไม่ควรถวายสิงโต เสือ และมนุษย์ เลือดจากอวัยวะของตน

และสุราแก่มหาเทวีในกาลใด ๆ

หากพราหมณ์ถวายสิงโต เสือ มนุษย์แล้ว เขาพึงได้รับซึ่งนรก

เขาย่อมอยู่ในโลกนี้อย่างปราศจากความสุข

หากถวายเลือดจากร่างกายของตนเขาย่อมถึงซึ่งการฆ่าตนเอง

มทฺยํ ทตตวา พราหมณฺสตุ พราหมณฺยาเทว หียเต ।

น กฤษณาสารํ วิตเรท พลํ ตุ กษตฺริยาทิกะ ॥67.51 ॥

ทพตะ กฤษณสารี ตุ พรหมหตยา ภเวท ยตะ ||67.52a
 พรหมณ์ทั้งหลายเมื่อถวายสุราแล้ว เขาย่อมละทิ้งความเป็นพรหมณ์
 กษัตริย์ไม่พึงถวายแอนทิลปสีด้าเป็นพลี
 หากถวายซึ่งแอนทิลปสีด้าเป็นพลีแล้วย่อมเท่ากับการฆ่าพรหมณ์

ยตร สิ หสย วยาขรสย นรสย วิหิตो वरः ||67.52b ||

พรหมโณกตา ตุ พลยาเทา ตตฺรายํ วิหิตะ กรมะ |

กฤตฺวา ฆฤตมยํ วยาขรํ นรํ สิ หํ จ ไกรว ||67.53 ||

อถวา ปูปวิฤตํ ยวโกษมยํ จ वा |

ฆาตयेจจนุทฺรหาเสน เตน มนฺตรณํ สํสฺกฤตมฺ ||67.54 ||

โอ ไกรวะ เมื่อใด สิ่งใด เสือและมนุษย์ถูกสั่งให้ฆ่าโดยพรหมณ์

จะมีขั้นตอนดังนี้

หลังจากได้ทำรูปเสือ มนุษย์และสิ่งใดด้วยเนยใสหรือขนมปังทำด้วยแป้งข้าวยวแล้ว

พึงฆ่าด้วยจันทรหาเสนะด้วยมนตร์ที่ถูกประพันธ์แล้ว

ข้อดเว้น สำหรับเหยื่อในการบูชาญ ดังนี้

ปศุนํ ปกฺษินํ วาปี นรानํ จ วิเศษตะ ||67.96b ||

สตรियํ น ทพฺยาต ตุ พลีนํ ทตฺตฺวา นรกมาปฺนฺยาต |67.97a

ไม่พึงถวายปศุสัตว์ นก หรือคนที่เป็นเพศหญิงเป็นพลี

ครั้นถวายแล้ว เขาย่อมถึงซึ่งนรก

สงฆาตพลีทาเนษุ โยซิโต ปศุปกฺษิณะ ||67.97b ||

พลี ทพฺยานมานุชี ตุ ตยฺกตฺวา สงฆาตปฺนฺชิตมฺ |67.98a

ในการฆ่าเพื่อถวายพลี เขาพึงถวายพลี ปศุสัตว์ นกเพศเมีย และผู้หญิง ครั้นบูชาแล้วจึงละทิ้ง

น ตริมาสียกานฺยูนํ ปศุ ทพฺยาจฉิवाพลี ||67.98b ||

น จ ไตรปกฺษิกานํ นฺยูนํ ปฺรทพฺยาท ไว ปตตตฺริณมฺ |

กาณวฺยงคาทิสฺสํ ตุ น ปศุ ปกฺษิณํ ตถา ||67.99 ||

เทวโย ททยาด ตถา มรตยํ ตํโถว ปศุภกษิณเภา ।

ฉินนลางคุลกรณาทิน ภคณทนตํสโตโถว จ ॥67.100 ॥

ภคณศฤงคาราทิกํ วาปี น ททยาด ตํ กทาจน ।

น พราหมณํ พลํ ททยาจจาณทาลมปี ปารุถิวิ ॥67.101 ॥

ไม่พึงถวายปศุสัตว์ที่อายุน้อยกว่าสามเดือนเป็นพลีแต่ศิวะ
ไม่พึงถวายนกน้อยกว่าสามตัวไม่พึงถวายปศุสัตว์ นก หรือคนตาบอดหนึ่งข้าง
หรือพิการเป็นต้น แต่เทวี

(ไม่พึงถวายสัตว์ที่มี)หางหรือหูขาด ฟันหัก เขาหัก เป็นต้น ในกาลใด ๆ

พระราชทานไม่พึงถวายพราหมณ์ และจันทาลเป็นพลี

โนตสฤษณํ ทวิชเทเวภโย ภูปะเตสตนยํ ตถา ।

รณณ วิชิตํ ททยาดตนยํ ธิปฏุกฤตะ ॥67.102 ॥

สิ่งที่ถูกถวายแต่พราหมณ์และเทวี ไม่พึงถูกบูชาด้วย บุตรชายของพระราชารุ่นกัน
บุตรชายของพระราชารู้เป็นศัตรูที่พิชิตได้ในการรบ พึงถูกบูชาด้วย

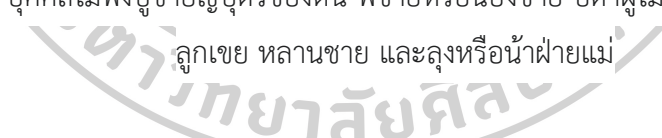

สวปุตรํ ภราตํ วาปี ปีตรํ จาวิโรธินม ।

วิภูปัตติํ จ น ททยาดตํ ภาคินเณยํ จ มาตุลม ॥67.103 ॥

บุคคลไม่พึงบูชาด้วยบุตรของตน พี่ชายหรือน้องชาย บิดาผู้ไม่ได้เป็นศัตรู

ลูกเขย หลานชาย และลุงหรือน้าฝ่ายแม่

อนุกตานุนาปี ททยาด ตํ ตถาชญาตานํ มฤคทวิชาน ।

อุกตาลาเภ ปรรททยาดตํ ครทภํ โจษฏรรเมว จ ॥67.104 ॥

ลาเภ'นเยชาํ น วิตเรท วยาฆรรมุขฏรรํ ขรํ ตยา ।

สมบุชย วิธิวนมรตยํ ปศุํ ปกษิณเมว วา ॥67.105 ॥

นกที่ไม่ได้กล่าวไว้ไม่พึงบูชาด้วย

หากไม่สามารถหานกที่กล่าวไว้ได้ พึงบูชาด้วยลาและอูฐ

หากสามารถหาสัตว์อื่น ๆ (ที่กล่าวไว้) ได้ เสือและลาและอูฐไม่พึงถูกบูชาด้วย

ร่างของสัตว์และนกพึงถูกบูชาตามวิธี

วามาจารย์

ดังกล่าวแล้วว่าพิธีกรรมแบบตันตระมีลักษณะเป็นวามาจารย์หรือวามามารคะ โดยมาจาก ศัพท์ วามะ (vāma - ซ้าย) และ อาจารย์ (ācāra - การปฏิบัติ) มารุค (หนทาง) วามาจารย์จึงแปลว่า ‘การปฏิบัติแบบมือซ้าย หรือ หนทางแบบมือซ้าย’ เป็นศัพท์ที่ใช้พรรณนาวิธีเฉพาะในการบูชาหรือศาสนาที่ใช้วัตถุนอกริตเพื่อให้ได้มาซึ่งความเติบโตทางจิตวิญญาณ เป็นการปฏิบัติในสิ่งที่ตรงข้ามกับสิ่งที่สังคมมองว่าเป็นปกติ ตรงข้ามกับทักษิณาจารย์หรือการปฏิบัติแบบมือขวาซึ่งหมายถึงการปฏิบัติทางจิตวิญญาณที่ถูกต้องตามแนวทางพระเวทและอยู่ในสถานะที่เป็นที่ยอมรับทางสังคม วามาจารย์เป็นศัพท์ที่มีความสำคัญในทางตันตระจนกระทั่ง A Concise Encyclopedia of Hinduism ได้ถือว่าวามาจารย์เป็นศัพท์คำเดียวกับตันตระเลยทีเดียว

มีการปฏิบัติทั้งวามาจารย์และทักษิณาจารย์ในศาสนาต่าง ๆ ของอินเดีย ได้แก่ ฮินดู เช่น ชิกข์ และ พุทธ Agehananda Bharati (1975) กล่าวในงานของเขาเกี่ยวกับวามาจารย์ว่า วามาจารย์เป็นศาสนาที่สูงที่สุดของทศคา หากปฏิบัติตามแล้วผู้บูชาย่อมได้รับซึ่งสิทธิอย่างรวดเร็วในกสิยศ ประคำพึงทำด้วยพินมนุษย์ ชามหรือจานทำจากกะโหลกมนุษย์ อาสนะทำจากหนังของสัตว์ สร้อยข้อมือทำจากผมของสตรี วัตถุในการบูชาประกอบด้วยเมรัยและเนื้อสัตว์พึงถูกบริโภค อาหารของเขา เช่น ปลา มุทรา (การแสดงท่าทาง) เป็นเสียงวิณา การประกอบเมถุนในพิธีถูกกระทำกับหญิงอื่นที่มีใช้ ภรรยา โดยสามารถเป็นสตรีจากทุกวรรณะ...

ในทางปฏิบัติมีพราหมณ์จำนวนน้อยมากที่ปฏิบัติแบบวามาจารย์และเขาต้องเป็นผู้ที่สามารถยอมรับการถูกบัพพาชนียกรรมได้ ในรัฐมหาราษฏระ แม้เพียงศัพท์คำว่าศากตะยังมีความหมายแฝงในทางลบ ส่วนคำว่าวามาจารย์มีความหมายเปรียบเสมือนการผิดประเวณีเลยทีเดียว ไม่เพียงในภาษามราฐีเท่านั้นที่วามาจารย์ถูกตีความในน้ำเสียงเช่นนั้น แต่ในเกือบทุกภาษาในสังคมอินเดียที่ศัพท์นี้มีความหมายในทางลบยกเว้นภาษาท้องถิ่นที่ได้รับอิทธิพลจากตันตระ เช่น ในเบงกอล อัสสัม เกรละ

ในกาลิกาได้มีการกล่าวถึงการปฏิบัติแบบวามาจารย์ไว้ด้วย ดังนี้

เอวํ ตู วามภาเวน ยเซตฺ ตริปุรโภวิมิ ॥ 74.124b ॥

พาลํ ตู วามทากุณิณมารคาภยามปิ ปุชเยต ॥ 74.125a

เขาพึงบูชาตริปุรโภวิ (Tripurabhairavī) ด้วยวิธีแบบวามาจารย์

พึงบูชาพาลาด้วยทั้งหนทางแบบวามาจารย์และทักษิณาจารย์

ศมसानไกรวี เทวิมุครตารำ ตไถว จ ||74.125b ||

อุจจิษฏไกรวี ชณที ตถา ตริปุรไกรวีมิ ।

เอตาสตุ วามภาเวน ปุชญา ทักษิณาตา วินา ||74.126 ||

ศมसानไกรวี (Śmaśāna Bhairavī) อุครตารา (Ugratārā) อุจจิษฏไกรวี (Ucciṣṭa Bhairavī)

จันที ตริปุรไกรวี

เทพสตรีเหล่านี้พึงบูชาด้วยวิธีวามাজারเท่านั้น ไม่พึงบูชาด้วยทักษิณาजारะ

ปุชโก'ปิ ภเวท วามสโตตรว สตตํ สุต ।

ปัจจัยชฌาน น วา กุรยาท ยท วามยปรปุชเน ||74.131 ||

โอ้ บุตร ผู้บูชาพึงเป็นวามะ ณ ที่นั้น เสมอ

ในการบูชาแบบวามাজার แม้กระทำการปัจจัยชฌนะ (pañcayajña) หรือไม่

ยตปุชเยทวามภาไวรณ ตตฺ สยาทฤณโศธนม ||74.132b ||

ปีตฤเทวนราทินำ ชายเต จ กทาจน ||74.133a

การบูชาด้วยวิธีวามাজার ไม่สามารถชำระหนี้
แก้บรรพบุรุษ เทพ และ มนุษย์ เป็นต้น ในกาลใด ๆ

กาเมศวรี' ตู กามาขยํ ปุชเยตฺ ตู ยเถจฌยา ||74.139b ||

ทักษิณยาท วามภาวาท วา สรวถา สิทธิมาปณฺยาต । 74.140a

พึงบูชา กาเมศวรี (Kāmeśvī) และ กามาขยา ตามใจชอบ
ทั้งด้วยทักษิณาजारะและวามাজার แม้ด้วยวิธีใด เขาย่อมได้รับซึ่งสิทธิ

มhamายํ ศารทํ จ ไสลปุตริ' ตไถว จ ||74.140b ||

ยถา ยถา ปกาเรณ ทากฺษิณฺยาเทว ปุชเยตฺ ।

โย ทากฺษิณฺยํ วินา ภาวํ มhamายํ สมรฺจติ ||74.141 ||

ส ปาปะ สวรรคโลกเกภยศฺจยฺโต ภวติ โรคฺชฤก । 74.142a

มhamายา ศารทา ไสลปุตริ (Śailaputrī) พึงบูชาด้วยทักษิณาजारะ

ผู้ใดบูชามhamายาโดยไม่ปฏิบัติตามทักษิณาजारะ

เขาผู้เป็นคนบาป ย่อมคลาดจากสวรรค์โลกและเป็นผู้มีโรค

อนยาสดุ ศิวหุตยาทยา เทวโย ยะ ปุรวมรีริตาะ ||74.142b ||

ตาสดุ วา ปานตุ ทากษิณยาตุ ปุชิตวยาสดุ สารโกะ |

กินตุ ยะ ปุชโก วามะ โส'นยาสาํ ปริวรชิตะ ||74.143 ||

สรวาสาํ ปุชกะ สยาตุ ตุ ทกษิณสฺเตน อุตตมะ | 74.144a

พระนางศิวหุตติ (Śivadhūti) และเทวีทั้งหลายที่ได้กล่าวมาก่อนหน้านี้
พระนางพึงได้รับการบูชาจากสารกะด้วยทักษิณาจาระ จงรักษาท่านทั้งสอง
นอกจากนั้น ผู้บูชาปฏิบัติตามวามาจาระ เขาย่อมถูกละทิ้งในท่ามกลางผู้บูชาอื่นทั้งหมด
การบูชาด้วยทักษิณาจาระเป็นวิธีที่ดีที่สุด

ยถะษฺฐมาสมทยาทิ โภชนารถํ มยา ฆฤตะ |

มหาไกรวกาโย'ยํ ตถา สตรีริตฺตฺสํคเม ||74.204 ||

อโย ตุ วามยภาเวน ปุชโย มทยาติภะ สทา |74.205a

ด้วยความปรารถนาที่จะบริโภคน้ำสัตรีและเครื่องดื่มมีนม
ฉัน (ศิวะ) จึงได้กำเนิดร่างมหาไกรวะนี้ในการเสพสังวาสกับสตรี
ร่างนี้พึงได้รับการบูชาด้วยวามาจาระและด้วยเครื่องดื่มมีนมเป็นต้น

วิษโณรฺวามาตฺมิกา มุรฺติรฺนรฺสี หาหฺวยา ภเวต ||74.206b ||

สา ตุ ทากษิณยวามาภฺยํ ปุชฺนียา สทา พุทฺโธะ |74.207a

มุรฺติรํ 'วามะ' ของวิษณุ เรียกว่านรสิงห์

พึงได้รับการบูชาด้วยวิธีทักษิณาจาระและวามาจาระโดยคนฉลาดในกาลทุกเมื่อ

ปุชากรมสฺตํโกวฤตะ สรวไตรว ตุ ไกรว |

มารตณฺทไกรโว วาม มุรฺติะ สุรฺยสฺย กิรฺติตา ||74.212 ||

คณฺศสฺยาคฺนิเวตาละ กถิโต วามนามกะ |

เอเต วามเยน ภาเวน ปุชานียา วิเศษตะ ||74.213 ||

โอ ไกรวะ ขั้นตอนการบูชาในที่ทั้งปวงได้ถูกกล่าวแล้ว

มารตณฺทไกรวะ (Mārtaṇḍa Bhairava) เป็นมุรติแบบ วามะ ของสุรยะ

วามะของณศคือ อัคนิเวตาล (Agnivetāla)

เหล่านี้ พึงได้รับการบูชาโดยเฉพาะในวิธีวามาจาระ

มีการกล่าวถึงการเฉลิมฉลอง ศาตราไสว ซึ่งเป็นการเฉลิมฉลองในวันที่ 10 แห่งทศคาปุชา ซึ่งมีลักษณะแบบวามาจารย์ คือการเฉลิมฉลองด้วย

สุวาลีนี้ กุมาริกรเวศยาภินรุตโกสธธา ||61.19b||

ศงขตุรยนินาไทศจ มฤทงโคะ ปฏโหลธธา |

ธวัชรวสไตรรพหุวิธารลาชปุชปปรกิธโกะ ||61.20||

ด้วยสตรีที่แต่งงานแล้วหรือโสด ด้วยโสภณี หรือนางระบำ

ด้วยเสียงสังข์ เครื่องดนตรี กลองมฤตงคะ (mr̥daṅga) กลองปฏหะ (paṭaha)

ด้วยธง เสื้อผ้าหลากชนิด ด้วยการโปรยธัญพืชและดอกไม้

ฐลิกรทมิเษโปะ กริธาเกาตุกมงคโละ |

ภคสิงคามิธาโนศจ ภคสิงคปฐิตโกะ ||61.21||

ภคสิงคามิศาไพศจ กริทยะยุธล ชนาะ |61.22a

ด้วยการขว้างปาดินและดินเหนียว ด้วยการละเล่นที่เป็นมงคล

ด้วยการเอ่ยชื่ออวัยวะเพศหญิงหรือชาย ด้วยการขับร้องเกี่ยวกับอวัยวะเพศหญิงหรือชาย

ด้วยการกล่าวศัพท์เกี่ยวกับอวัยวะเพศหญิงหรือชายเป็นต้น ผู้คนควรละเล่นจนพอใจ

ปไรรนาภิชิปิยเต ยสตุ ยะ ปราณนภิชิเปทุ ยติ ||61.22b||

กรุทุธา ภควตี ตสย ศาป ททยาต สุทธารุณม |61.23a

ถ้าผู้ใดไม่ถูกเย้ยหยันโดยผู้อื่น หรือ ไม่ได้เย้ยหยันผู้อื่น

นางผู้มีโชคย่อมโกรธ และย่อมสาปด้วยคำสาปที่สาหัส

ดังจะเห็นได้จากโคลงที่ยกมา แสดงให้เห็นว่าพิธีกรรมบูชาอัณูในกาลิกาซึ่งเป็นการถวายมางสะอันเป็น 1 ใน 5 ปัญจการะ และประกอบด้วยองค์ประกอบของตันตระ เช่น ชนิดของสัตว์ที่ใช้บูชาซึ่งเป็นสัตว์ป่า วิธีการฆ่าโดยใช้ของมีคมตัดหัวหรือศรีษะ สถานะของเลือดและหัวของสัตว์ที่เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องถวายแด่สิ่งศักดิ์สิทธิ์ นอกจากนี้ยังมีการกล่าวถึงวิธีการแบบวามาจารย์ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของตันตระอีกด้วย

บทที่ 4

ยันตระ

ศัพทมูลวิทยาของศัพทยันตระ

ศัพทยันตระ มาจากธาตุ ยม แปลว่า ประคับประคอง สนับสนุน และปัจจัย ตร แปลว่า การใช้เครื่องมือ การจัดให้มีเครื่องมือ ในสันสกฤตแบบพระเวท ยันตระหมายถึงเครื่องมือที่ใช้ในการควบคุมการกระทำหรือบำเพ็ญพรต เครื่องสนับสนุน หรือเครื่องขวางกั้น ความหมายของยันตระในฐานะแผนภาพอาถรรพณ์ลี้ลับเพิ่งปรากฏในช่วงยุคกลางใน A Concise Encyclopedia of Hinduism ของ Klaus K. Klostermaier ฉบับพิมพ์ปี 2003 ได้ให้ความหมาย ยันตระ ว่าเป็นสัญลักษณ์ของเทวีใช้เป็นเครื่องมือในการทำสมาธิในลัทธิศักติ โดยทั่วไปมันประกอบด้วยการผสมผสานระหว่างสามเหลี่ยมและรูปทรงเรขาคณิตอื่น ๆ ในยันตระจะสลักมนตร์พยางค์เดียวใช้แทนกายของเทวี การออกแบบนำความสนใจไปที่จุดกึ่งกลาง มักประกอบด้วยสัญลักษณ์ศรี (Śrī) และจุด ซึ่งเป็นรูปร่างแห่งมนตร์ของเทวี ยันตรประกอบด้วยหลากหลายแบบ ที่มีชื่อเสียงที่สุดคือ ศรียันตระ (Śrīyantra) ที่โครงสร้างของมันถูกกล่าวถึงในคัมภีร์ตันตระหลายเล่ม Sir M. Monier Williams (1883) ได้ให้ความหมายของยันตระไว้ใน Religious Thought and Life in India ว่า เครื่องราง แผนภาพลี้ลับที่เชื่อว่าประกอบด้วยอำนาจซ่อนเร้น

ลักษณะทั่วไปของยันตระ

โดยทั่วไป ยันตระ ที่เป็นแผนภาพที่มีลักษณะรูปทรงเรขาคณิต ถูกใช้เป็นหลักในประเพณีตันตระ โยคินีตันตระ กล่าวว่า เทวีพึงได้รับการบูชาในลักษณะของประติมา มณฑล หรือ ยันตระ ยันตระถูกวาดหรือสลักลงบนโลหะ กระจก หรือสสารอื่น เช่น หนังสือดาว หนังสลา กระดุมมนุษย์ ฯลฯ นอกจากนี้ยังสามารถพบในลักษณะวัตถุสามมิติ การบูชายันตระกระทำโดยลักษณะเดียวกับการบูชารูปเทวี (ประติมา) พบทั้งในการบูชาในเทวสถานและบ้านเรือน มันตระที่แตกต่างกันจะถูกใช้ในการบูชายันตระที่แตกต่างกัน เชื่อว่ายันตระจะไม่มีผลถ้าปราศจากการบรรจุพลังโดยมันตระ ยันตระมีหลากหลายลักษณะ ยันตระชนิดหนึ่งจะถูกเชื่อมโยงเข้ากับเทพอย่างเฉพาะเจาะจง และวัตถุประสงค์ในการบูชา เช่น การทำสมาธิ การป้องกันภัยอันตราย ยันตระอาจถูกสวมใส่เป็นเครื่องราง Gudrun Bühnemann (2003) ได้แบ่งยันตระออกเป็น 3 ประเภทตามการใช้งาน

1. ยันตระสำหรับก่อตั้งรากฐาน ยันตระชนิดนี้มีลักษณะรูปทรงเรขาคณิตแบบง่าย เช่น สามเหลี่ยม วงกลม ยันตระชนิดนี้ถูกใช้รองรับอุปกรณ์ในการประกอบพิธี เช่น ตะเกียง ภาชนะ และ

ใช้ในการประกอบพิธีแบบตันตระที่มักเรียกว่า มณฑล การใช้งานแบบนี้เปรียบเทียบกับ อาสนมณฑล

2. ยันตระที่ใช้ในการประกอบพิธีโดยทั่วไป ยันตระชนิดนี้มีลักษณะเป็นรูปทรงเรขาคณิต บางยันตระมีชื่อของเทพเขียนลงไปตามด้วยการแสดงความเคารพ (นมะ) สิ่งศักดิ์สิทธิ์ถูกปลุกเสกเข้าไปในยันตระชนิดนี้ผ่านมนตร์ ซึ่งมีความสำคัญมากในการใช้ยันตระชนิดนี้ และอาจถูกเขียนลงไปในยันตระด้วย ยันตระที่ใช้ในการประกอบพิธีนี้มักถูกสร้างด้วยวัสดุที่มีความทนทาน เช่น ทองแดง

3. ยันตระที่ใช้ในการประกอบพิธีที่มีความมุ่งหมายเฉพาะ เช่น พิธีกรรมทางมายาศาสตร์ มักถูกสร้างด้วยวัสดุที่ไม่ทนทาน เช่น เปลือกไม้เบิร์ช (birch) กระดาษ และถูกวาดโดยวัสดุพิเศษ เช่น เลือดมนุษย์ ซึ่งได้จากสุสาน นอกจากนี้ยันตระชนิดนี้ยังอาจถูกสร้างโดยแป้งสาลี แป้งข้าวเจ้า ถั่ว หรือเมล็ดข้าว และอาจถูกวาดลงบนวัสดุที่มีความทนทาน เช่น แผ่นโลหะ ก็ได้ วัสดุที่ใช้สร้างยันตระถือว่ามีความสำคัญอย่างมากในความสำเร็จของพิธีและมีความสอดคล้องกับธรรมชาติของพิธี เช่น พิธีที่มีวัตถุ ประสงค์มุ่งร้าย (มารณะ) ยันตระจะถูกวาดลงบนกระดูกมนุษย์ด้วยสารที่มีพิษ ยันตระที่ใช้ในการประกอบพิธีที่มีความมุ่งหมายเฉพาะนี้ อาจถูกทำลายเมื่อเสร็จพิธี หรือบรรจุไว้ในฐานเทวรูปแล้วนำไปฝังดิน บดทำลายแล้วละลายน้ำรับประทาน ผูกไว้กับต้นไม้ นำไปซ่อนไว้ที่บ้านคน หรืออาจถูกบรรจุในหลอดหรือดัลป์เหมือนเครื่องรางแล้วนำไปแขวนที่คอ คาดศีรษะ ใส่ในมวยผม หรือคาดที่แขน นอกจากนี้ยังอาจถูกนำไปแขวนที่คอสัตว์ หรือใส่ในตุ๊กตาเพื่อแขวนไว้เหนือประตูบ้านก็ได้ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของพิธีและความหมายของยันตระนั้น ยันตระชนิดนี้มีลักษณะคล้ายยันตระชนิดแรก แต่มักมีการเขียนมนตร์กำกับไว้ด้วย

ยันตระในกาลิกาปุราณะ

ในกาลิกาปุราณะได้มีการกล่าวถึงยันตระ ไว้หลายที่ เช่น

กามาขยาสาตุ ษฏโณณ มณฑลสย ทลานตเร ।

ตรีธา ลิขณมูลมนตรมูรธว ตรีชวปี สนธิษ ॥74.20 ॥

อธสตรสนธิษ ปุนรวีธิ° ศกร หาร ติธา ।

สหิต มทเนโนว ลิเขต ฐรชตวจิ ตรีธา ॥74.21 ॥

มณฑลของกามาขยา เป็นรูปหกเหลี่ยม

เขาพึงเขียนมูลมนตร์สามหนที่รอยต่อด้านบนสามแห่งบนกลีบดอก

และที่รอยต่อสามแห่งของกลีบด้านล่าง พึงเขียน ศักระ (Śakra - พระอินทร์) หาระ (Hara - พระศิวะและพระอัคนี)

ร่วมกับมณะ (Madana - กามเทพ) สามหน บนเปลือกไม้เบิร์ช

ตนตุมาทาย สาหสฺร ทกฺษิณฺณ กรณ ไว ।

มาลามปี สมาทาย สํชเปตฺตตรามุชะ ॥74.22 ॥
 ครั้นรับเส้นด้ายนั้นมาแล้วด้วยมือขวา พร้อมด้วยประกาศา
 หันหน้าทางทิศเหนือ เขาพึงท่อง ชปะ หนึ่งพันครั้ง

ตทฺฤเช ทกฺษิณฺณ ธารยํ พาหา วา สารโกตฺตโมชะ ।

ชปานเต ลิขิตํ ยนฺตรํ เตน สรวชยํ ภเวต ॥74.23 ॥

ทิวรฺมายุชะ สรววศกฺฤทฺธนธานยสมฤทฺธิมาน ।

มฤโต เทวีกฺฤเห ยาติ ยนฺตรยนฺตริตฺตพฺพุทฺธิมาน ॥74.24 ॥

เปลือกไม้เบิร์ชที่เขียนยันตระนั้น สารกะผู้ดีที่สุด (พึงใส่) ไว้ที่มือขวาหรือแขนขวา

หลังจากท่องชปะแล้ว เขาพึงเป็นผู้ชนะทุกสิ่ง

ผู้ฉลาดผู้ผูกด้วยยันตระ เป็นผู้อายุยืน เป็นผู้มีความสามารถทั้งปวง เป็นผู้มั่งคั่งด้วยเงินตราและธัญพืช

เมื่อตาย เขาพึงไปที่บ้านของเทวี

ษฏฺโกณานนฺตรกฤตํ เวชฺฐิตาษฏฺทเลชวถ ।

ลิขิตวา ภูรชปฺเตรชฺ นิลินฺรยาวิโกทโกชะ ॥74.25 ॥

อุตฺตราทิกฺรเมณฺว ไวยณฺวีตฺนฺตรสงฺคตาน ।

อษฏฺหา วรณฺณนฺมธฺยภาเค ปุรฺววตฺ กามราชกม ॥74.26 ॥

ตริณฺ วรณฺณนฺ เนตรพิชฺสย ตริโกณฺสยาครโต ลิเชต ।

เอวํ ตริธากฤตํ ยนฺตรํ กฤตฺวา วามกรे สฺถิตชะ ॥74.27 ॥

ชเปตฺ ตริณฺนิ สหสฺราณิ มาลามาทาย ทกฺษิณฺณ ।

ชปานเต ไวยณฺวีรฺูปธฺยานํ ภูรฺยาทตฺนทฺริตชะ ॥74.28 ॥

ครั้นเขียนรูปหกเหลี่ยมล้อมด้วยกลีบดอกแปดกลีบ

บนเปลือกไม้เบิร์ชด้วยน้ำจากถั่วแดง

ตามลำดับเริ่มจากทางเหนือ พึงเขียนตัวอักษรทั้งแปดที่ประกอบในไวยณวีตันตระ

ที่ส่วนตรงกลาง เขียนกามราชะ (Kāmarāja) เช่นกล่าวมาแล้ว

สามตัวอักษร ของเนตรพิชะ (Netrabīja) บนด้านหน้าของมูมทั้งสาม
 ครั้นวาดยันตรสามครั้งแล้ว พึงวางไว้ที่มือซ้าย
 ครั้นนำประคำมาด้วยมือขวาแล้วเขาพึงกระทำ ชปะ สามพันครั้ง
 หลังจากกระทำชปะแล้ว เขาพึงนั่งสมาธิถึงรูปของไวษณวี (Vaiṣṇavī) ด้วยความตื่นตัว

ปราณायामสहस्रं तु तत्सत् लिखितตมम् ।

ศรีวายำ ธารเยทุ ยนตรี เตน สรวชยิ ภเวต ॥74.29 ॥

เขาพึงสวมนยันตระที่เขียนอย่างดีที่สุดนั่นที่คอ จากนั้นกระทำปราณายามะ (prāṇāyāma)

หนึ่งพันครั้ง

ด้วยสิ่งนั้น เขาพึงเป็นผู้ชนะทุกสิ่ง

สมปुณฺณ มณฺทลํ กฤตฺวา อษฺฏปตฺรสมนฺวิตม ॥74.32b ॥

ภฺรุษตฺวจิ ศรีผลสฺย นิรฺยาไสสฺตสฺย มธฺยตะ ।

ษฺฏโกณํ วิลิเชตฺ ตสฺย ปฺราคฺเครษฺวถ ตฺริษฺวปี ॥74.33 ॥

วิลิเชตฺ ตฺริปฺรารวณฺนโธ พิชํ ตฺ เนตฺรกม 。

ทเลษฺวษฺฏาสฺ ตฺ ปุณฺรไวษณฺวิตนตฺรสงฺคตํ ॥74.34 ॥

อษฺฏา วรณาสฺตฺ วิลิเชตฺ ตถา ทวารฺษ จตฺสฺวปี 。

ษฺฏโกณेषฺวตฺตราโกณกฺรเมโณกาครฺมานสะ ॥74.35 ॥

ตทฤตฺวา ทกฺษิณฺกเร ไวษณฺวิตนตฺรมนตฺรกม 。

ชเปตฺ ตฺริภฺริทฺธิโนเรวายุตฺ สยตฺมานสะ ॥74.36 ॥

ปราณायामสहस्राणि त्रीणि कृत्वा तु ह्रषितะ ।

สนธฺยาคาเล นวมฺยํ ศีรฺเชณ ธารเยทุ พุทะ ॥74.37 ॥

ครั้นวาดมันดาละอย่างสมบูรณ์ ประกอบด้วยกลีบดอกแปดกลีบ

บนเปลือกไม้เบิร์ช ด้วยของเหลวสกัดจากผลมะตูม

พึงเขียนตรงกลาง (ของมันดาละ) เป็นรูปหกเหลี่ยม

พึงเขียนพยัญชนะของตริปุรา (Tripurā) บนมุมด้านหน้าทั้งสาม และเนตรพิชะที่ด้านล่าง

ที่กลีบทั้งแปด เขียนอักษรที่ประกอบในไวษณวีดันตระ (Vaiṣṇavītantra) อีกครั้ง

พึงเขียนแปดอักษรที่ทวารทั้งสี่ บนมุมทั้งหก เริ่มจากมุมทางด้านเหนือ ด้วยใจแน่วแน่

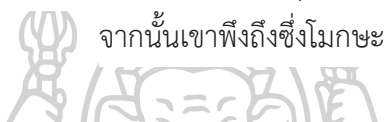
ครั้งถือแล้วด้วยมือขวา เขาผู้ควบคุมจิตใจพึงกระทำชปะด้วยมันตระในไวษณ्वีตันตระ
เป็นเวลาสามวัน
เขาผู้มีความสุข ครั้นทำปราณยามะ สามพันครั้ง ในวันใหม่เวลาสนธยา เขาพึงถือมันด้วยศีรษะ

ชยเหตุรโต'นยสมาต สัคราเม ศาสตรวาทตะ ।

น วิทฺยเต ตริภุเวเน ตสมาต กุรยาด ตู ยนตรกม ॥74.41 ॥

อนเต เทวีกุหํ ปราปย ตโต โมกษมวาทปุนยาด ॥74.42a

ตามที่คัมภีร์กล่าว ไม่มีสิ่งอื่นใดในสามโลก เป็นเหตุให้ชนะในการรบ
ดังนั้น เขาพึงกระทำยันตระ ในท้ายที่สุด ครั้นได้รับซึ่งบ้านของเทวี

จากนั้นเขาพึงถึงซึ่งโมกษะ

มหามายา ศารทาศยา กามาขยา ตริปุรา ตถา ॥74.42b ॥

มโหตสาหา ตเถเตชา มนตรานา โย คโน ภเวต ।

มณฑลํ จาษฏทลํ ตนมธเย วิลิเขต ปุณะ ॥74.43 ॥

ลิตฺติว ปูรววต ปูรวํ โปรกตํ มนตรคณํ สมม । ।

อนยทวยํ ทวารเทเศ โกะษฐะวกฺษรโต ลิเขต ॥74.44 ॥

ศุกฺลเกาไสยวสเตรษุ รสฺรวหฺนิตฺขสย ตู ।

อฺตฺตริยํ ตู ตทวสฺตรํ กฤตฺวา ชปฺยํ สฺมาจเรต ॥74.45 ॥

กลุ่มของมันตระของมหามายา เรียกว่าศารทาศยา กามาขยา ตริปุรา

มโหตสาหา (Mahotsāhā)

พึงเขียนมันทลและกลีบทั้งแปดที่ตรงกลาง
ครั้นเขียนแล้ว พร้อมด้วยกลุ่มของมันตระที่กล่าวแล้ว
พึงเขียนอีกสองที่ประตู่ และพึงเขียนอักษรที่ที่ว่าง
เขียน (มันทละนั้น) บนผ้าไหมสีขาว ด้วยน้ำที่สกัดจากหญ้าฝรั่น
ครั้นนุ่งห่มผ้านั้นเป็นท่อนบนแล้ว เขาพึงกระทำชปะ

ยนตรตา สวามินา ยนตรํ ยา ททยาติ ปติวรตา ।

ปฺไตรศฺวรยมาปโนติ ทิรฺชมาเย สา วรฺฐภเวต ॥74.59 ॥

ภรรยาผู้สวมใส่ยันตระที่ทำโดยสามี

เขาย่อมมีบุตรมาก เธอพึงเป็นภรรยาที่อายุยืน

ตานี ปรัตเยกโต พุทฺธวา โย นยเสตฺ สรวทา หฤทิ |
ลิจิตฺวา สรวยนฺตฺราณี วิภุยาทโย'ถ วา คเล ||74.61 ||

เทเวณฺโฑร ชายเต โส'ตร ปฺรภาเวณฺห ภูตเล |
ปุรวโกตานี สมฺสตานี ผลนยาบโนติ ตตฺถษณาคฺต |

ปีหิตะ สรวโลกาสฺโตรณฺนีตฺยเมว ปฺรปศฺยติ ||74.62 ||
ครั้นเขารู้แต่ละสิ่งเหล่านี้แล้ว เขาพึงวาง (นยาสะ) มั่นไว้ที่หน้าอกในกาลทุกเมื่อ
ครั้นเขียนยันตระทั้งปวงแล้ว เขาพึงสวมใส่มันที่คอ
เขาจะกลายเป็นพระอินทร์ บนแผ่นดินด้วยพลัง(แห่งยันตระ)
เขาย่อมได้รับผลแห่งสิ่งที่กล่าวมาแล้วรวมกันในชั่วขณะนั้น
เขาย่อมเห็นโลกทั้งสามที่ซ่อนเร้นเป็นนิย

เอวฺ สารถิ ยนฺตฺรวรุโคะ สมฺสฺไตรษฏาภิริยตฺ ปุรวมุกฺตฺ สหสฺรํ |
ศุเกล วสฺเตร สลิจิตฺวา สวเทเห |

ธฤตฺวา นิตฺย ปฺราปฺนยาท ไว สมฺสฺตม ||74.63 ||
ครั้นเขียนแล้วซึ่งยันตระพร้อมด้วยวรรคทั้งแปด (ของมนฺตระ) ที่ได้กล่าวก่อนหน้า 1000
ครั้ง
บนผ้าขาว และสวมใส่มันบนร่างกายของตน เขาย่อมได้รับทุกสิ่งตลอดเวลา

อสุยา ยนฺตรํ รหฺสเยน ศฺฤณฺ เวตาลโกรว |

ยตฺถกฺกตฺไววาชิลานํ กามาลลฺลเก นรสฺตตฺมะ ||75.16 ||
โอ เวตาละ โกรวะ ! จงฟังความลับเกี่ยวกับยันตระของเธอ (ตริปุโรหิต)
ครั้นกระทำแล้วเขาผู้ดีที่สุดย่อมได้รับสิ่งที่ต้องการทั้งสิ้น

ษฏฺโฆณํ มณฺทลํ กฤตฺวา ตตฺ ตฺ โกณฺตรเย ลิจेत |

มณฺตรํ ตริปุโรหิตวฺยาสฺตริวฺรณํ ตฺ ตตฺสฺตวฺระ ||75.17 ||
ครั้นวาดแล้วซึ่งมณฑลละหกลั้ว เขาก็เขียนมนฺตระของตริปุโรหิตะที่มุมทั้งสาม

และพยัญชนะสามตัวด้านล่าง

อาทยายาสตริปุรียาสตุ ตริพิชานิ ลิเชทฺหุ ।

มธยพิชตฺรยํ มธเย ลิชิตฺวา ปิฐยนฺตรเก ॥75.18॥

สรุไวสตุ มาตฤการวโรสตริธา สํเวษฺญเยทฺหุ ।

ลากฺษารไสรฺลิตฺวา ตฺ ตริโลโหโรเวษฺญเยตฺ ตตะ ॥75.19॥

ตทฺ ธารยํ มฺรุณิ สดฺตํ เตนฺ สรวชยิ ภาเวตฺ ।

รูปฺวาน พฺลวาน วาควํ ฌนฺรตฺนยฺตะ สทา ॥75.20॥

ทริชฺมาเย กามโกคิ จ สุปรชะ ส จ ชายเต । 75.21a

เขาพึงเขียนพีชะของอาทยา (ādyā) ตริปุรา (Tripurā) ด้านล่าง

มัธยพิชทั้งสามที่ตรงกลางของปิฐยันตระ (pīṭhayantra)

พึงล้อมรอบด้วยพยัญชนะมาตฤกาทั้งหมดสามครั้ง

ครั้นเขียนแล้วด้วยครั้ง เขาพึงล้อมด้วยตรีโลหะ (โลหะทั้งสาม ได้แก่ ทอง เงิน ทองแดง)

สวมใส่มันไว้ที่ศีรษะอยู่เนื่อง ๆ เขาพึงเป็นผู้ชนะทุกสิ่ง

เป็นผู้มีรูปงาม มีกำลัง มีคำพูดที่ดี มีทรัพย์และรัตนะ เสมอ

เขาย่อมเป็นผู้มีอายุยืน มีโภคทรัพย์ที่ปรารถนา และกลายเป็นผู้มีบุตรมาก

มธเย พิชฺ ลิชิตฺวํ มฺรุณิ จาธสฺตธาปรม ॥75.21b॥

อาทยายาสตริปุรียาสตุ ไกรวียาสตทวเท ทิ ।

อิมานิ ษฏกฺมนฺตรานิ กรมาทฺ เวตาลไกรว ॥75.22॥

ครั้นเขียนพีชะของอาทยา ตริปุราและไกรวี พิชะหนึ่งตรงกลาง ที่ด้านบน และที่ด้านล่าง

โอ เวตาล ไกรว เหล่านี้คือลำดับของหกมนตร์

ปุรววตฺ สลฺลิตฺวํ สํเวษฺญายถ ตริโลหโกะ ।

วาเม พาหา ทภฺชิเณ จ หฤทิ กณฺฐเ กเร ตธา ॥75.23॥

มฺรุณิ ธารฺยาณิ กรฺมตะ ผลเมตจจ ตทฺภวมิ ।

สมฺปตฺเสภาคฺยสฺสฺตมฺภ วสฺสิกรณโมหนม ॥75.24॥

กวิตวมถ สรวตฺร ภาเวตฺนฺน สํศยะ ॥75.25a

มนตร์หนึ่งพึงเขียนดังที่กล่าวก่อนหน้า ล้อมกรอบด้วยโลหะทั้งสาม
 พึงสวมใส่ที่แขนซ้าย แขนขวา หน้าอก คอ มือ และศีรษะ ตามลำดับ
 ผลจากมันคือ สมบัติ ความเป็นมงคล ทำให้เป็นอัมพาท เป็นเสน่ห์ยาแฝด ทำให้ลุ่มหลง
 ทำให้เป็นกวี ในที่พึงปวง อย่างไม่ต้องสงสัย

ตตสตุ ทกฺษิณฺณ พาทฺหา ธารยํ ยนฺโตรตฺตมํ พุโธะ ।

ตโต ทฺวาทศสิทฺธิธะ สฺยาทธรฺตาเจนนฺตริตฺติตฺติลิม ॥76.48 ॥

จากนั้น ผู้ฉลาดพึงสวมใส่ยันตร์ที่ดีที่สุดในที่แขนขวา
 จากนั้น เขาจะกลายเป็นทวาทศสิทธิ (พลังเหนือธรรมชาติ12ชนิด) ถ้าเขาเว้นจากการบริโภคะขาม

สุขสมปตฺกัรํ มนฺตรํ ยนฺตรตฺนตฺรสมนฺวิตม ।

ยจฺโชรฺตํ ตฺริทศาคะ สฺรวะ นิตฺยํ วาณณฺติ จามฤตม ॥76.69 ॥

มนตร์ประกอบด้วยยันตร์และตันตระ กระทำซึ่งความสุข และสมบัติ
 เทพทั้งหลายปรารถนาที่จะฟังมัน และเป็นเหมือนน้ำอมฤต

จากโคลงที่ยกมาประกอบ แสดงให้เห็นว่ากาลิกาปุราณะได้มีการกล่าวถึงการสร้างยันตร์ซึ่งเป็นวัตถุที่นิยมในประเพณีตันตระ โดยมีลักษณะเป็นแผนภาพทางเรขาคณิตที่ใช้สวมใส่เป็นเครื่องรางเพื่อบรรลุถึงวัตถุประสงค์บางประการ

บทที่ 5

มนตร์

คำว่า มนตร์ หรือ มนตร์ ปรากฏตั้งแต่ก่อนยุคประวัติศาสตร์ของสังคมอินโด-อิหร่าน แนวคิดของมนตร์เป็นความลึกลับของเสียงและคำพูดซึ่งเป็นการกระทำโดยควบคุมการใช้พลังงานในการแปลงเสียงเป็นคำออกมา พร้อมกับแสดงออกถึงทัศนคติของผู้พูดและประกอบด้วยความคิดสร้างสรรค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมันถูกผู้รวมกันเป็นสูตร เป็นกลุ่มคำที่มีเสียง จังหวะและการเรียงลำดับ มนตร์ คือ อุปกรณ์ทางวาจาที่ถูกแปลงออกมาเพื่อวัตถุประสงค์บางอย่าง เช่น การสรรเสริญเทพเจ้า หรือมนัยทางคาถาอาคม หรืออาจกล่าวว่ามนตร์เป็นศาสตร์และศิลป์ในการใช้เสียง การสั่นสะเทือน จังหวะ ลมหายใจ เสียงดนตรีและคำพูดในการก่อกำเนิดประสิทธิผลทั้งในด้านอันตรายและด้านที่อำนวยการประโยชน์ มนตร์ประกอบด้วยอักษรเฉพาะที่ร้อยเรียงตามลำดับที่เจาะจง แต่ละอักษรแสดงถึงสัญลักษณ์บางอย่างเพื่อสร้างเสริมวัตถุประสงค์ที่แตกต่างออกไป โดยต้องออกเสียงอย่างถูกต้องตามจังหวะและวรรณะ

มนตร์มีบทบาทสำคัญอย่างมากในชีวิตทางศาสนาและแนวคิดของชาวอารยัน จนกระทั่งถึงยุคปัจจุบันโดยเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับพิธีกรรมในสังคมชาวฮินดูและเป็นสิ่งจำเป็นในพิธีกรรมที่เกี่ยวกับชีวิตของชาวฮินดู

คำว่ามนตร์ หากตัดสินจากการใช้งานที่พบในคัมภีร์ยุคเก่า อาจถูกนิยามได้ว่า “คำพูดที่เชื่อว่าเป็นของอภิมนุษย์ซึ่งได้รับมา และถูกกล่าวโดยฤषี กวี ผู้ท่องจำ เพื่อที่จะปลุกพลังอันศักดิ์สิทธิ์ โดยเฉพาะเป็นวิถีทางแห่งการสร้าง การถ่ายทอด การทำสมาธิจดจ่อ การระลึกรู้ซึ่งความตั้งใจและความคิด และเพื่อการวินิจฉัยตัวตนของตนเข้ากับสาระสำคัญของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ปรากฏในมนตร์

ศัพทมูลวิทยาของศัพท์มนตร์

ในอุลลาสะ (ullāsa) ที่ 17 และอุลลาสะสุดท้ายของ กุลัณวตันตระ (Kularnavatānta) ได้กล่าวถึงที่มาของศัพท์ที่สำคัญทางตันตรศาสตร์ (tantraśāstra) หลายคำ โดยให้ที่มาศัพท์ “มนตร์” ประกอบด้วยคำว่า “ม” จาก “มนน” แปลว่าการตั้งสมาธิถึงเทพที่ส่องสว่างผู้เป็นรูปแบบของความจริง และ ธาตุ “ตร” หรือ “ไตร” แปลว่าคุ้มครองรักษา เช่น รักษาจากความกลัวทั้งปวง ดังนั้นมนตร์โดยรวมแปลว่าบางสิ่งที่รักษาเพื่อความหลุดพ้นจากปรากฏการณ์แห่งโลก แม้จะเป็นศัพทมูลวิทยาที่ไม่น่าเชื่อถือนักแต่ก็มีความเป็นเหตุเป็นผล

พจนานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้คำจำกัดความเกี่ยวกับ ‘มนตร์’ ไว้ว่า น. คำศักดิ์สิทธิ์, คำสำหรับสวดเพื่อเป็นสิริมงคล เช่น สวดมนต์, คำเสกเป่าที่ถือว่าศักดิ์สิทธิ์ เช่น ร่ายมนตร์ เวทมนตร์

จาก A Concise Encyclopedia of Hinduism โดย Klaus K. Klostermaier ได้ให้ความหมายของ “มนตร์” ดังนี้

1. หมายถึงกลอนสวดในพระเวท คัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์ ถ้ามั่นลงคณะฉันท์และถูกท่องเสียงดังเรียกว่า ถก (ṛk) ถ้าเป็นร้อยแก้วและถูกท่องด้วยเสียงต่ำ เรียกยชุส (yajus) ถ้าตั้งใจให้เป็นกลอนสวดเรียกว่า สามัน
2. แปลว่าสังหิตาแห่งพระเวท
3. คาถา อาคม เวทมนตร์ สูตรหรือคำพูดที่มีพลัง ส่วนหนึ่งของพิธีศึกษาเพื่อเข้าสู่ลัทธิ ประกอบด้วยการถ่ายทอดมนตร์จากครูสู่ลูกศิษย์ โดยมีเป้าหมายเพื่อนำทางภายในส่วนบุคคลไม่สามารถแพร่พรายให้บุคคลอื่นได้

จาก Encyclopedia of Religion and Ethics vol.III ภายใต้การเป็นบรรณาธิการของ James Hastings (1915) กล่าวว่ามนตร์คือ คาถาอาคมที่กล่าวออกมาเป็นคำพูด ในยุคพระเวทมันหมายถึงกลอนสวดและบทสวดที่ถูกกล่าวต่อพระเจ้า ในเวลาต่อมามนตร์ได้เริ่มมีความหมายเกี่ยวกับเวทมนตร์ หรือพัฒนาการอาจเป็นในทางตรงข้ามคือจากเวทมนตร์คาถาพัฒนาไปสู่การเป็นบทสวด การใช้คำว่ามนตร์หรือมนตร์ในยุคหลังมีพลังมาก ดังคำกล่าวที่ว่า “จักรวาลอยู่ภายใต้พลังของเทพทั้งหลาย เทพทั้งหลายอยู่ภายใต้พลังของมนตร์ทั้งหลาย มนตร์ทั้งหลายอยู่ภายใต้พลังของพราหมณ์ทั้งหลาย ดังนั้นพราหมณ์ทั้งหลายคือเทพทั้งหลายของเรา”

โดยรวมมนตร์หรือมนตร์อาจเป็นคำ วลีที่มีความหมาย คาถาอาคม แบบแผนของเสียง ชื่อของเทพเจ้า และตัวเทพเจ้าเอง มนตร์อาจเป็นเครื่องมือที่จะปลุกเรียก ทำให้สงบ ทำให้ตื่นเต้น ขับไล่ มุ่งความสนใจ ยืนข้อเสนอ สำแดงบางสิ่ง หรือทำให้บริสุทธิ์ บ้างกล่าวว่าศัพท์ (เสียง) เกิดจากพรหมัน ดังนั้นมนตร์เป็นการสำแดงตนของความระลึก (consciousness) ในแง่นี้มนตร์จึงไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือเท่านั้น หากแต่เป็นการสำแดงตนของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในฐานะกายภาพแห่งเสียง โดยทั่วไป มนตร์ ถูกปฏิบัติใน 3 วิธี

1. วาจิ ก ชปะ (vācika japa) การท่องเสียงดัง
2. อุปางสุ ชปะ (upaṁsu japa) การท่องเสียงเบา
3. มานสะ ชปะ (mānasa japa) การท่องในใจ

พืชมันตระ (Bījamaṇtra)

พืชะ (bīja) หรือ วีชะ (vīja) หมายถึงเมล็ดพันธุ์ พืชมันตระเป็นมันตระชนิดที่สั้นที่สุด มักประกอบด้วยพยางค์เดียว สิ่งที่สูงกว่าพืชมันตระนั้นอยู่ในหมวดเสียงบริสุทธิ์หรือเสียงชั้นปฐมที่ไม่ใช่แม้ตัวอักษรของเทวนาครี เพราะอักษรแต่ละตัวมีลักษณะเป็นพยางค์หรือหน่วยเสียงทั้งสิ้น พืชมันตระไม่ได้อยู่ในชั้น “คำ” มันมีเสียงสั้นสะเทือนแต่ไม่มีความหมายหรือเป็นส่วนหนึ่งของภาษา อย่างไรก็ตามไม่ได้หมายความว่ามันจะไม่มีความหมายโดยสิ้นเชิง เช่นเดียวกับวัฒนธรรมอื่น อินดูได้กำหนดขอบเขตของความหมายเฉพาะให้กับหน่วยเสียงของอักษร ความหมายนี้แตกต่างกันออกไปในแต่ละประเพณี ดังจะให้เห็นในตัวอย่างต่อไปว่าแม้ในแหล่งข้อมูลทางคัมภีร์เดียวกัน อักษรตัวหนึ่งสามารถมีความหมายได้หลากหลาย นอกจากนี้พืชมันตระเดียวกัน ยังมีคำอธิบายความหมายของแต่ละอักษรที่แตกต่างกันในตันตระต่างฉบับอีกด้วย ตัวอย่างเช่น อ้างถึง กัลปद्रุมะ (Kalpadruma) อักษร “กริ” (Kṛīm) สำแดงเทพกาลี มันประกอบด้วยอักษร ก หมายถึง จิตกลา (citkalā - pure consciousness) และชญาณ (jñāna) ความรู้อันศักดิ์สิทธิ์ และอักษร ร คืออักษรไฟที่อุทิศแด่ อัคนิวหนิ (Agnivahani) สระอิหมายถึง มหามายารตี (Ratī) ซึ่งเป็นชายาของกามเทพ และนาทพินทุ หมายถึงการจดจ่อกับการสั้นสะเทือน แต่การตีความเป็นแบบนี้พบใน วรทาดันตระ (Varadātantra) โดยอักษร ก หมายถึงกาลี อักษร ร หมายถึงพรหมา (Brahmā) สระอิ หมายถึง และนาท (การสั้นสะเทือน) หมายถึงบ่อเกิดแห่งจักรวาล และพินทุ คือเครื่องกำจัดความโศกเศร้าจากโศกทนต์ันตระ (Todaḍatantra) อักษร ก มอบซึ่ง ธรรมะ (กฎธรรมชาติ ความจริง หน้าที่) อักษร ร มอบซึ่งกาม (ความรัก) สระอิ มอบซึ่งอรรถ (ความมั่งคั่ง) และ ม มอบซึ่งโมกษะ (ความหลุดพ้น)

จาก A Concise Encyclopedia of Hinduism ของ Klaus K. Klostermaier พืชมันตระ (เมล็ดพันธุ์แห่งมันตระ) หมายถึง พยางค์เดียวที่เชื่อว่าเป็นส่วนประกอบทางเสียงที่เทียบเท่าพลังงานศักดิ์สิทธิ์ มันถูกใช้เฉพาะอย่างยิ่งโดยตันตริกะ (ผู้ปฏิบัติตันตระ) และจาก Encyclopedia of Religion and Ethics vol.III พืช คือ อักษรหรือพยางค์ลึกลับที่ก่อรูปเป็นสระแห่งมันตระและธารณี

จากหลักฐานรายการพืชมันตระ พืชมันตระที่เก่าแก่ที่สุดปรากฏในสมัยพระเวท ในรายการมีปรากฏตั้งแต่แบบแผนของเสียงซึ่งเป็นนามธรรมซึ่งมักเกี่ยวข้องกับเทพที่มีความสำคัญ ไปจนถึงมันตระที่มีความเรียบง่ายโดยสร้างขึ้นจากการเน้นเสียงอักษรแรกของพระนามเทพเจ้า ต่อจากนี้เป็นรายการโดยย่อของพืชมันตระที่เป็นที่รู้จัก เสียงสุดท้ายของแต่ละพืชมันตระเป็นเสียงนาทพินทุ ถอดเป็นภาษาไทยโดย อนุสวาร (°) เป็นเสียงสั้นสะเทือนที่สามารถเปล่งออกมาเป็นเสียง ง เสียงชั้นจุมกตาเพื่อกระตุ้นตาที่สาม ต่อไปนี้เป็นรายการพืชมันตระ โดยการวิเคราะห์อักษรเป็นไปตาม วรทาดันตระ ยกเว้นกล่าวไว้เป็นอย่างอื่น

- อ (aṁ) ใช้ในการบูชาวงโคจรของดวงอาทิตย์ และ กลา (kalā - phases) ทั้ง 12
- ไอ (aiṁ) ไอ คือ สรัสวตี เทพีแห่งวรรณคดีและศิลปะ พินทุช่วยขับไล่ความเศร้าโศก พืชนี้เป็นการวิงวอนต่อพระนางสรัสวตี และเป็นที่รู้จักในนามคุรุพืช (Gurubīja) ในบางครั้งเรียกว่าโยนิพืช (Yonibīja) ใช้เพื่อปลูกกระตุนและบูชาอวัยวะเพศหญิง
- ภ หรือ ยี พืชของวิทยาศาสตร์ (Vijayāśakti) เป็นเทวีสีแดงที่น่ากลัว มีพาหนะเป็นนกฮูก ถือกุศกรและ(bhaṁ,yaṁ) ธนู บวงสรวงด้วยปลา เนื้อสัตว์ และเมรัย
- พรุ (bruṁ) พืชของพฤษภฤต เทพแห่งเหล่าพราหมณ์ เป็นคุรุแห่งเทพทั้งหลาย
- ทุ (duṁ) เป็นพืชแห่งทศรา เทวีผู้มีรูปลักษณ์น่ากลัว มีพาหนะเป็นสิงโตหรือเสือ เป็นผู้กำจัดปีศาจทั้ง
- ปวง อักษร ท คือ ทศรา สระ อุ คือ การปกป้องรักษา นาท คือ พระแม่แห่งจักรวาล พินทุ คือ การกระทำ
- ค (gaṁ) อักษร ค คือ คณศ พินทุ คือ การขับไล่ความโศกเศร้า
- เคลำ (glauṁ) อักษร ค คือ คณศ อักษร ล คือ ที่ซึ่งแพร่หลาย สระเอาคือเตชะ (ไฟ) พินทุ คือ การขับไล่ความโศกเศร้า
- ห (haṁ) พืชแห่งพระศิวะ และพืชขององค์ประกอบของวิญญาณ (อากาศ) รวมทั้งเป็นพืชของอปราจิตาตคติ (Aprāśakti) ผู้มีผิวดำ สวมใส่เสื้อผ้าดำ มีพาหนะเป็นรถม้า และคำรามเสียงดัง
- เหำ (hauṁ) อักษร ห คือศิวะ สระเอาคือ สทาศิวะ (Sadāśiva) พินทุคือการขับไล่ความโศกเศร้า

หิ[◌] (hiṁ) AV 9.6.45-48 เรียกว่าเป็นเสียงแห่งรุ่งอรุณหรือพระอาทิตย์ขึ้น เสียงแห่งเมฆที่กำลังก่อรูป เป็นเสียงที่กล่าวเมื่อต้อนรับแขก ใน AV 9.10.6 กล่าวว่า เป็นเสียงของโคที่กำลังก้ม ตัวลงไปหาลูกโค ใน AV 11.7.5 หิ[◌] คือเศษซากที่เหลือของการบูชาัญญ

หริ[◌] (hrīm) พืชแห่งมหามายา อักษร ห คือคิเว อักษร ร คือประกฤติ สระอิ คือ มหามายา นาทคือพระ

แม่แห่งจักรวาล พินทุ ขัปลัความเศร้าโศก อักษร ห (วโยม - Vayoma) คือการสำแดงตน (manifestation) อักษร ร (วหนิ - Vahani) คือการมีส่วนร่วม สระอิ คือ การบำรุงรักษา โลก ในเทวีคิตา (Devīgītā) มหาเทวีกล่าวว่า “อักษร ห คือ ร่างกายทั้งมวล อักษร ร คือ ร่างกายละเอียด สระอิคือมูลเหตุของร่างกาย ฉะนั้นคือหริ[◌] คือตुरียะ (Turīya)” หริ[◌] ยังถูก เรียกว่ามายาพืช หรือ มูพืชในเทวีภาควตะ (10.13) เสียงหริ[◌] คือเสียงหึ่งของผึ้งสีดำหรือ แตนซึ่งถูกตกแต่งเป็นเครื่องแต่งกายของเทวี , ในเทวีภาควตะ 11.1 มันเป็นพืชของกุนทลี นิ คักติ ส่วนในลักษมีตันตระ 44.6-8 เป็นพืชของตาริกา พืชนี้อาจเป็นพืชที่เป็นที่นิยมมากที่สุดในการบูชาศักติ

หเสา (hsau) พืชของมหาเปรต ได้แก่ ตั่งนึ่งของเทวีประกอบด้วย สทาคิเว (Sadāśiva) อีสานะ (Īśāna) รุทธะ วิษณุ พรหมา

หุ[◌] (hūṁ) เป็นหนึ่งในพืชมนตร์ที่เก่าแก่ที่สุด มีวรรณกรรมมากมายที่เขียนถึงมนตร์นี้ อักษร ห คือ คิเว สระอุคือ ไกรวะ (คิเวในรูปลักษณะที่น่ากลัว) นาทะคือ ประ (สูงสุด) พินทุขัปลัความ โศกเศร้า หุ[◌] ยังถูกเรียกว่าแ่งมมที่เป็นเหตุ และ ที่ซึ่งทำให้ตื่นซึ่งเสียง (รูปหนึ่งของศกติ) พืชที่เป็นเกราะกำบัง การ สั่นสะเทือนของเสียงต่ำของมนใช้ในการปลุกกระตุ้นกุนทลีนิ คักติในทางเวทมนตร์ ในบางครั้งมันถูกใช้เป็นเหตุแห่งความตาย วิศวสารตันตระ (Viśvasāratānta) กล่าวว่า เขาผู้กระทำชปะด้วยมนตร์ หุ[◌] นั้นนำ สรรเสริญกว่าเทวะหรือ อสุระ หุ[◌] ยังเป็นพืชมนตร์ ส่วนตัวของฉินนมัสตา (Chinnamastā) เทวีแห่งปัญญาผู้ตัด ศีระะตนเอง นอกจากนี้ หุ[◌] ยังเป็น

เสียงแห่งความสะพรั่งกลัวที่รายล้อมกาลิเมื่อเธอทำลาย ปีศาจในสนามรบ
นอกจากนี้ยังเป็นพีชะแห่งตุรียะ

ซุ หรือ ยั พีชะของชยาศกติ (jḡāśakti) ผู้มีผิวขาว ถือกระบองและโล่ อยู่บนศพนหรือผี
(jaṁ,yaṁ)

กุลหรี° พีชมนัตระแห่งไกรวิเทวีผู้นำกลัว (klhrīm̐)

กลี° (klīm̐) โดยปกติอักษร ก หมายถึง กามเทพ บางครั้งอักษร ก หมายถึงกฤษณะ
อักษร ล หมายถึง พระอินทร์ สระอิหมายถึงความพึงพอใจ อ ให้ความสุข
และความเศร้า ใช้ร่วมกับ ฌฏ เพื่อชำระเชื้อให้บริสุทธิ์ในไกรวิจักระ
(Bhairavīcakra) นอกจากนี้ยังเป็นพีชมนัตระของกาลิ

กริ° (krīm̐) พีชมนัตระดั้งเดิมของกาลิ เรียกว่า อาทยาพีชะ (Adyābīja - เมล็ดพันธุ์ชั้น
ประถม)

กษั (kṣaṁ) พีชะแห่งตุมพुरु (Tumburu)

กษเรรำ อักษร กษ หมายถึง นรสิงห์ อักษร ร คือพรหมา สระเอา คือ ฟันที่ซี่ขึ้น
ด้านบน

(kṣrauṁ) ฟินทุขัปไล่ซึ่งความโศกเศร้า ใช้ในการบูชานรสิงห์ ในวิชาศีขตันตระ
(Vīnāśīkhatantra) พีชะปรากฏในรูป กษโร (kṣroṁ) หรือ กษมโร
(kṣmroṁ)ใช้ในปรณายามะระหว่างการสร้างภาพ (visualisation) ของ
ร่างกายและบาปที่กำลังถูกเผาไหม้

ลั (laṁ) พีชมนัตระแห่งธาตุของโลก และพระอินทร์

โอม (om̐) เป็นมูลมนัตระที่สมบูรณ์แบบ เป็นเสียงแห่งการสร้างสรรค์ทั้งมวล ร่างของ
พรหมัน ความระลึกรู้ทั้งหลาย ประกอบด้วยอักษร อะ อุ มะ ที่กล่าวว่า
เป็นตัวแทนแห่งตรีมูรติ (พรหมผู้สร้าง วิษณุผู้รักษา ศิวะหรืออุระผู้ทำลาย) โอม

ในฐานะประณวะ (praṇava) ปรากฏในงานเขียนครั้งแรกใน ไตตติรียสังหิตา (Taittirīya saṁhitā) แห่งยชุรเวทดำ (Kṛṣṇayajurveda) เป็นมนตร์ที่ยิ่งใหญ่แห่งอุปนิษัท และถูกสรรเสริญโดยคัมภีร์และประเพณีต่าง ๆ อย่างนับไม่ถ้วน เช่น

เสียงนี้ (โอม) เป็นพยางค์แห่งความอมตะ ความไม่กลัว เมื่อเสด็จมาสู่ที่นี่แล้ว เทพทั้งหลายกลายเป็นอมตะ ปราศจากความกลัว เขาผู้ซึ่งรู้จักมันย่อมสรรเสริญพยางค์นี้ในเสียงแห่งอมตะและปราศจากความกลัว และเมื่อเข้าไปสู่มัน เขาย่อมกลายเป็นอมตะเช่นเดียวกับเทพที่กลายเป็นอมตะ (CHH 1.4.4-5) เช่นเดียวกับใบไม้ที่ถูกรวมไว้ด้วยกันโดยก้าน คำพูดทั้งหลายถูกรวมไว้ด้วยกันโดยโอม (CHH 2.23.3)

กฐอูปนิษัท (Kaṭha upaniṣad) (1.2.15) กล่าวว่า คำว่า โอม เป็นสาระของ พระเวททั้งมวล โอมเป็นพรหมันเป็นผู้คำจุนสรรพสิ่ง เป็นสิ่งสูงสุดและเป็นผู้เติม เต็มความปรารถนา มาณทุกยอุปนิษัท (Māṇḍūkya upaniṣad) คัมภีร์ที่มีเพียง 12 โศลก อุทิศเนื้อหาทั้งหมดให้แก่ความหมายของโอม โดยอ้างว่า โอมเป็นทุกสิ่ง โอมคืออดีต ปัจจุบันและอนาคต อยู่เหนือกาลเวลา โอม คือพรหมัน และปรากฏ ใน 4 หมวดหมู่ได้แก่ 4 สภาวะการระลึกรู้ ได้แก่ สภาวะตื่น เมื่อจิตจดจ่ออยู่กับปรากฏการณ์ภายนอก สภาวะฝันเมื่อจิตจดจ่ออยู่กับปรากฏการณ์ภายใน สภาวะ หลับลึกโดยไม่ฝัน ซึ่งเป็นความสุขบริสุทธิ์และสภาวะตริยซึ่งบรรยายได้ว่า ไม่รับรู้วัตถุภายใน ไม่รับรู้วัตถุภายนอก ไม่ใช่สิ่งที่รับรู้ทั้งวัตถุภายในและวัตถุ ภายใน ไม่ใช่สิ่งที่รับรู้ความรู้ความเข้าใจ (cognitive) และไม่ใช่สิ่งที่ไม่รับรู้ความรู้ ความเข้าใจ (non-cognitive) เป็นสิ่งที่มองไม่เห็น ไม่สามารถถูกกล่าวถึงได้ ไม่ สามารถเข้าใจได้ ไม่มีสัญลักษณ์โดดเด่น ไม่สามารถคิดถึงได้ ไม่สามารถเรียกชื่อ ได้ โอมเป็นสาระของความรู้เกี่ยวกับอัตตา เป็นความสงบ เป็นสิ่งอ่อนโยน เป็น อไวตะ (advaita) เป็นตัวตน (self) นี่คือธรรมชาติของพยางค์โอม ในสภาวะ ตื่น คือพยางค์ อา สภาวะฝันคือพยางค์ อุ สภาวะหลับลึกคือพยางค์ ม ตริย ประกอบด้วยพยางค์ทั้งสามและอยู่เหนือพยางค์ทั้งปวง

ในวรรณกรรมต้นตระกูล โอม มักถูกเรียกว่า ตาราพีชะ (tārābīja) เนื่องจากมัน ปกป้องรักษาผู้บูชาและเป็นเครื่องช่วยในการข้ามมหาสมุทรแห่งมายา แม้เป็นมนตร์แห่งพรหมันผู้เป็นปรมาตมัน แต่สตรีและศุภรไม่ได้รับอนุญาตให้ใช้มนตร์นี้

- ฦ เป็นพืษะที่เป็นอาวุธ อาจเรียกว่่าอัศตรพืษะ (astrabīja) หรือมันตระที่ดุร้าย มีเสียงระเบิด และรุนแรง มักถูกใช้ในการขับไล่สิ่งชั่วร้าย ขับไล่ปีศาจ ทำลายความคิดอัปมงคล มันถูกเปล่งด้วยเสียงอันดังพร้อมกับการปรบมือและ กระพือสั่นเท้า มีผลขับไล่ในสี่หรือแปดทิศทาง มันยังถูกใช้ในทางขับไล่ปีศาจ ในตนและชำระตนให้บริสุทธิ์
- รี เป็นพืษะแห่งไฟ เกี่ยวว่อกับอัคนีและบางครั้งเกี่ยวว่อกับพระราม
- เสาท พืษะทั่วไปสำหรับศักติ เป็นที่นิยมมากในไศวะแห่งแคชเมียร์ ถูกกล่าวถึง อย่างละเอียด โดย อภินวคุปตะ (Abhinavagupta) ซึ่งเรียกมันว่ามันตระที่ เป็นหัวใจ อักษร ส คือ ศักติในฐานะไกรวี เสียง ห คือไกรวะ และระหว่างทั้ง สองคือเสียง เอา เป็นสาระแห่งสระทั้ง 16 จากความเห็นของอภินวคุปตะ ออกเสียงว่า สะ-เอา-อาา
- ศรี° เป็นกมลาลพืษะ (Kamalābīja) หรือลักษมีพืษะ (Lakṣmībīja) เป็นมันตระที่ หล่อเลี้ยงโลก และประทานความมั่งคั่ง อักษร ศ คือมหาลักษมี (Mahālakṣmī) อักษร ร คือความมั่งคั่ง สระอี คือ ความพึงพอใจ นาทคืออี ศวระ (Īśvara) พินทุขับไล่ความเศร้าโศก
- สตรี° วรุพืษะ (Vadhūbīja - พืษะเจ้าสาว) แห่งตารา (Tārā) เป็นอีกพืษะทั่วไป ของศักติ อักษร ส เป็นการปลดปล่อยจากความยากลำบาก อักษร ต คือผู้ กอบกู้ อักษร ร คือ การหลุดพ้น สระอี คือมหายา นาทคือพระแม่แห่ง จักรวาล พินทุขับไล่ความเศร้าโศก
- ตรี ° เป็นรูปแบบเก่าของตาราลพืษะ (Tārābīja)
- อุ ใช้ในการบูชาวงโคจรของพระจันทร์และ 16 กลาของมัน
- ว เป็นพืษะแห่งวรุณ เกี่ยวว่อกับสสารของน้ำและความลึกของมัน

ยี่ พืชแห่งวายุ เทพแห่งลมและพืชแห่งวาทะ (vāta) เทพสมัยพระเวท
เกี่ยวกับพายุ

มนตร์ในกาลิกาปุราณะ

ตัวอย่าง พืชมนตร์ ใน กาลิกาปุราณะ ได้แก่

มหาเทวสุโยธวุมฺหิ พืชเมตต ปฐกิริตติม ।

โธ อการากษรพิชฺ จ ยการะ ศกฺติรุจฺยเต ॥52.15 ॥

พืชโอม ถูกประกาศว่าเป็นศิระษะด้านบนของมหาเทวะ ส่วนอักษร ย หมายถึงศักดิ์

สพิชฺ กฺลิตฺ มนฺตรํ กฺลปํ จ ศฺฤณฺ ไกรว । 52.16a

พืชมนตร์ได้ถูกกล่าว โธ ไกรวะ จงฟังขั้นตอน (ต่อไปนี่)

อุตฺตราภิมฺโข ภูตฺวา สฺถณฺทิลํ มารฺชเยตฺ ตตะ ।

กเรณานเนน มนฺเตรณ ญํ สหะ กุชิตฺยา อิติ สวยม ॥52.18 ॥

เมื่อนั่งหันหน้าทางทิศเหนือแล้ว เขาพึงทำความสะอาดบริเวณพื้น

ด้วยมือของเขาพร้อมกับท่องมนตร์ “ญํ สหะ กุชิตฺยา”

โธ หรีํ ส อิติ มนฺเตรณ อาศาศฺปุณฺเณน จ ।

โตโยรภฺยฺกุชเยตฺ สฺถณํ ภูตฺวานามปฺสารถ ॥52.19 ॥

เพื่อที่จะขับไล่ภูต (จากสถานที่นั้น) ผู้บูชาพึงพรมน้ำบนสถานที่นั้นพลางกล่าวมนตร์

“โอม หรีํ สะ” ซึ่งปกคลุมทุกทิศ

โอม หรีํ ศฺรีํ ส อิติ มนฺเตรณ มณฺทลํ ปุชเยตฺ ตตะ ॥52.24b ॥

เขาพึงบูชามณฑลด้วยมนตร์ “โอม หรีํ ศฺรีํ สะ”

ตโต ลมิติ มนฺเตรณ อรฺชปาตฺรสฺย มณฺทลม ।

จตุษฺโกณํ วิธายาศฺ ทฺวารปทฺมวिवฺรชิตม ॥53.1 ॥

หลังจากนั้น พร้อมกับทอมนันตระ “ลั” เขาพึงวาดมันทละบนพื้นสำหรับวางอรรฆปาตระ
(arghapātra - ภาชนะ) สำหรับใส่น้ำดื่มต้อนรับแขก) รูปร่างสี่เหลี่ยมจัตุรัส
โดยไม่มีประตูและดอกบัว

โอม หรี° ศรีมิติมนเตรณ อรรฆปาตรํ ตู มณฑเล ।

วินยเสตุ ปรมํ ตตฺร ปุชยิตฺวา สมิตฺยติ ॥53.2 ॥

ด้วยการทอมนันตระ “โอม หรี° ศรี” อรรฆปาตระพึงวางบนมันทละก่อน
ครั้นบูชาแล้ว ย่อมปรารณนาถึงเชื้อไฟ

โอม หรี เหรามิติมนเตรณ คนธปุชเป ตถา ชลม ।

อรรฆปาเตร กุชเปตฺ ตตฺร มณฑลํ วินยเสตุ ตตะ ॥53.3 ॥

ด้วยการทอมนันตระ “โอม หรี° เหรา” เขาพึงโยนผงจันทน์และดอกไม้และน้ำสู่อรรฆปาตระ

จากนั้นวางมันบนมันทละที่วาดไว้
ตโต หรีมิติ มนเตรณ อาสนํ ปุชเยตฺ สวณํ ।

ตตะ เกษามิติมนเตรณ อาตมานํ ปุชเยท พุระ ॥53.5 ॥

คนธะ ปุชโปะ ศิโรเทเส ตตะ ปุชาํ สมาจเรต ।

โอม หรี° ส อิติ มนเตรณ ปุชปํ หสฺตตลสฺสิตม ॥53.6 ॥

สมฤชย สวหฺสฺเตน ฆฺรธาตฺวา วามกฺเรน ตู ।

ไอศานยํ นิกุชเปเตตฺต ปุรฺวมนเตรณ โกวิทะ ॥53.7 ॥

จากนั้น ด้วยมนันตระ “หรี°” เขาพึงบูชาอาสนะ

จากนั้นด้วยมนันตระ “เกษา” ผู้ฉลาดพึงบูชาตนเอง

ด้วยเครื่องหอม ดอกไม้ที่ศีรษะของตน จากนั้นเขาพึงประกอบพิธีบูชา

ด้วยมนันตระ “โอม หรี° สะ” เขาผู้ฉลาด ครั้นบัดขยี้ดอกไม้ที่วางระหว่างฝ่ามือทั้งสอง
ดมแล้วด้วยมือซ้าย

เขาพึงโยนดอกไม้ไปในทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือด้วยมนันตระข้างต้น

โอม หูํ ผจิตฺติ มนเตรณ ภิตฺตฺวา รณฺธํ ตู มสฺตเก ॥53.15b ॥

ศพฺเทน สหิตํ ชีวมากาเส สฺถาปเยตฺ ตตะ ॥53.16a ॥

ครั้นได้ทำให้แตกซึ่งกระโหลกเป็นรูด้วยมนันตระ “โอม หูํ ผณ”

จากนั้นเขาพึงวางชีวะที่อากาศพร้อมด้วยเสียง

ตตสตุ เทวีพีเชน อณู ชามพุนทาฤติมิ ||53.18 ||

ตตราสาทย ทวิธา ฤรยาต อุม หรี° ศรีมิติ มนตรกะ ||53.19a

จากนั้น ครั้นวางอณูที่มีรูปเป็นทองชมพูด้วยเทวีพีชะ
ได้กระทำแล้วให้เป็นสองส่วนด้วยมนตระ “อุม หรี° ศรี°”

อิฤศีมมพิกา ฤยาตวา นมะ ผติติ มสฺตเก |

สวกิเย ปฺรณม ทฺยาต สา’หเมว วิจฺนตย จ ||53.35 ||

ครั้นทำสมาธิถึงอัมพิกาแล้ว เขาพึงกล่าว “นมะ ผฏ” ที่ศีรษะของตนก่อน

และคิดว่า ‘พระนางก็คือฉันนั้นแล’

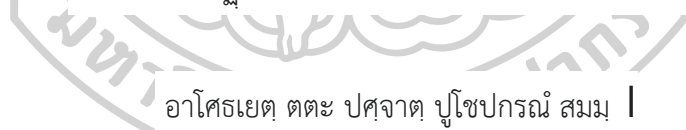
โอม เกษาม ใจเต สปรณวํ รกฺตวณํ มโนหราม ||53.37a

“โอม เกษาม” เป็นของอักษรโอมผู้มีสีแดงที่สวยงาม

องคุษฐาทิกนิษฐานตมนตรสเวษณํ ผฏ ||53.37b ||

ด้วยมนตระ ผฏ เขาพึงม้วนนิ้วเริ่มจากนิ้วโป้งจนจบที่นิ้วก้อย

อาโศธเยต ตตะ ปศฺจาต ปุโซปกรณํ สมม |

โอม ไอ่ หรี° เหรา มิ°ติ มนฺเตรณ ศพฺทปรำศฺวิวรฺชิตม ||54.2 ||

หลังจากนั้น ผู้บูชาพึงทำให้สะอาดซึ่งอุปกรณ์เครื่องบูชา
ด้วยมนตระ “โอม ไอ่ หรี° เหรำ” โดยปราศจากเสียง

หรี° มนฺเตรณ ตตะ คุรมปฺฤษฺฐํ ปาณโยรฺนิพฺธย จ ||54.9b ||

ด้วยมนตระ “หรี°” เขาพึงทำมือทั้งสองเป็นรูปหลังเต่า

ตตสตุ วายูพีเชน ทกฺษิณเณ จ ปุณฺเณน จ ||54.12b ||

นาสิกายา วินิสาธยํ ฤรี° มนฺเตรณ จ ไกรว ||54.13a

ไอ้ ไกรวะ จากนั้น ด้วยวายุพีชะ เขาพึงไต่ลมออกจากกรูจุมักด้านขวา ด้วยมนตร์ “กรี”

เอตทุกตวา ตตะ ปศจาท ธิโย โย นะ ปรโจทยาท |
 สนานิย์ เทวิ เต ตฤย โอม หรี° ศรี° นม อิตยตะ ||54.16 ||
 “โอม หรี° ศรี°” ไอ้ เทวิ นี่เป็นน้ำเพื่อส่นานแต่ท่าน

ไอ้ หรี° ศรี° อิติ มนเตรณ ตํ พลี° กามรูปิณม ||55.11b ||
 จินตยิตวา นยเสต ปุขปั มูรธนิ ตสย จ ไกรว ||55.12a ||
 ครั้นคิดถึงพลที่สามารถเปลี่ยนรูปตามใจ ด้วยมนตร์ “ไอ้ หรี° ศรี°”
 เขาพึงวางดอกไม้บนหัวของมัน

ไอ้ หรี° ศรีมิติ มนเตรณ ธยาตวา ขทคฺ ปรปุชเยต ||55.14a ||
 เขาพึงบูชาตาบหลังจากท่องมนตร์ “ไอ้ หรี° ศรี°”

ปุชยิตวา ตตะ ขทคฺ โอม อํ หรี° ผทิติมนตรโกะ ||55.17b ||
 ครั้นบูชาแล้ว จากนั้น (เขาพึงบูชา) ซึ่งตาบด้วยมนตร์ “โอม อํ หรี°”

โอม ไอ้ หรี° ศรี° เกาศิกิตี รุธิริ ทาปยามิ เต ||55.19b ||
 “โอม ไอ้ หรี° ศรี° เกาศิกิ” ข้าพเจ้าย่อมถวายเลือดแต่ท่าน

ปลยจปรณมาน กฤตวาท ไอ้ หรี° ศรีมิติมนตรโกะ ||55.61a ||
 (ครั้นนอนราบกับพื้น) ด้วยท่าทางทั้งห้า พึงกล่าวมนตร์ “ไอ้ หรี° ศรี°”

ตตร นตวา รกตจณทํ หรี° ศรี° มนเตรณ สาธกะ ||55.67b ||
 จากนั้น ครั้นผู้บูชาทำความเคารพรักตจันตะแล้วด้วยมนตร์ “หรี° ศรี°”

ตริสนธยาสุ ปติทินิ พิชสฆาตเคน จ |
 กิริวาคมิ ปณทิตศจ ยศสฺวี จ ปรชายเต ||55.85 ||

หากท้องฟ้ามีน้มนั้นทุกวัน เวลาเช้า กลางวัน เย็น
เขาย่อมกลายเป็นกวี นักพูด และบัณฑิตและมียศ

โศตรโยรหุ ผิตยเวย นิตย รกษตุ กาลิกา ।

เนตรพิชตรย เนตร สทา ติษฐตุ รกษิตุม ॥56.38 ॥

กาลิกาจงรักษาข้าพเจ้าเสมอ โดย “หุ ผฏ” ที่หูทั้งสอง
เนตรพิชสามครั้ง จงอยู่เพื่อรักษาที่ตาทั้งสอง เสมอ

โอม ไอ่ หรี° เหรำ นาสิกายำ รกษนตี จาสตุ จณทิกา ।

โอม หรี° หุ มำ สทา ตารา ชีหวามุเล ตุ ติษฐตุ ॥56.39 ॥

จันทิกา จงรักษาที่จมูกด้วย “โอม ไอ่ หรี° เหรำ”
ตาราจงอยู่ที่โคนลิ้น และจงรักษาข้าพเจ้าเสมอด้วย “โอม หรี° หุ”

หฤทิ ติษฐตุ เม เสตรชญาน รกษิตุมตมม ।

โอม เกษำ ผฏ จ มหามายา ปาตุ มำ สรวตะ สทา ॥56.40 ॥

เสตุ (โอม) จงอยู่ที่หัวใจเพื่อรักษาความรู้ที่ดีที่สุด
และมหามายาจงรักษาข้าพเจ้าเสมอด้วย “โอม เกษำ ผฏ”

โอม ยู่ สะ ปราณน เกาศิกิ มำ ปราณน รกษตุ รกษิกา ।

โอม หรี° หุ เสำ ภรรคหิตา เทหฺสนเยษุ ปาตุ มาม ॥56.41 ॥
เกาศิกิผู้รักษาซึ่งสิ่งมีชีวิต จงรักษาข้าพเจ้าและสิ่งมีชีวิตทั้งหลายด้วย “โอม ยู่ สะ”
ภรรคหิตา (คิวา) จงรักษาข้าพเจ้าที่ร่างกายอันไม่มี ด้วย “โอม หรี° หุ เสำ”

โอม นมะ สทา ไสลปฺตรี สรวาน โรคาน ปรมถุชยตาม ।

โอม หรี° สะ สแผ่ กษะ ผทสฺตราย สึ หฺวยามรภยาทรณาด ॥56.42 ॥

คิวกุติ ปาตุ นิตย หรี° สรวาสฺเตรษุ ติษฐตุ ।

โอม หำ หี° สฺสจณทณณฺญา กรณจนิเทรุษุ ปาตุ มาม ॥56.43 ॥

‘ไสลปฺตรี’ ด้วย ‘โอม นมะ’ จงทำลายโรคทั้งปวงเสมอ
คิวกุติผู้อยู่ที่อวัยวะทั้งปวงเสมอด้วย “หรี°” จงรักษา (ข้าพเจ้า) จากสิ่งโตและเสื่อม

ด้วย “โอม หรี° สะ สแผ่ ฤษะ ผทสตราย”
 จันตณณฎา จงรักษาที่รู่หูทั้งหลายด้วย “โอม หำ หี° สะ”

โอ กรี° สะ กาเมศวรี กามานภิติษฐตุ รกษตุ ।

โอม อำ หั ผุศุจรจณหา ริปูณ วิฆนนาน วิมรุตตาม ॥56.44 ॥
 กาเมศวรี จงอยู่ที่ความปรารถนาทั้งหลาย จงรักษา (ข้าพเจ้า) ด้วย “โอม กรี° สะ”
 อัครจันหา ด้วย “โอม อำ หั ผุ” จงทำลายศัตรูและอุปสรรคทั้งหลาย

โอ ป ปาตุ นารสี°หี มำ กรวยาเทภยสรยาสตรตะ ।

โอ ศรี° หรี° เหรำ หรี กาลราตรีระ ขพาทรกษตุ มำ สทา ॥

โอม อ° ศุลาต ปาตุ นิตย ไวยณวี ชคทีศวรี ।

โอม ก° พรหมาณี ปาตุ จกรราต จ° รุทราณี ตุ ศกติตะ ॥56.45 ॥
 ด้วย “โอม ป° นารสี°หี” จงปกป้องข้าพเจ้าจากรากษสทั้งหลายและการโจมตีด้วยอาวุธ
 กาลราตรี จงรักษาข้าพเจ้าเสมอจากตาบ ด้วย “โอม ศรี° หรี° เหรำ หรี”
 ไวยณวีผู้เป็นใหญ่ในโลก จงปกป้องจากศูลด้วย “โอม อ°”
 พรหมาณี จงปกป้องจากจักร ด้วย “โอม ก°” รุทราณีจงปกป้องจากหอกด้วย “โอม จ°”

โอม ภู° เกามารี ปาตุ วขราต โอ ต° วาราหี ตุ กาณทตะ ।

โอม ป ปาตุ นารสี°หี มำ กรวยาเทภยสตราสตรตะ ॥56.46 ॥

ศสตราสเตรภยะ สมสเตรภโย ยนเตรภโย°นิษฏมนตรตะ ।

จณทิกา มำ สาท ปาตุ ย° ส° เทวโย นโม นมะ ॥56.47 ॥

เกามารี จงปกป้องจากวัชระด้วย “โอ ภู°” วาราหีจงปกป้องจากลูกศรด้วย “โอ ต°”
 นารสี°หี จงปกป้องข้าพเจ้าจากรากษสและการโจมตีด้วยอาวุธด้วย “โอม ป°”
 จันทิกา จงปกป้องจาก อาวุธทั้งมวล จากยันตระและมนัตระที่ชั่วร้าย ด้วย “ย° ส°”
 ขอนอบน้อมแก่เทวี

อการ จาตยูการิ จ มการิ จ ปราชปติะ ।

เวทตฺรยาตสมุทฺถฤตย ปฺรณวํ นิรมเม ปุรา ॥56.74 ॥

ในอดีตกาล ปราชปติ สร้าง ประณวะ (โอม) จากพระเวททั้งสาม

โดย อการ อูการ และมการ

ตนนิสารย จิตตานเม ปาปํ หุํ ฌญ จ เต นมะ I57.17a
จงกำจัดบาปจากจิตของข้าพเจ้าด้วย “หุํ ฌญ” ข้าพเจ้าขอนอบน้อมแด่ท่าน

ตตะ ปุนรหุํ ฌตติ ปารศวมุรธวมธสตา I57.18b II
จากนั้น ฟังกล่าว “หุํ ฌญ” อีกครั้ง พร้อมมองไปด้านข้าง ด้านบน และด้านล่าง

โอม อะ ฌตติมนเตรณ ปุชาเวทํ ตโต วิเสต I57.21b II
เขาพึงเข้าไปที่แท่นบูชา พร้อมกล่าว “โอม อะ ฌญ”

ปุชปโนเวทยคนธาติ หริํ หุํ ฌตติ มนตรโกะ I57.23a
(เขาพึงมอง) ดอกไม้ ไนเวทย เครื่องหอม เป็นต้น พลังกล่าวมนตระ “หริํ หุํ ฌญ”

ตโต รมติมนเตรณ ศิขํ ทิปสย สสฺสฺยเสต I57.25b II
จากนั้น เขาพึงสัมผัสเปลวไฟของตะเกียง ด้วยมนตระ “รํ”

นิรมเถต กามพีเชน ชิเชรท พราหฺเมณ ตต ปุณะ I57.51a
เขาพึงบดขี้ (ดอกไม้) ด้วยกามพีชะ และพึงดม (ดอกไม้) ด้วยพราหมพีชะ อีกครั้ง

พฺรหฺมพีชมิทํ โปรกต สรวปาปปรณาศนम् I57.59a
นี้เรียกว่าพราหมพีชะ ที่ทำลายบาปทั้งมวล

ตท พิชํ วาสุเทวสย ปุรณจนทรนิภํ สทา I
คงคาวดารพีเชน ปฺรณํ เณมุทฺรยา I57.62 II
พีชะนั้นเป็นของวาสุเทวะ ผู้ส่องสว่างตั้งพระจันทร์เต็มดวงเสมอ
ขั้นแรกพึงแสดงเณมุทราด้วยคงคาวดารพีชะ

ปาทยนฺตรมิทํ โปรกตํ สรวมนฺโตรตฺตโมตฺตมम् I
ตท คฤหฺณียาท วฺราหสย พิชเณน ปฺรณํ พุชะ I57.68 II

มันถูกเรียกว่า ปาทยันตระ ดีที่สุดในบรรดามันตระทั้งมวล
ผู้ฉลาดพึงรับเอาวราหพิชะเป็นอันดับแรก

วราหพิชะศุทธี มนตรปาททวเย กฤตมฺ ।

ปศุยนนภิษฏเทวํ ตุ ปาทโทษํ น ปศุยติ ॥57.70 ॥
มนตระที่ชำระให้บริสุทธิ์ด้วย วราหพิชะ เมื่อวางที่เท้าทั้งสอง
เทวะผู้ปรารถนาผู้ได้เห็น ย่อมไม่เห็นข้อเสียของเท้า

ทวิติยํ ไชษณวีตนตฺรํ พิชํ พินทวินทฺสยฺสฺยตม ॥57.73b ॥

ษษฐสฺวโรปริจรํ กุรมพิชํ ปฺรกีรติตม ॥53.74a
อักษรที่สองของไชษณวีตนตระพิชะ ประกอบด้วยพินทุและจันทระ
พร้อมด้วยสระตัวที่ 6 เป็นที่รู้จักในชื่อ กุรมพิชะ

พีเชน วาสุเทวสฺย อากาเส วินิชาปเยต ॥57.75b ॥

ปฺราณเณ สหิตํ พิชํ ตตฺปุรฺวํ ปฺรติปาติตม ॥57.7a
เขาพึงวางพิชะของवासุเทวะพร้อมด้วยลมหายใจที่อากาศ
พร้อมด้วยพิชะที่ได้ให้ไว้ก่อนแล้ว

โปรกฺษณาท วิภฺษณาท วาปีศฺยฺฐา ภวติ เมทิณี ।

วิภฺษณํ ธรรมพีเชน สฺถณฺทิลสฺย สฺมาจเรต ॥57.80 ॥

โลกกลายเป็นสิ่งบริสุทธิ์ด้วยการพรมน้ำหรือการมอง
เขาพึงมองบริเวณที่ประกอบพิธีด้วย ธรรมพิชะ

ทานโต พเลน สยฺกตฺสฺยฺฐาพินฺทฺสมนฺวิตะ ।

ธรรมพีชมิติ โปรกฺตํ ธรรมกามารฺธสาธนम् ॥57.81 ॥
พยางค์ ฐานพิน ประกอบด้วยพลพิชะ พร้อมด้วยจุฑาพินทุ
เรียกว่า ธรรมพีช ผู้ให้ความสำเร็จซึ่งธรรมะ กามะ อรรถะ

อานิรุทธเณ จาทาย อสตรมนตรณ ธารณม |

ปาเตร ตุ มณฑลนยาสิ วาคพิชาเครณ โยชเยต ||57.84||

(ผู้บูชา) พึงนำมาซึ่งบาตรทั้งสองด้วยอานิรุทธมนตระ ถือบาตรทั้งสองด้วยอัสตรมนตระ
พึงวาดมณฑลสำหรับวางบาตรด้วยวาคพิชะส่วนแรก

อานิรุทธ ภาเวพิชมาทย์ พินทุทวโยตตรม |

ผทนเตนานิรุทธิ ตุ อสตรมนตรํ ปกริตติม ||57.85||

นิรุทธพิชะ คือพยางค์แรก ตามด้วยพินทุทั้งสอง
ลงท้ายด้วย “ณ” อนิรุทธเป็นที่รู้จักว่าเป็นอัสตรมนตระ

วราคาทยาทิตุทิตยํ ตุ วาคภาวํ พิชมุจยเต |

กามราชาหุยํ ใจตท ธรรมกามารุธสาณม ||57.88||

พยางค์เริ่มต้นของวรรคเรียกว่าตัวที่สองของวาคภาวพิชะ
และเหล่านี้เรียกว่า กามราชา ซึ่งมอบ ธรรมะ กามะ อรรถะ

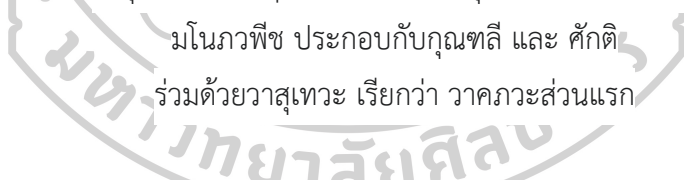

มโนภวสย พิช ตุ กุณฐลีสกตีสยุตม |

วาสุเทเวน สมปฤกตมาทย์ วาคภามุจยเต ||57.89||

มโนภวพิช ประกอบกับกุณฐลี และ ศักติ

ร่วมด้วยวาสุเทวะ เรียกว่า วาคภวะส่วนแรก

อิทํ สารสวตํ นาม ยทาทยํ วาคภาวํ สมฤตม |

เอไกกํ กามพิชาทํ ตริภิสตุ ตริปุรามหะ ||57.90||

วาคภวะส่วนแรกเป็นที่ระลึกว่ามีชื่อว่า สารรัสวตะ
สามส่วนของวาคภวะแยกเป็นส่วน ๆ เรียกว่า กามพิชะ
สามส่วนรวมกันเรียก ตริปุรา (พิชะ)

วิษณุพิชํ ผทนตํ ตุ มนตรํ ทิคพนธเน สติตม |

กเรณ โณฏิกปุรวํ เวษฏนํ พนธนํ ทิศะ ||57.98||

มนตระวิษณุพิชะลงท้ายด้วย “ณ” เพื่อพินธนาการท้องฟ้า

ด้วยมือ (เขาพึง) เคาะนิ้วหัวแม่มือกับนิ้วชี้ก่อน แล้วพึงเคาะไปรอบ ๆ เพื่อพันธนาการท้องฟ้า

คฤเห เจต ปุชเยท เทวํ ตทา ตสย วิโลกนम् ।

กฤษยาทาหิตยพีเชน จตุระ ปารศฺวหฺวปี กรมาต ॥57.109 ॥

เขาพึงบูชาเทวะในบ้าน และมองเทวะ
และพึงกระทำในสี่ด้าน (ของเขา) ตามลำดับด้วยอาหิตยพีชะ

ลปรศฺจนฺทรพินทุภฺยาํ พิชํ วารุณมุจฺยเต ॥57.142b ॥

พยางค์ลงท้ายด้วย ล ประกอบด้วยจันทร์พินทุ เรียกว่าวารุณพีชะ

อิชฺฌมนฺเตรณ มาลาเยาะ โปรกษณํ ปริกฺริตฺตมฺ ।

พิชํ คานปตํ ปุรวมุจฺจารยํ ตทนนฺตรมฺ ॥57.144 ॥

มันประกาศว่าการพรมน้ำที่ประจำ (พึงใช้) มันตระที่ต้องการ
ก่อนอื่นพึงท่องคานปตพีชะด้วยเสียงดัง จากนั้นกล่าวต่อไป

ตต เอกชฺฌาพีไชริชฺฌเทวีํ ธิยา สฺมรณํ ।

นิรมาลยํ มูรฺธนิ คฤหฺณียาท ธรรมกามารุณสาธนम् ॥57.172 ॥

จากนั้น (ผู้บูชา) พึงตั้งสมาธิถึงเทวีที่เลือกแล้วโดยระลึกถึง (เทวี) ด้วย เอกชฺฌาพีชะ
แล้วจึงนำดอกไม้ที่เหลื่อวางบนศีรษะ (สิ่งนี้) นำมาซึ่งธรรมะ กามะ อรรณะ

ตตสตุ ปุชฺปะโนเวทย โดยปาตราทิกํ จ ยต ।

เทวีพีเชน ตตฺสรวํ ปุนเรว วิโลกเยต ॥57.181 ॥

จากนั้น (ผู้บูชา) พึงมอง ดอกไม้ ในเวทย บาตรใส่น้ำ เป็นต้น อีกครั้ง
ด้วยเทวีพีชะ

สรวฺตร มณฺชฺลนยาสิํ กฤษฺยาเทกาครมาณสะ ॥57.185b ॥

โยคปฺริฐสฺย พีเชน สฺถณฺทิลาทิษุ สาธกะ ॥57.186a ॥

ในทุกที่ ผู้บูชาพึงวาดมณฑลละ ด้วยใจจดจ่อ
บนสถานที่ประกอบพิธีด้วยโยคปฺริฐพีชะ

เนตรพิขั ตุ สรวาสำ ปุชเน ปริกัรุตติม |

โยคินีนํ ตุ สรวาสํ มุลมฺรุตฺตสฺสโตว จ ||61.32||

เนตรพืชะ เป็นที่แนะนำในการบูชา

โยคินี้ทั้งหลายรวมทั้งในรูปแบบมูลมรติด้วย

เนตรพีชํ ทฺวติยํ ต ทฺวิธาวรุติตมฺจยเต ||61.34b ||

ภทรกาลยาสตุ มนุโตร์'ยั ธรรมกามารุสสิทฺธเย 161.35a

เนตรพิชะส่วนที่สอง ท่องซ้ำสองครั้ง เรียกว่าวัชรกาลิมนตระ

ซึ่งมอบ ธรรมะ กามะ อรรถะ สิทธิ

อมา ยะ เสา มย บรู เต สตุ ตน ตริ ติ ว ศุ ญ โกร ว ||61.41b ||

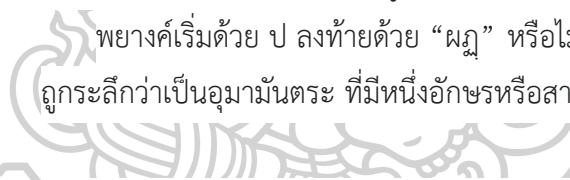
ปาทีะ สมาบัติสหิตะ ผทนต์ นานุต เอว จ |

เอกาภรสรุทฺธยภรศฺย อูมามนฺตร อิติ สมฺฤตํ ||61.42 ||

โอ้ ไกรวัธ ท่านจงฟังต้นตระกูลของรูปร่างที่อ่อนโยนของอูมา

พยางค์เริ่มด้วย ป ลงท้ายด้วย “ณฺณ” หรือไม่มี

ถูกระบุว่าเป็นอนุमान์ตระกูล ที่มีหนึ่งอักษรหรือสามอักษร

ตสฺยาจะ ปฺราณสฺวรูปโย เทวี ยา เกาศิกิ สมฤตา ।

เนตรพิชฌ์ ตโถตสุยา พิชฌ์ ตุ ปริกัรติตม ॥61.74॥

เทวีเกาศิกีผู้ไม่มีรูปในท่ามกลางสิ่งมีชีวิตทั้งหลาย

เนตรพีชะเป็นที่แนะนำ (สำหรับบูชาพระนาง)

หุ่ หุ่ ผจติมนนุเตรณ เวตาลาที่่ศจ สารเยต |

สรวมุตตรัตนไตรภคํ ตนตฺรํ กุรฺยาตฺ ตํ สาธกํ ||63.13||

ผู้บูชาพึงขับไล่เวตาล เป็นต้น ด้วยมนตร์ “หุ้ หุ้ ผณ”

และพึงกระทำตนตระที่กล่าวแล้วในอุตตรัตนตระ

ตริธา คนธํ จ ปุชฺสี จ ตริธา ทูรฺวากฺษตํ ปุณฺะ |

หฺรํ หฺริ° หฺรุ° ไหฺริ หฺเรหฺมิตติ จ อํคุษุฐาติ กรฺมานนฺยเสต ॥63.80 ॥

(เขาพึงโยน) เครื่องหอม ดอกไม้ หญ้า และเมล็ดพืชอีกครั้ง
และกระทำ กรรมานนยสะ เริ่มที่นิ้วหัวแม่มือ ด้วยมนตร์ “หฺรํ หฺรีํ หฺรุํ หฺริํ หฺรํ”

จณฺทิกาเนตรพีชสฺย ยจฺเณษฺมกษรํ ตุ ตตฺ |

กลปฺ ตินฺตติกาวิภูษณมนฺตรเมตตฺ ปฺรกีรติตมฺ ||63.146||

อักษรตัวสุดท้ายเนตรพีชของจณฺทิกา

ถูกประกาศว่าเป็นมนตร์ของตันมะขาม

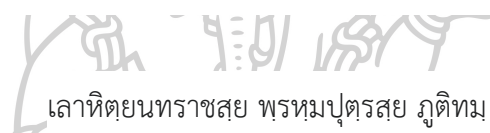

อุครายา มธฺยพีชํ ตุ นิลไศลสฺย มนฺตรกมฺ |

มโนภวสฺย พีชํ ตุ มหาเทเวน สํหิตมฺ ||63.147||

ตอนกลางของอุครพีช เป็นมนตร์ของนิลไศล

พีชของมโนภว ประกอบด้วยพีชของมหาเทว...

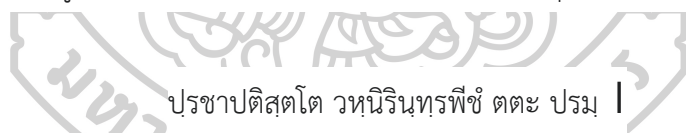

เลาหิตฺยนทฺราชสฺย พฺรหมปुตรสฺย ภูติตมฺ |

พฺรหมพีชํ ตุ มนฺตรํ วหฺนิภารยฺยานตมิชฺยเต ||63.157||

((พฺรหมพีช มนตร์ของฉันทน์ ลงท้ายด้วย วหฺนิภารย

สำหรับบูชาเลาหิตฺย ราชแห่งแม่น้ำ เรียกว่าพฺรหมปุตฺระ ซึ่งมอบความมั่งคั่ง

ปฺรชาปติสฺสโต วหฺนินฺทรพีชํ ตตตะ ปรมฺ |

จุฑาจนทฺรารุสฺสหิตํ จตุรฺฤสฺวรสฺยตมฺ ||64.3||

อิทํ กาเมศฺวรํ พีชมนฺตรํ สรวารุสฺธานมฺ |64.4a

(พีชของ) ปฺรชาปติ ตามด้วย พีชของอัคนีและพระอินทร์

ประกอบด้วยพระจันทร์เสี้ยวและสระตัวที่4

สิ่งนี้คือกาเมศวรพีชมนตร์ ซึ่งมอบความมั่งคั่งทั้งมวล

โอม กุลีํ มณฺทลตตฺตวาย นม อิตฺยตฺร มณฺทลมฺ ||64.14b||

‘โอม กุลีํ ขอนอบน้อมแก่มณฑลตัดตะวะ’ (พึงกล่าวแก่มณฑล)

ตสฺยํ ตุ เนตรพีชาขฺยํ มนฺตรํ ปฺรากู ปฺรติปาติตมฺ |

ทุรคาตนตร์ จ ตนมมตรมกมนตร์ ปุโรทิตม **॥65.2 ॥**
 มंत्रะที่ใช้บูชาพระนาง)เรียกว่าเนตรพิชะที่ได้กล่าวมาก่อนหน้า
 และทุรคาตันตระและอังกมันตระดังกล่าวแล้ว

อาธารศกติปรภฏตีณ กสิ มนเตรณ จ สาธกะ **॥65.20b ॥**
 สาธกะ (พึงบูชา) อาธารศกติด้วยมंत्रะ “กสิ”

ตโต'นุ รุธิริ เจติ สไฟ สไฟกิริ กิริติ จ ।

กาลิกาย โนม อิติ กาลราตฺรยาสุ มนตรกม **॥67.36 ॥**
 (จติม) เลือด จากนั้นจึงกล่าว “สไฟ สไฟ กิริ กิริ”
 ‘ขอนอบน้อมแต่กาลิกา’ นี่คือนมंत्रะแห่งกาลราตรี

สวย ส ไวรี โย เทวษฏี ตมิม ปศุรูปณม ।

วินาศย มหามาริ สแผ สแผ ขาทย ขาทย **॥67.151 ॥**
 โอ มหามาริ นี่เป็นศัตรูของข้าพเจ้าผู้กระทำการร้าย แทนด้วยสัตว์
 “สแผ สแผ” จงกิน จงกิน เพื่อความพินาศ

นิรวาณ เตน สดฺยเนน เททิ ห ห นโม นมะ ।

อิตฺยเนน ตฺ มนเตรณ สวมาส วิตเรท พุระ **॥67.177 ॥**
 ผู้ฉลาดพึงถวายเนื้อของตนด้วยมंत्रะ ข้าขอนอบน้อม “ห ห”

ท่านจงมอบซึ่งการหลุดพ้น ด้วยความสัตย์

เสภาคฺย สุขสมฺปนฺนํ ปฺรทีปํ ปรมํ รุจิระ ।

ทีปเยนมาสมิหํ ตํ ทีปํ เหนำ เหนำ นโม นมะ **॥67.178 ॥**
 ตะเกียงที่มอบโชคดีและความสุข มีเปลวไฟที่สวยงาม
 จงส่องสว่างซึ่งเนื้อ ข้าขอนอบน้อมซึ่งตะเกียง “เหนำ เหนำ”

พรหมาคฺนิรุโยคจนฺเทรณ พินทุนา จ สมณฺวิตะ ।

ผทฺนโต พลิษุ โปรกตะ ขฑฺดะ สกนฺทวิสาขโยะ **॥67.184 ॥**
 มंत्रะลงท้ายด้วย “ผฏ” ร่วมกับ พรหมมา อคฺนิ โยคะ จันทระ และพินทุ

ถูกกล่าวว่าเป็นมนตร์สำหรับดาบเพื่อตัด (ศีระ) พลีทั้งหลายของสกันทะและวิสาขะ

อม ก्लीं ปรีติโย นม อิติ หฤทยะ วินยเสตุ ตตะ ।
มโนภวายเอติ ตโต ภรุโวรุมธเย ตฤตียกม ॥74.161 ॥
พึงวาง “โอม ก्लीं ปรีติโย นมะ” ที่หัวใจ
จากนั้น “มโนภวาย” (พีชะ)ที่สามที่กึ่งกลางคิ้ว

โอม อี อีสานรูปาย ตโต มโนภวาย ไว ॥74.162b ॥
จากนั้นกล่าว “โอม อี อีสานรูปาย มโนภวาย (นมะ)”

โอม หรี ก्ली เส่า ทรวณาย นยเสนมูรธนิ ตตะ ปุณะ ।
โอม หรี โกษภณพณาย ปทภยํ นม อิตีเรต ॥74.169 ॥
อีกครั้ง พึงวาง “โอม หรี ก्ली เส่า ทรวณาย” ที่ศีระ
จากนั้น “โอม หรี โกษภณพณาย ปทภยํ นมะ”

โอม ก्ली ก्ली หรี สมายนตุ ษฎการณตารจณทรโกะ ।
วฤเทร วศีกฤตํ ลิงเค สมโหมนมโก นยเสตุ ॥74.170 ॥
“โอม ก्ली ก्ली หรี” ตามด้วย ษ และอรจณทร (มนตร์นี้) วางไว้ที่หน้า
จากนั้น ‘สมโหมน’ พึงวางไว้ที่อวัยวะเพศ

ทวิติยวรคสยาทํ ตุ พินทุนา สมลงกฤตม ।
จณทรพีชมิติ โปรกตํ เตน จนทรํ ปรูปุชเยต ॥79.21 ॥
พยัญชนะตัวแรกของวรรคที่สอง ร่วมกับพินทุ
เรียกว่าจันทรพีชะ พึงบูชาจันทรด้วยมนตร์นี้

ตตร เตโนว รูปณ ปุชิตวยา ศุภตมิกา ।
ตสยาสตุ พิชํ ปูรวสมินนุตเตร ปติปาติตม ॥79.78 ॥
จากนั้น (อุครตารา) ผู้มีรูปโฉมมงคล พึงถูกบูชาด้วยรูปนั้น
ด้วยพีชะของพระนางที่ได้กล่าวแล้วในอุตตร (ตันตระ)

นาคหารศีโรมาลาภูษิตา กามทา ปรา |

ตรีโกณ มณฑล จาสยา หุงการ มธยพิกาม ||79.82 ||

นางผู้ตกแต่งด้วยมาลัยแห่งงูบนศีรษะ ผู้ให้ซึ่งสิ่งที่ปรารถนา
มณฑลเป็นรูปสามเหลี่ยม มธยพิก (ของนาง) ประกอบด้วย “หุ”

สมปุษย มณฑลสถาน ตสมิน เहरां समवे नमः |

อสุตราย หุ ผตติเยว ลีเขนมนตรทวย พุระ ||86.40 ||

ครั้นบูชาแล้ว ผู้ฉลาดพึงเขียน มंत्रะทั้งสอง “हरां समवे नमः”

และ “อสุตราย หุ ผฏ” ที่มณฑล

ดังแสดงให้เห็นจากโคลกที่ยกมาในบทนี้ว่า ในกาลิกามีการใช้พิชมंत्रะอันเป็นมंत्रะ
พยางค์เดียวที่นิยมใช้มากในประเพณีต้นตระกูล จึงอาจสรุปได้ว่าเป็นอีกหนึ่งองค์ประกอบของต้นตระกูลที่
พบมากในกาลิกา แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของต้นตระกูลที่มีต่อกาลิกาได้เป็นอย่างดี

บทที่ 6

โยนิมูทรา

คำว่า มูทรา แปลว่า ตราประทับ แหวนตราประทับ เงินตรา แต่ยังสามารถหมายถึงท่าทางในพิธีกรรมที่กระทำด้วยมือในการบูชาหรือท่าทางของร่างกายในการปฏิบัติโยคะ ศัพท์มูทราที่มีมาจากธาตุ “มูท” แปลว่า ยินดี ดีใจ พึงพอใจ ที่เรียกเช่นนี้เพราะมันยังความพอใจให้แก่เทพ (เทวานำ โมททา มูทรา ตสมาต ตัมยตนต์สจเรต) มูทราถูกกล่าวว่ามีทั้งสิ้น 108 ท่า และมักถูกใช้โดยทั่วไปอยู่ 55 ท่า มูทราที่ใช้ทั้งในฮินดู พุทธ และเซน มูทราในทางตันตระเป็น 1 ใน 5 ปัญจการะ ซึ่งอาจหมายถึงท่าทางในพิธีกรรม หรือคู่ประกอบพิธีที่เป็นเพศหญิง หรือเมล็ดพืช

ตำนานในตันตระมีการอ้างถึงโยนิมูทราหลายแห่ง มีเทคนิคที่หลากหลายในการปฏิบัติโยนิมูทรา ประกอบด้วยท่าทาง การกระทำ หรือท่วงท่า เช่น วางนิ้วหัวแม่มือไว้ที่หู วางนิ้วชี้ที่เปลือกตาที่ปิดอยู่ จากนั้นวางนิ้วอื่น ๆ ไว้เหนือจมูกและปากเพื่อลดการหายใจ นั่งบนพื้นแล้วใช้ศอกวางบนเข่า โยคีใช้วิธีนี้ในการฟังเสียงอนาหตะ และเสียงภายในร่างกาย หรือโยนิมูทราอาจหมายถึงท่าทางของมือที่ทำเป็นรูปสามเหลี่ยมเพื่อแสดงถึงอวัยวะเพศหญิง หรือท่าทางของร่างกายที่ผู้ปฏิบัติใช้ส้นเท้าซ้ายปิดทวารหนักของตน ใช้ลิ้นพอกที่เพดานปากแล้วใช้ตามองที่ปลายจมูกเพื่อปลุกกุนฑลินี ในคิวงสังหิตากล่าวว่า โยนิมูทราช่วยบำบัดผู้มีร่างกายผิดปกติ เป็นอัมพาต ผู้ถูกเผาไหม้ ความชั่วร้าย หรือมันตระที่ไม่มีผล ทั้งยังช่วยล้างการกระทำผิดบาปต่าง ๆ ในไตรทนต์ตระ ได้บรรยายถึงโยนิมูทราไว้ว่า “ขั้นแรกผู้ปฏิบัตินั่งหันหน้าทางทิศตะวันออกหรือเหนือ นั่งใช้แขนกอดเข่าไว้แน่น จากนั้นนำจมูกไปใกล้เข่าหายใจเข้า ขณะเดียวกันก็บริกรรมมันตระ...โยนิมูทราช่วยขจัดความเจ็บป่วยทั้งมวล...ทำลายโรคภัยไข้เจ็บสาหัส...มูทรานี้ช่วยให้เข้าใจมันตระและนำมาซึ่งความเข้าใจเกี่ยวกับตัวตน และมอบมหาโมกษะ...”

โยนิมูทราในกาลีกาปุราณะ

กาลีกาปุราณะได้กล่าวถึงโยนิมูทรา ไว้ดังนี้

เทวา ปาณิ प्रसृष्टीकृत्य गृध्त्वा जोतान्छलिम् ॥55.62b ॥

องคุฐฐาครทวีย นยสย กนิษฐาครทวโยสตัดะ ।

อนามิกายำ วามสย ตตกนิษฐำ ปุโร นยเสต ॥55.63 ॥

ทกษิณสยานามิกายำ กนิษฐำ ทกษิณสย จ ।

อนามิกายะ ปฤษฐะตุ มธยเม เทว นิเวศयेत् ॥55.64 ॥

เทว ตรชนเยา กนิษฐาเคร ตทเครไณว โยชเยต ।

โยนิมูทรา สมาชยาตา เทวยาะ ปริติกรี มตา ॥55.65 ॥

ครั้นยื่นมือออกไป (ข้างหน้า) กระทำพนมมือตั้งขึ้น
วางปลายนิ้วหัวแม่มือทั้งสองบนปลายนิ้วก้อยทั้งสองข้าง
เขาพึงวางนิ้วก้อยซ้ายที่นิ้วนางซ้าย
วางนิ้วก้อยขวาที่นิ้วนางขวา
วางนิ้วกลางทั้งสองที่ด้านหลังของนิ้วนาง
นิ้วชี้ทั้งสองเกี่ยวกับนิ้วก้อย
นี่เรียกว่าโยนิมูทรา ที่เป็นทีพอใจของเทวีกามาชยา

ตริวาริ ทรศเยต ตาํ ตู มุลมนตฺเรณ สาธกะ ।

ตาํ มูทราํ ศิริสี นยสย มณทลํ วินยเสต ตตะ ॥55.66 ॥

เอศานยามครหฺสฺเตน ทวารปทุมวิวรชิตม ।

ตตร นตฺวา รกฺตจณฺหาํ หรีํ ศรีํ มนฺตฺเรณ สาธกะ ॥55.67 ॥

รกฺตจณฺหาโย นม อิติ นิรฺมาลยํ ตตร นิกุชิเปต ।

อุทฺเท ตฺรุมฺเเล วา นิรฺมาลยํ ตตร สํตฺยเซต ॥55.68 ॥

สาธกะพึงแสดง (โยนิมูทรา) นั้น สามครั้ง ด้วยมูลมันตระ
ครั้นวางมูทรานั้นบนศีรษะ จากนั้นเขาพึงวาดมันทะ
ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ด้วยปลายมือ โดยไม่มีทวารและดอกบัว
ครั้นทำความเคารพ รกตจันทา ด้วยมันตระ หรีํ ศรีํ
‘ข้าขอนอบน้อมแด่รักจันทา’ แล้วโยนดอกไม้ลงน้ำ
หรือวางดอกไม้ไว้ที่รากต้นไม้

โยนิมูทรา สมาชยาตา กามาชยา วิสฺรชเน ॥63.33b ॥

โยนิมูทราได้รับการกล่าวว่าใช้ในการลอยกามาชยาลงน้ำ

โยนิมูทราํ ตตะ กุรฺยาต ปาตฺรโตยํ ตู ตฺริชะ สฺปฤเศต ।

มารุตณฺทไกรวายารุขยํ ทูรฺวาภิะ สิทฺทสฺรชฺปะ ๥63.76 ॥

รกตบุษไปศจนทโนศจ สคณาย นิเวทเขต |
 จากนั้นพึงกระทำโยนิมุทรา เขาพึงสัมผัสน้ำในบาตรสามครั้ง
 อารขยะ ทำจากหญ้าทูลรา เมล็ดมัสตาร์ดสีขาว
 ดอกไม้แดง ผงจันทน์ พึงถวายเป็นมรดกไพร่และคน

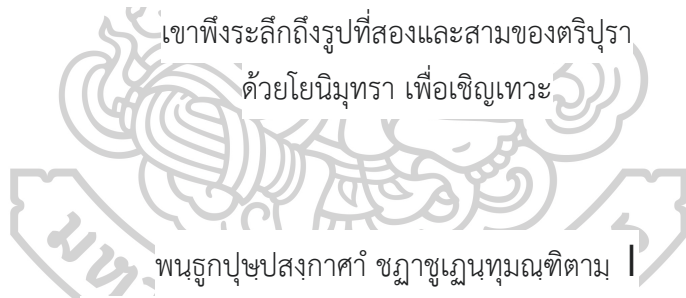
ปาณิกจณปิศา กฤตวา จินตณ โยนิมุทรา ||63.77b ||

อาเทมา มธเย จ กรตวณ กรมาท เวตาลไกรว |
 อสตรมนเตรณ ปาตรสย สถาปนารณํ ตุ มณฑล ||63.78 ||
 ครั้นกระทำ ปาณิกจณปิศา แล้ว ระลึกถึง (เทวี) โดยโยนิมุทรา
 โอ เวตาละ ไกรวะ ในตอนเริ่มต้น หรือระหว่างกลาง เขาพึงกระทำตามขั้นตอน
 ซึ่งมณฑล ด้วยอัสตรมนเตระ เพื่อการวางบาตร

ทวิติยํ ตริปุรารูปํ ตไถว ตุ ตฤติยกม |
 อาวาทนารณํ เทวยาสดุ จินตเยท โยนิมุทรา ||63.158 ||

เขาพึงระลึกถึงรูปที่สองและสามของตรีปุรา
 ด้วยโยนิมุทรา เพื่อเชิญเทวะ

พณฐกบุษปสงกาศา ฆฎาฐฎณทมนุทิตาม |

สรวลเกษณสมปฐณํ สรวาลงการภูษิตาม ||63.159 ||

อทยทรวิปรภา ปทมปรยงเกษุ สุสสติดาม |

มุกตารตนาวลียุกตา ปิโนนตบโยธราม ||63.160 ||

วลีวิภจจตุรามาสวาโมทโมทิตาม |

เนตราหณาทกริํ ศุภรา โภษมณิํ ชคตาํ ตถา ||63.161 ||

ตริเนตรา โยนิมุทรายามีษทธาสมายตาม |

นวยาวนสมปนนา มณฑลาลาจตุรภูษาม ||63.162 ||

วามารเช ปุสตกํ ธตเต อกษมาลาํ ตุ ทกษิณ |

วามนายทา เทวีํ ทกษิณารเช วรปรทาม ||63.163 ||

สรวทฤเตาษสุรยาภา ศิโรมาลา ตุ พิศรติม |

อาปาทลมพินี กल्पทรมมาสาทย สัถิตาม ||63.164 ||

กทมิโพนวนานตสลา กามาหลาทกริ ศุภาม |

ทวิติยา ตริปุรา ฐยาเยเทวรูปา มโนหราม ||63.165 ||

เหมือนดอกพันธุก ผมยาวจับเป็นก้อนประดับด้วยพระจันทร์
สมบูรณ์ด้วยลักษณะทั้งปวง ประดับด้วยเครื่องประดับทั้งปวง
เปล่งประกายเหมือนอาทิตย์อุทัย ประทับบนบัลลังก์ดอกบัว
ประดับด้วยสร้อยคอไข่มุก มีหน้าอกที่สมบูรณ์และยกขึ้น
มีรั้วรอยแห่งความเฉลียวฉลาด รื่นเริงด้วยเครื่องดื่มมีนเมา
ซึ่งสร้างความสุขให้แก่ดวงตา มีผิวขาว ทำให้โลกหวั่นไหว
มีสามตา เธอประกอบด้วยรอยยิ้ม เมื่อเห็นโยนิมูทรา

เธออยู่ในวัยเยาว์ มีสีแซนที่เหมือนกำนบัว
ฝั่งซ้ายถือหนังสือ ฝั่งขวาถือประจำ

ฝั่งซ้ายประทานความปลอดภัย ฝั่งขวาประทานสิ่งที่เป็นประโยชน์
เธอเปล่งประกายดังแสงอาทิตย์ด้วยธารแห่งเลือดที่หล่อไหล เธอสวมพวงมาลัยที่ร้อยด้วยศิระษะ

ห้อยยาวถึงเท้า เธอยืนอยู่ที่ต้นกัลปทรมะ

เธอยืนอยู่ในสวนกัมปะพะ สร้างความดีใจแก่กามา มีความเป็นมงคล

เขาพึงนั่งสมาธิถึงตริปุรารูปที่สองที่สร้างความรื่นรมย์

นิรมาลยธาริณี จาสยา เทวี ตริปุรจณติกา |

วิสุทธยาเทา โยนิมูทรา ปทมมูทรา ตไถว จ ||63.199 ||

อรรธมูทรา ตริมูทรา จ ปรัตเยกมปี ทรศเยต |

นิรมาลยมถ คุถุณียาต กามราชหเวน ต ||63.200 ||

เทวีตริปุรจณติกาผู้ถือดอกไม

ในตอนต้นของการละทิ้งนาง เขาพึงแสดง มูทราทั้งสาม ได้แก่

โยนิมูทรา ปทมมูทรา และอรรธมูทรา ทีละชนิด

เขาพึงหยิบดอกไม้ด้วยการเปล่งกามราชะ (พีชะ)

สรวางคุลิสตุ สโยชย กรโยรูกโยรปี |

สวัษฏย รชชวท เวติ ปาณโยรปี กนิษฐเก ||66.52 ||

นิ้วมือทั้งหมดของทั้งสองมือวางเข้าด้วยกัน
ประสานกันเหมือนเชือก ที่นิ้วก้อยของมือทั้งสอง

วามสยานามมูล ไว อุทคร วิโนชเยต ।

ทกษสย มธยมามูล ตถาคร วามเมว จ ॥66.53 ॥

โยชเยท โยชนาต ปศุจาทาวรุตย กรศาชิกะ ।

โยนยการิ ตุ ตนมธย โยนิมุทรา ปุรกีรติตา ॥66.54 ॥

เขาพึงวางนิ้วหัวแม่มือขวาที่โคนนิ้วนางซ้าย

พึงวางนิ้วหัวแม่มือด้านซ้ายที่โคนนิ้วกลางขวา

หลังจากประสานมือแล้ว เป็นการทำนิ้วมือเป็นรูปโยนีที่ตรงกลาง ถูกเรียกว่า โยนิมุทรา

กามาขยาเย ปณจภูเรทรทคยา อปี ไกรว ।

ปรีติทา โยนิมุเทรย มม กามสย จ ปุริยา ॥66.55 ॥

ไอ้ ไกรวะ โยนิมุทราหมอบความปิติแต่มูรติทั้งห้าของกามาขยาและทรรคา
และเป็นที่รักของฉันและกามา

ยา โยนิมุทรา กถิตา มุทราวิภเน ปุรา ।

อษฏธา โยนิมุทรา สยาต ปธมา सा तु กีรติता ॥74.1 ॥

โยนิมุทราที่ถูกกล่าวในการจัดประเภทมุทราก่อนหน้า
ว่ามีแปดชนิด โยนิมุทราถูกกล่าวว่าเป็นอันดับแรก

ทวิติยา เขจรี มุทรา กามาขยาเยสตุ ไกรว ।

ตำ วิหิ จาทุท คุหย์ เยน ตุษยติ จณทิกา ॥74.2 ॥

ไอ้ ไกรวะ อันดับสองคือ เขจรีมุทราของกามาขยา

จงทราบ มุทรา นั้นซึ่งมหัศจรรย์และเป็นความลับ จัณทิกาย่อมยินดีด้วยมัน

อนามิกำ ทกษินสย ตรชนยำ วามโต นยเสต ।

วามานามำ ทกษินสย ตรชนยำ วินิเวศเยต ॥74.3 ॥

เต เทว ตถา ตรชนียายำ เวชฎเยทครโต'ครตะ ।

มธเย ทวยํ ตุ วินยสย โจรธวาคะ ตวนามโยะ ||74.4||

ตทคราเครณ สโยคาค ตไถว จ กนิษฐเก |

อเครไถว จ สยูกเต ตนมฺเล'งคุษฐเก นยเสต ||74.5||

อียํ เต เขจรี โยนฺโรนิมฺทรา ตุ กามทา ||74.6a||

เขาพึงวางนิ้วนางขวาไว้ที่นิ้วชี้ซ้าย

พึงวางนิ้วนางซ้ายไว้ที่นิ้วชี้ขวา

เขาพึงล้อมรอบเหล่านั้นทั้งสองด้วยปลายนิ้วชี้ทั้งสอง

นิ้วกลางทั้งสองวางไว้ด้านบนของนิ้วนางทั้งสอง

และวางที่นิ้วก้อยด้วยปลายนิ้ว

เขาพึงวางนิ้วปลายนิ้วที่โคนหัวแม่มือ

นี้เรียกว่าเขจรี โยนฺโรนิมฺทรา ซึ่งประธานสิ่งที่ต้องการ

เอโฆวาระ กนิษฐ เทว นิโยชย ยทิ ยุชยเต ||74.6b||

คุหฺยโยนิสฺสุ สา ขยาตา กามะศฺวรฺยาสฺสุ ตฺชฎิทา ||74.7a||

ถ้านิ้วก้อยทั้งสองถูกรวมกันที่ด้านล่าง

เรียกว่า คุหฺยโยนิ(มฺทรา) ซึ่งมอบความพึงพอใจแต่กามะศฺวรี

สโฆฏฺฐ ปุรววต ปาณโยรฺเทว กนิษฐ ตวนามิกะ ||74.7b||

อโธภาเค นิโยชยาถ มธฺยเม โจรธวตฺสตา |

ตาสาํ ปฺรสปฺรศฺจาโครฺรณโย'นํ โยชเยทฺ ยทิ ||74.8||

มธฺยํ มธฺเย ตถา ฆะฏฺฐา นิเกชฺปิยาเคร นิโยชเยต |

โยนิสฺตฺริศางฺกริ โปรกฺตา ตฺริปุรา ตฺชฎิทา สทา ||74.9||

ถ้านิ้วกลางและนิ้วก้อยของมือทั้งสองวางไว้ที่ส่วนล่าง (บนฝ่ามือ)

และนิ้วกลางวางไว้ที่ส่วนล่าง (ฝ่ามือ) วางนิ้วกลางหนึ่งไว้ที่ปลายของอีกนิ้วหนึ่ง

วางนิ้วกลางทั้งสองที่ปลายนิ้วหัวแม่มือ

เรียกว่า โยนิสฺตฺริศางฺกริมฺทรา ซึ่งมอบความพอใจแต่ตฺริปุราเสมอ

มธฺเย เทว จ ตถา ฆะฏฺฐา ปุรววจฺจาปฺยนามิกา |

กนิษฐาภฺยํ ปุโร นยสย องคุษฺฐา มฺลยโยสฺตโยะ ||74.10||

มุทรย์ ศารที โปรกตา ศารทายาสตุ ตุขฎิทา **||74.11a**
 ถ้านิ้วกลางทั้งสองถูกล้อมด้วยนิ้วนางและนิ้วก้อยดังกล่าวมาแล้ว
 และนิ้วหัวแม่มือวางที่โคน
 มุทรานี้เรียกว่า ศารที ซึ่งมอบความพึงพอใจแต่ศารทา

มูลโยนิสตุ กถิตา ไวษณวีนตรโคจร **||74.11b ||**

ตรชนยนามิก มธเย กนิษฐูปิ กรมาหปี |

กรโยโรยชิไตวว กนิษฐามูลเทศะ **||74.12 ||**

องคุษฐาครุ ตู นิษกษิปปย มหาโยนิะ ปรักีรติตา **||74.13a**

มูลโยนิ ที่กล่าวใน ไวษณวีนตระ

นิ้วชี้ นิ้วนาง นิ้วกลาง นิ้วก้อย ตามลำดับ

ของทั้งสองมือ ถูกวางไว้รวมกัน

ปลายนิ้วหัวแม่มือวางที่โคนนิ้วก้อย

เรียกว่า มหาโยนิ (มุทรา)

องคุษฐา จาถ สัเวชสุย สัยฺขยาถ กรางคุลีะ **||74.13b ||**

อครภาโครมธยฺศุนยํ ตตร ฤรยาต กรทวยม |

อัย ตู โยคินีโยนิโยคินีนา ปรียกี **||74.14 ||**

นิ้วหัวแม่มือทั้งสองล้อมกัน นิ้วมือประกบกันที่ปลาย มือทั้งสองสร้างให้เกิดช่องว่างตรงกลาง
 นี้เรียกว่า โยคินีโยนิ เป็นที่รักของโยคินีทั้งหลาย

เอตา อษฏา สมาชยาตา โยนยะ กาเมศวรีปริยาะ |

มุรติเกเทน จานุเยชา เทวานามปี ตุขฎิทา **||74.15 ||**

เหล่านี้คือแปดโยนิ (มุทรา) ที่เป็นที่รักของกามะศวรี

ด้วยการแบ่งแยกรูปของเทวี และมอบความยินดีแต่เทพอื่น ๆ ทั้งหมด

ยาตรายา ญุทวิชเย วาควาเท กลเห ตถา |

อษฏา โยนยะ สมเรท ยสตุ ชยสฺตสย สนาตนะ **||74.16 ||**

ในการเดินทาง การรบ การวิวาทะ การถกเถียง

เขาพึงระลึกถึงโยนิทั้งแปด เขาจะเป็นผู้ชนะเสมอ

กาลิกาปุราณะมีการกล่าวถึงมูทราหลายชนิด แต่มูทราอันหมายถึงการแสดงท่าทาง ประกอบการทำพิธีกรรมพบได้ทั้งในประเพณีแบบเวทและตันตระ การแบ่งแยกว่ามูทราใดเป็นแบบ พระเวทหรือตันตระจึงกระทำได้ยาก แต่โยนิมูทราได้รับการกล่าวถึงในวรรณกรรมตันตระ มากมาย และยังพบในการปฏิบัติตันตระจนถึงปัจจุบัน จึงอาจอนุมานได้ว่าเป็นอีกหนึ่งองค์ประกอบ ของตันตระที่พบในกาลิกา ดังโคลงที่ได้ยกมา

บทที่ 7

สรุปผลการศึกษา

ดังได้กล่าวมาแล้วว่าการจะระบุให้แม่นยำชัดเจนว่าองค์ประกอบของต้นตรมีสิ่งใดบ้างเป็นสิ่งที่กระทำได้ยากหรืออาจกระทำไม่ได้เลย แต่เราสามารถจะอนุมานได้ว่าสิ่งใดควรเป็นหรืออาจมีลักษณะที่เป็นองค์ประกอบของต้นตร จากการอนุมานดังกล่าวเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับเนื้อหาในกา
ลิกาปุราณะเฉพาะในส่วนที่เป็นพิธีกรรม เราพบว่าสิ่งที่อาจเรียกได้ว่าเป็นองค์ประกอบของต้นตร
อยู่หลายแห่งด้วยกัน ในส่วนของการปฏิบัติแบบวามาจาระ ซึ่งมักประกอบด้วยการบูชาด้วยวัตถุ 5 ม.
ได้แก่

1. มหฺย (เมรัย เครื่องดื่มมีนเมา) ในกาลิกาได้มีการพูดถึงการบูชาด้วยเครื่องดื่มมีนเมาอยู่
บ้างดังได้กล่าวถึงในบทที่ 3 แล้ว แต่เนื่องจากพิธีกรรมแบบพระเวทก็ได้มีการบูชาด้วยน้ำโสม ซึ่งเป็น
เครื่องดื่มมีนเมาด้วยเช่นกัน จึงไม่สามารถตัดสินได้ว่าการบูชาด้วยเครื่องดื่มมีนเมาในกาลิกานั้นได้รับ
อิทธิพลจากต้นตรหรือไม่ ในเนื้อหาของการศึกษานี้จึงไม่ได้กล่าวถึงในหัวข้อนี้เป็นพิเศษ
2. มํส (เนื้อ) เป็นตัวอย่างที่เห็นชัดที่สุด ได้แก่ การบูชายัญด้วยสัตว์ในกาลิกา ซึ่งกาลิกา
ได้พรรณนารายละเอียดไว้ค่อนข้างพิสดาร การบูชายัญนี้มีลักษณะผิดแผกไปจากการบูชายัญในพระ
เวทพอสมควรทีเดียว โดยมีลักษณะสอดคล้องมากกว่ากับการบูชายัญแบบต้นตร จึงอาจอนุมานได้
ว่าได้รับอิทธิพลจากต้นตรมาไม่น้อย
3. ไมถฺน (การเสพเมถุน) ในกาลิกามีได้มีการกล่าวถึงพิธีกรรมนี้อย่างชัดเจน
4. มตฺสย (ปลา) ในกาลิกามีได้กล่าวถึงอย่างเฉพาะเจาะจง
5. มุทฺรา (การแสดงท่าทางด้วยมือ หรือบางแห่งว่าเป็นธัญพืช) ในกาลิกากล่าวถึงมุทราใน
ลักษณะของการแสดงท่าทางด้วยมือหลากหลายชนิดด้วยกัน แต่ชนิดของมุทราเหล่านั้นสามารถพบได้
ในประเพณีแบบอื่นที่ไม่ใช่ต้นตรด้วยเช่นกัน (เช่น พระเวท) จึงไม่อาจจะระบุได้ว่าการแสดงมุทรา
เหล่านั้นเป็นการรับอิทธิพลต้นตรหรือไม่ แต่ในกาลิกามีการพูดถึงการกระทำ โยนิมุทรา ซึ่งมีการ
กล่าวถึงในตำนานของต้นตรหลายแห่งและถือเป็นลักษณะเด่นอย่างหนึ่งจึงอาจจะพออนุมานได้ว่า
เป็นอิทธิพลของต้นตร

นอกจากนี้ยังมีสัญลักษณ์บางประการที่นิยมใช้ในลัทธิต้นตรได้ปรากฏในพิธีกรรมของกาลิกา
ปุราณะด้วย ได้แก่ ยันตฺร อันเป็นสัญลักษณ์ทางภาพซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบทางเรขาคณิตเพื่อ
สื่อแทนความหมายบางอย่างตามความประสงค์ของผู้ออกแบบ และ มันตฺร อันเป็นสัญลักษณ์ทาง
เสียงซึ่งประกอบด้วยแบบแผนในการเปล่งเสียงออกมาเพื่อบรรลุความมุ่งหมายบางประการ และ พิ

ชมันตระ อันเป็นมันตระพยางค์เดียวที่มักถูกเชื่อมโยงกับการปฏิบัติในทางตันตระ เหล่านี้ล้วนพบในคำบรรยายพิธีกรรมในกาลีกาทั้งสี่ ซึ่งอาจแสดงให้เห็นองค์ประกอบของตันตระ

ในยุคหนึ่งที่นักเขียนผู้มีชื่อเสียงแห่งนิกายสมณะซึ่งเป็นนิกายที่ทรงอิทธิพลมากในขณะนั้น เขาผู้ซึ่งควรยึดถือเพียงคัมภีร์ศรุตและสมฤติเท่านั้นแต่กลับได้อ้างอิงถึงตันตระบางเล่มในการแต่งปฐติเกี่ยวกับการบูชาทูรคาของตน แสดงให้เห็นว่าตันตระสามารถเข้ามามีบทบาทและส่งอิทธิพลต่อสังคมได้มากเพียงใด เมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบของตันตระที่ค้นพบในพิธีกรรมของกาลีกา ดังกล่าวแล้ว และเหตุผลที่ว่านักวิชาการเชื่อว่าตันตระอาจถือกำเนิดในเบงกอลซึ่งเป็นพื้นที่ใกล้เคียงกับดินแดนกามรูปที่เชื่อได้ว่าเป็นแหล่งกำเนิดของกาลีกาปุราณะ จึงสรุปได้ว่ากาลีกาปุราณะที่เขียนขึ้นในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 9 - 10 อาจได้รับอิทธิพลจากลัทธิตันตระที่เริ่มเป็นที่นิยมและกำลังเฟื่องฟูในขณะนั้นและแผ่ขยายเข้ามามีอิทธิพลในดินแดนกามรูป ดังเห็นได้จากองค์ประกอบของตันตระที่พบจากการศึกษา

รายการอ้างอิง

- พระมหามานพ เจื้อจันทร. (2540). การบูชาในพระไตรปิฎก. วิทยานิพนธ์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เล่มที่ 15 พระสูตรตันตปิฎก สังยุตตนิกาย. โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.
สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2554). บุญชัย. ใน พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554.
สืบค้น 24 กันยายน 2567, จาก <https://dictionary.orst.go.th/>
สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2554). มนตร์. ใน พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. สืบค้น
24 กันยายน 2567, จาก <https://dictionary.orst.go.th/>
A, S.L. (2017, January 21). Animal Sacrifices in Hindu Scriptures. Dawahmaterials.
<https://www.dawahmaterials.com/>
Acharyya, K. (2018, May 30). Row over buffalo sacrifice in Kamakhya Temple: Banning
practice will deprive poor, says head priest. Firstpost.
<https://www.firstpost.com/india/row-over-buffalo-sacrifice-in-kamakhya-temple-banning-practice-will-deprive-poor-says-head-priest-4488647.html>
Agnialok. (2024, January 3). वैदिक दर्शन में मांसाहार और पशुबलि* - अग्नि आलोक. अग्नि
आलोक. <https://agnialok.com/non-vegetarianism-and-animal-sacrifice-in-vedic-philosophy/>
Animal Sacrifice. (2024, October,17) In Wikipedia.
https://en.wikipedia.org/wiki/Animal_sacrifice
Animal Slaughter at Gadhimai Festiv. (n.d.). Humane Society International.
<https://www.hsi.org/animal-slaughter-at-gadhimai/>
Animal Sacrifice Before Deities. (n.d.). Arya Samaj. [https://thearyasamaj.org/articles?
_id=160_Animal_Sacrifice_Before_Deities](https://thearyasamaj.org/articles?_id=160_Animal_Sacrifice_Before_Deities)
Animal sacrifice in Hinduism. (2024, October 15). In Wikipedia.
https://en.wikipedia.org/wiki/Animal_sacrifice_in_Hinduism
Animal Sacrifice without Killing. (2019, June 16). Jiva Institute of Vedic Studies.
<https://www.jiva.org/animal-sacrifice-without-killing/>
Apte, V. S. (1887). The Practical Sanskrit-English Dictionary. Shiralkar & Co.
Bagchi, P. C. (1939). Studies in the Tantras. <http://ci.nii.ac.jp/ncid/BA70413665>

- Banerji, S. C. (1992). *Tantra in Bengal: A Study in its origin, development and influence*.
<http://ci.nii.ac.jp/ncid/BA19799960>
- Banerji, S. (2007). *A companion to tantra*. Abhinav Publications.
- Bharati, A. (1977). *The Tantric tradition*. Rider & Company.
- Bhattacharyya, N. N. (1999). *History of the Tantric Religion: An Historical, Ritualistic, and Philosophical Study*. Manohar Publishers and Distributors.
- Bhattacharya, S. C. V., & Woodroffe, J. G. (1952). *Principles of tantra*. Ganesh & Co., Ltd.
- Borkataky-Varma, S. (2019). Red: An ethnographic study of Cross-Pollination between the Vedic and the Tantric. *International Journal of Hindu Studies*, 23(2), 179–194. <https://doi.org/10.1007/s11407-019-09258-z>
- Brooks, D. R. (1990). *The secret of the three cities: An Introduction to Hindu Sakta Tantrism*. University of Chicago Press.
- Buhnemann, G. (2003). *BRILL'S INDOLOGICAL LIBRARY: Mandalas and yantras in the Hindu traditions* (J. Bronkhorst, Ed.; Vol. 18). Brill Leiden.
- Chakravarti. (1963). *Tantras: Studies on Their Religion and Literature*. Jogesh Chandra Sarkhel.
- Cid, A. J. (2016). Blood for the Goddess. Self-mutilation rituals at Vajreshwari Mandir, Kangra. *Indialogs*, 3(Violences), 37. <https://doi.org/10.5565/rev/indialogs.41>
- Dahal, C. (2022). The Kalika Purana and reconstructing the religious history of early Assam. *International Journal of Novel Research and Development*, 7(4).
- Doniger, W., & Smith, B. K. (1989). Sacrifice and Substitution: ritual mystification and mythical demystification. *Numen*, 36(2), 189–224.
<https://doi.org/10.1163/156852789x00045>
- Doriya, H. (2019, December 17). The Bloodiest Festival—Gadhimai. *World Animal Protection*. <https://www.worldanimalprotection.org.in/latest/blogs/bloodiest-festival-gadhimai/>
- Dowson, J. (1879). *A classical dictionary of Hindu mythology and religion, geography, history and literature*. Trubner & Co., Ludgate Hill.
- Fries, J. (2010). *Kali Kaula - A Manual of Tantric Magick*. Avalonia

- Gadhimai: Nepal's animal sacrifice festival goes ahead despite 'ban'. (2019, December 3). BBC News. <https://www.bbc.com/news/world-asia-50644035>
- Gadhimai festival. (2024, October 15). In Wikipedia. https://en.wikipedia.org/wiki/Gadhimai_festival
- Gupta, S., Hoens, D., Goudriaan, T. (1979). Hindu tantrism. BRILL.
- Gellner, D. N., Hausner, S. L., & Letizia, C. (2020). Religion, Secularism, and Ethnicity in Contemporary Nepal. Oxford University Press.
- Gonda, J. (1963). The Indian mantra. *Oriens*, 16(1), 244–297. <https://doi.org/10.1163/18778372-01601016>
- Harper, K. A., & Brown, R. L. (2012). The roots of Tantra. State University of New York Press.
- Hastings, J., Selbie, J. A., & Gray, L. H. (1915). *Encyclopaedia of Religion and Ethics*. T. & T. Clark.
- Hazra, R. (1935). Influence of Tantra on the Smṛiti-Nibandhas. *Annals of the Bhandarkar Oriental Research Institute.*, 16(3/4), 202-211. <https://www.jstor.org/stable/41688296>
- Hazra, R. C. (1963). *Studies in the upapuranas* (Vol. 2). Calcutta Sanskrit College.
- Kinsley, D. R. (1986). *Hindu goddesses: Visions of the Divine Feminine in the Hindu Religious Tradition*. University of California Press.
- Klostermaier, K. K. (2014). *A concise Encyclopedia of Hinduism*. Simon and Schuster.
- Knipe, D. M. (2015). *Vedic voices*. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199397686.001.0001>
- Lokeswarananda. (1987). *Studies on the tantras*. Debdas Nath.
- Macdonald, A. (1893). *A Sanskrit-English Dictionary*. Longmans, Green and Co.
- Malik, R. (2012, April 1). *Traditions: The Reality of Animal Sacrifice*. <https://www.hinduismtoday.com/magazine/april-may-june-2012/2012-04-traditions-the-reality-of-animal-sacrifice/>
- Neotantra. (2024, February 7). In Wikipedia. <https://en.wikipedia.org/wiki/Neotantra>
- Nuggehalli, J., & Sengupta, A. (2014, December 5). The diary of two animal welfare campaigners at the world's biggest ritual slaughter.

<https://www.theguardian.com/global-development-professionals-network/2014/dec/05/the-diary-of-two-animal-welfare-campaigners-at-the-worlds-biggest-ritual-slaughter>

Payne, E. A. (2013). *The Saktas: An Introductory and Comparative Study*. Courier Corporation.

Pott, P. H. (2013). *Yoga and yantra: Their Interrelation and Their Significance for Indian Archaeology*. Springer.

Power, G. (2019, December 9). What is the Gadhimai festival and why is it so controversial?. *The Week*. <https://theweek.com/the-week-unwrapped/104702/what-is-the-gadhimai-festival-and-why-is-it-so-controversial>

Prajñānāṇanda. (2006). *Jnana Sankalini Tantra*. Prajna Publication.

Prapandvidya, C. (1975). *Dharmaranya purana A cultural study*. In *Shodhganga*. <https://shodhganga.inflibnet.ac.in/handle/10603/58575>

Rawson, P. S. (1973). *Tantra: the Indian cult of ecstasy*. Thames and Hudson Ltd.

Rodrigues, H. (2012). *Ritual worship of the Great Goddess: The Liturgy of the Durgā Pūjā with Interpretations*. State University of New York Press.

Samanta, S. (1994). The “Self-Animal” and Divine Digestion: Goat Sacrifice to the Goddess Kālī in Bengal. *The Journal of Asian Studies*, 53(3), 779–803. <https://doi.org/10.2307/2059730>

Santidev, S. (2008). *Encyclopaedia Of Tantra (vols.5 Set)*. Cosmo publication.

Sarkar, B. (2012). The Rite of Durgā in Medieval Bengal: An Introductory Study of Raghunandana’s Durgāpūjātattvawith text and translation of the principal Rites. *Journal of the Royal Asiatic Society of Great Britain & Ireland*, 22(2), 325–390. <https://doi.org/10.1017/s1356186312000181>

Shastri, B. (1994). *Kalikapurana*. Motilal Banarsidass Publication.

Sinha, K.P. (1992). Vedic Origin of the Tāntrik Practice. *Annals of the Bhandarkar Oriental Research Institute*, 72/73(1/4), 195–204. <https://www.jstor.org/stable/41694891>

Special Correspondent. (2018, Dec 16). Ancient custom of animal sacrifice begins at Kamakhya temple. *The Shillong Times*.

<https://theshillongtimes.com/2018/10/16/ancient-custom-of- animal-sacrifice-begins-at-kamakhya-temple/>

Taylor, K. (2012). Sir John Woodroffe, Tantra and Bengal: “An Indian Soul in a European Body?” Routledge.

Thite, G. U. (1970). Animal-Sacrifice in the Brahmanatexts. *Numen*, 17(2), 143.

<https://doi.org/10.2307/3269691>

Tull. (2015). *Kāṭī*’s Tongue: Shame, disgust, and the rejection of blood and violence in Vedic and Hindu thought. *International Journal of Hindu Studies*, 19(3), 301–332. [https:// www.jstor.org/stable/24631774](https://www.jstor.org/stable/24631774)

Urban, H. (2003). The Power of the Impure: Transgression, violence and Secrecy in Bengali *śākta* tantra and modern Western magic. *Numen*, 50(3), 269–308. <https://doi.org/10.1163/156852703322192419>

Urban, H. B. (2008). Matrix of Power: Tantra, Kingship, and sacrifice in the worship of Mother Goddess *Kāmākhyā*. *South Asia Journal of South Asian Studies*, 31(3), 500–534. <https://doi.org/10.1080/00856400802441946>

Urban, H. B. (2010b). *The power of tantra*. I.B. Tauris
Vedas and animal sacrifice. (2011, April 4). Vaniquotes. https://vaniquotes.org/wiki/Vedas_and_animal_sacrifice

WildFilmsIndia. (2012, December 19). 2250.Goat sacrifice at Kamakhya temple[Video]. Dailymotion. <https://www.dailymotion.com/video/xw2j5i>

Williams, M. (1899). *A Sanskrit-English dictionary: Etymologically and Philologically Arranged with Special Reference to Cognate Indo-European Languages*. Motilal Banarsidass Publishing House.

Williams, M. S. (1883). *Religious thought and life in India : an account of the religions of the Indian people’s, based on a life’s study of their literature and on personal investigations in their own country*. In John Murray eBooks. <https://ci.nii.ac.jp/ncid/BA22289383>

Wilson, H.H. (1861). *SELECT WORKS of H. H. WILSON* (R. Rost, Ed.). Trubner & Co.

Woodroffe, J. (2008). *Introduction to the Tantra Sastra*. Celephais Press.

Woodroffe, J. G. S., & Mahadevan, T. M. P. (1922). The garland of letters : studies in the mantra- śāstra. <https://ci.nii.ac.jp/ncid/BA53372572>

Yantra. (2024b, September 16). In Wikipedia. <https://en.wikipedia.org/wiki/Yantra>

Zeiler, X. (2019). Eradicated with Blood: Text and Context of Animal Sacrifice in Tantric and Tantra-Influenced Rituals. *International Journal of Hindu Studies*, 23(2), 165–177. <https://doi.org/10.1007/s11407-019-09260-5>

Кулинарный Лайфхак. (2023). bali-sacrifice-Kamakhya temple, guwahati-assam-india[Video]. RUTUBE.
<https://rutube.ru/video/da54687aacabc5cd0b4d5c04bcb207db/>

ภาคผนวก

อักษรย่อคัมภีร์ที่ใช้อ้างอิง

AV	=	Atharva Veda
CHH	=	Chandosya Upanishad
RV	=	Rig Veda
ŚB	=	Shatapatha Brahmana

ประวัติผู้เขียน

